

OM - azonosítója: 036961

Óvodai Pedagógiai Program

Hatályos: 2025.09.01.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
Intézményünk általános bemutatása	6
1.1. Óvodakép	7
1.2. Gyermekkép	8
1.3. PEDAGÓGUSKÉP	11
2. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	13
2.1. Az egészséges életmód alakítása	15
2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	20
2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
2.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	25
2.5. Migráns gyermekek interkulturális nevelése	27
3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	28
3.1. Személyi feltételek	28
3.2. Tárgyi feltételek	30
3.3. Az óvodai élet megszervezése	33
3.4. A nevelőmunka tervezése	36
4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	36
5. Az óvodai élet tevékenységi formái	48
5.1. A Játék	48
5.2. Verselés, mesélés	52
5.3. Ének, zene, népijáték, tánc	56
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	57
5.5. Mindennapos mozgás	59
5.6. A külső világ tevékeny megismerése	61
5.7. Munka jellegű tevékenységek	66
5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	70
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	72
7. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK	74
8. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	76
8.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek	80
8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban	81
8.1.2. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése óvodánkban	82
8.1.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelése az óvodánkban	83
8.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	84
9. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI	86
10. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK	87

FELHASZNÁLT IRODALOM	89
MELLÉKLETEK	90
1. sz. melléklet	90
A NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS PROGRAMJA	90
Das Programm der deutschen Nationalitätenerziehung	108
2. sz. melléklet	128
KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	128
3. sz. melléklet	139
SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK SPECIÁLIS ESZKÖZEI	139
HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI	139
FÜGGELÉK:	141
1. Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése a koronavírus- járvány idején	141
Legitimációs záradék	147

Pedagógiai Programunk Törvényi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A kormány 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2016. (VIII. 24.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról és a végrehajtási rendelete 401/2023 (VIII.30.) Kormányrendelet
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- 1991. évi LXIV. Törvény a Gyermekek jogairól
- 137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet az „Óvodai Nevelés országos alapprogramja” kiadásáról és annak módosításai 255/2009. (XI.20.) Kr., illetve a 221/2010.(VII. 30.) Kr.
- 2003. évi CXXV. Törvény az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”
- 149/1997 (IX.10.) Kormányrendelet a „gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”
- 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a „Nevelési - oktatási intézmények működéséről” és módosításai
- 2/2005. (III.01.) OM rendelet a „Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve” kiadásáról
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve” kiadásáról

- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai - szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételei.

*"Szent kincs a gyermek teste-lelke,
Szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltő gondnal,
hogy tiszta, jó, erős legyen."
/Szemplér Ferenc/*

BEVEZETÉS

Óvodánk nevelőtestülete saját pedagógiai programot készített, amely összhangban áll, megfelel az Alapprogramban foglaltakkal, figyelembe vettük a Német Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Programunkban olyan életmódszervezést ajánlunk, amelyben a gyermekek napi életét a játékra, mozgásra építjük, a környezettudatos életmódra nevelés és a nemzetiségi nevelés kiemelésével.

Fontosnak tartjuk, hogy közösségünk valamennyi tagja felelősséget vállaljon a kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. Az elmúlt évek tapasztalatai azt igazolják, hogy gyermekeink szeretnek óvodába járni, szívesen tevékenykednek. A program következetes alkalmazása eredményeként gyermekeink 6-7 éves korukra alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

Intézményünk általános bemutatása

A költségvetési szerv neve: Hajnal Óvoda és Bölcsőde

Az intézmény székhelye: 8246 Tótvázsony, Hajnal u. 1.

Alapítóinak neve, székhelye:

Tótvázsony Község Önkormányzata, 8246 Tótvázsony Magyar u. 101.

Hidegkút Község Önkormányzata 8247 Hidegkút Fő u. 67.

Fenntartójának neve, székhelye:

Tótvázsony és Hidegkút Önkormányzatok Óvodája és Bölcsődéje Társulás

8246 Tótvázsony, Magyar u. 101.

Jogelődjének megnevezése, székhelye:

Tótvázsony és Hidegkút Önkormányzatok Óvodája és Bölcsődéje

8246 Tótvázsony, Hajnal u. 1

Alaptevékenysége: Óvodai nevelés, bölcsődei ellátás

Államháztartási szakágazati besorolása: 851020 Óvodai nevelés

Alaptevékenységeinek államháztartási szakfeladatrend szerinti besorolását az Alapító Okirat tartalmazza.

Illetékessége, működési köre: Tótvázsony és Hidegkút községek közigazgatási területe

Alapító jogokat gyakorló irányító szervének neve, székhelye:

Tótvázsony és Hidegkút Önkormányzatok Óvodája és Bölcsődéje Társulás

8246 Tótvázsony Magyar u. 101.

Gazdálkodási besorolása:

Részben önállóan működő költségvetési szerv.

Pénzügyi-gazdasági feladatait a Tótvázsony Közös Önkormányzati Hivatal megállapodás alapján látja el.

A feladatellátást szolgáló vagyon, a vagyon feletti rendelkezés joga:

Ingatlan hrsz: Tótvázsony 409/2

Alapterülete: 4.542 m

Az intézmény hivatalos neve: Hajnal Óvoda és Bölcsőde,

Az intézmény feladatellátási helye: 8246 Tótvázsony, Hajnal u. 1.

Típusa: többcélú intézmény

Az intézmény működtetőjének neve, székhelye:

Tótvázsony és Hidegkút Önkormányzatok Óvodája és Bölcsődéje Társulás

8246 Tótvázsony Magyar u. 101.

Az intézmény telefonszáma: 06/88 506-750; +36-20/316 2223

1.1. Óvodakép

Tótvázsony község, a Balaton felvidéken, Veszprémtől és Balatonfüredtől egyenlő távolságra található. A helyi, a hozzá tartozó kövesgyűrpusztai és a hidegkúti gyermekek ellátását biztosítja.

Igyekszünk kihasználni környezeti adottságainkat, csendes falusias környezetünket. Tágas játszó udvarunkon sok a zöld terület, nagy hársfák biztosítják a természetes árnyékolást, jó levegőt. Óvodakert kialakítására, gyümölcsfák ültetésére is volt lehetőségünk.

A faluban építkező fiatalok többsége ma már főként a városokból érkezik, akik szívesen kapcsolódnak be a település életébe. Számunkra is fontos a vidéki élet, a nyugodt légkör, a zöld környezet. Folyamatosan nő a három, és a több gyermeket vállalók aránya. A nagyszülők jelenléte nem jellemző a családok életében így, óvodánkat bölcsődei egységgel bővítettük.

Szakmailag önálló, gazdaságilag részben önálló többcélú intézményként működünk. Többcélú óvoda-bölcsőde intézmény egy épületben található a Hajnal utca 1 szám alatt. A főzőkonyhánk az Iskola utcai telephelyünkön van, innen az önkormányzat szállítja az ételt tálaló konyhánkba.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda miközben az teljesíti funkcióit: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, a gyermekekben megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodai nevelésünk **alapelveként** boldog gyermekeket szeretnénk magunk körül látni, akik otthonos, szeretetteljes, fejlődést biztosító érzelmi légkörben, stabil személyes kapcsolatban élnek meg mindennapjaikat. Akiket az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés övez.

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Céljaink elérése érdekében összehangolt munkára törekszünk az asszisztenssel, a dajkákkal, valamint szoros kapcsolatot szeretnénk kialakítani a családokkal annak érdekében, hogy óvodai nevelésünk a családi nevelés kiegészítőjévé váljon.

Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermekközösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről.

A gyermek alapvető legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a mással nem helyettesíthető játék, amelyre a szervezett nevelő munkánkat alapozzuk.

Fontos feladatunknak tartjuk:

- az egészséges életmódra nevelést, egészséges környezet megteremtését, a gyermekek egészségének védelmét, edzettségük biztosítását, a gondozás, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítését.
- nemzetiségi nevelést ahol a gyermekben az óvodába lépés pillanatától alakuljon pozitív viszonyulás a német nyelvhez.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- környezettudatosságra, fenntarthatóságra nevelést, mely elengedhetetlen része mindennapjainknak

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelése esetén biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

1.2. Gyermekkép

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározása:

- a gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,

- elsődleges szocializációs színtér a család; a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be,
- óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. Ebből következően:
 - gyermekközpontú
 - az óvoda - iskola átmenet megkönnyítésére,
 - nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg - beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is, melyek hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- A gyermek lételeme a játék, - mely a fejlődés, és a fejlesztés legjobb eszköze, élményt adó tevékenység. Nyitott az őt körülvevő világra, a környezetben jól eligazodik, érdeklődő, jó kapcsolatteremtő. A jövőben bízni tudó gyermekeket szeretnénk nevelni, akik csodálattal tekintenek a világra, annak minden természetes elemére.
- Tisztelje szüleit, az óvoda dolgozóit, bizalommal forduljon hozzájuk. Korához mérten érezze meg a család, az óvoda, lakóhelyünk szerepét, fontosságát, szeresse azt, és tőle elvárható szinten becsülje meg, cselekvően tegyen érte. Védje az őt körülvevő környezetét, és aktívan vegyen részt annak szebbé tételében; erős szálak kössék szülőföldjéhez.

A gyermekekről kialakult óvodapedagógusi hitvallásunk:

*"In meine Hand ist es gegeben,
den Kindern eine welt zu bau'n,
in der sie ganz geborgen leben,
in der sie frei auf sich vertrau'n."*

/Ursula Bintig: Hoffnung/

*"Gyermekmosolyban gyermekként
feledni, Bánatot elvetni,
Édeset nevetni,
Gyermekmosolyban gyermekké lenni,
Be szép!"*

/Várnai Zseni/

1.3. PEDAGÓGUSKÉP

Az óvodapedagógus a nevelőmunka kulcsszereplője. Feladata a rábízott gyermekek egyéni és közösségi nevelése, fejlődésük sokoldalú elősegítése, tevékenységük életkoruknak megfelelő irányítása.

A nemzetiségi óvodapedagógusok külön feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Elvárásaink az óvodapedagógus felé:

- Legyen a gyermekekkel szemben barátságos, kedves.
- Az eredményes munkavégzés és a program sikeres megvalósítása érdekében Legyen szakmailag jól felkészült továbbképzéseken való aktív részvétellel, önképzéssel gyarapítsa tudását.
- Legyen együttműködő, nyitott az innovációk, módszertani újdonságok, IKT eszközök megismerésére, alkalmazására.
- Vegyen részt az intézményi ellenőrzési-értékelési folyamatokban.
- Ismerje az óvodai nevelés tartalmát meghatározó alapidokumentumokat, Rendszerszemléletű megközelítésre legyen képes.
- Ismerje az óvoda gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, az élményszerű tevékenységszervezés eljárásait.
- Ismerje a hatékony nevelési-oktatási stratégiákat, tanulásszervezési módokat, munkaformákat, módszereket, eszközöket.
- Képes legyen szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban, a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására.
- Képes legyen a nevelő, fejlesztő tevékenységével és a pedagógiai folyamatok tervezésével kapcsolatos szakmai önreflexióra, illetve önkorrekcióna.
- Képes a nyugodt, biztonságos környezet megszervezésére a gyermekek szabad játékához és más tevékenységéhez.
- Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a tanulási nehézségek felismerésére, kezelésére.

- Képes a hagyományos és az információ-kommunikációs technikákra épülő eszközök célszerű alkalmazására.
- Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a perszonalizációról, a hátrányos helyzetű gyermekekről, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és az egészségfejlesztés módszereiről.
- Szülőkkel szemben legyen együttérző, odafigyelő, elfogadó, folyamatosan működjön együtt velük.
- Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra

Elvárásaink a német nemzetiségi óvodapedagógus felé:

- Örömmel használja a nemzetiség nyelvét minden lehetséges szituációban a napi tevékenységek során, a tervezett tevékenységekben éppúgy, mint a szakmai megbeszéléseken, illetve törekedjen a kollégákkal való mindennapi kommunikációban
- Professzionális, gyermekközeli nyelvi nevelést valósít meg játékosan, élményekre alapozva, az egész személyiség fejlesztése során.
- Tudatosan választ nemzetiségi továbbképzést önmaga fejlesztésére.
- Ismeri és ápolja a nemzetiségi hagyományokat és kultúrát, azonosul azzal. Élő szokásokat teremt, a gyermek közvetlen környezetének hagyományait közvetíti
- Aktívan részt vesz nemzetiségi kulturális rendezvényeken, maga is szervez ilyeneket.
- Regionális és országos együttműködésre törekszik más magyarországi nemzetiségi óvodákkal, intézményekkel.

Fontosnak tartjuk a környezet iránti érzékenységre, fenntarthatóságra nevelést, hogy a gyermekek már az óvodában ismerkedjenek a környezetvédelemmel, környezet-megóvással kapcsolatos fogalmakkal, helyes szokásokkal, pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon ki a természeti környezethez.

A lakóhelyünkön fellelhető régi és a napjainkban születő értékek megismertetése, megóvása a napi nevelő munkánkban való felhasználása a helyi nevelési rendszerünk alapját képezi.

Óvodánkban szülői támogatással létrehozott Linde Kisgyermekekért Alapítvány működik, melynek célja a tárgyi feltételek javítása, az óvodások értelmi fejlődésének elősegítése, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának támogatása.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Általános nevelési elvek

- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik az életkori és az egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni, a kölcsönös bizalomra építve.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget védelem illeti meg.
- Biztosítjuk számukra az egészséges, szép, biztonságos környezetet.
- Az óvodai nevelésben az óvodapedagógus modell szerepe kiemelkedő jelentőségű, egész nevelőmunkáját hassa át a gyermeki személyiség tiszteletben tartása, szeretete, megbecsülése, őszintesége, toleranciája.
- Óvodánkban tilos a testi fenyegetés, a megalázó büntetés vagy bánásmód.
- Az óvodai nevelés az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartására irányul.
- A gyermek elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék, ezért a személyisége teljes kibontakoztatását e tevékenységformára építjük. Célunk a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, a szülők szemléletformálásával.
- Az óvodában tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.

Helyi adottságokból és igényekből fakadó elvek

- Kiemelt feladatnak tekintjük a beszédzavarokkal, kommunikációs problémákkal küzdő gyermekek növekvő részaránya miatt szükséges a kiemelt **anyanyelvi**, kommunikációs és irodalmi nevelést. Az óvodai nevelési rendszer minden területére

beépülő anyanyelvi fejlesztéssel, kommunikációs technikákkal, mindennapi irodalmi élmény biztosításával és a beszédhibák korrekciójával (logopédus) igyekszünk fejleszteni.

- A nevelési és fejlődési **hátrányokkal** küzdő gyermekek differenciált képesség, készségfejlesztése, a részképességekben elmaradt gyermekek felzárkóztatása, a szociális hátrányok kompenzálása fő feladata programunknak.
- Nép - és kultúr**hagyományok** megismertetése, ünneplése, érzelmi és élmények beépítése óvodánk nevelési programjába. Népi kismesterségek szokásainak felelevenítése (szövecs, agyagozás, fonás).
- Kiemelt feladatunknak tartjuk a mozgásszegény életmód ellensúlyozására a minél több, minél jobb feltételrendszerű és célirányos **mozgásfejlesztést** (lábtorna, úszás, szabad levegőn történő mozgások, szabályjátékok, tornaterem adta lehetőségek kihasználása).
- Kiemelt feladatunknak tartjuk a **környezet** szeretetére, a környezet védelmére nevelést.
- A **kétnyelvű nevelés** kiemelt területe a gyermeki személyiség fejlesztése, és a nyelvi fejlesztés. A nemzetiségi nevelés keretében a társadalmi ünnepek és szokások ápolása, a hagyományok mélyítése, a máság tisztelete és az önazonosság kialakulásának segítése a feladatunk. Fontosnak tartjuk, hogy óvodánk külleme tükrözze a helyi kisebbségi kultúrát, a hagyományok tárgyi emlékeit.

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül: - az egészséges életmód alakítása, - az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, - az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.” (ONOAP 363/2012 Korm. rendelet) (401/2023.kormányrendelet)

Óvodánkban mindezeket alapul véve érzelemgazdag óvodai légkörben – az eltérő fejlődési igényű gyermekekre kiemelt figyelmet fordítva – a gyermek egyéni képességeinek megfelelő sokoldalú, harmonikus személyiség kibontakoztatására törekszünk.

Az óvodapedagógus és a német nemzetiségi óvodapedagógus feladatai:

- Egészséges életmód kialakítása, prevenciós feladatok ellátása, külső szakemberek bevonásával.
- Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása.

- Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- Anyanyelvi nevelés.
- A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, egyéni bánásmóddal az esélyegyenlőség megteremtése.
- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelése.
- Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez és neveléséhez szükséges optimális feltétel biztosítása.
- Az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődésének közvetett segítése.
- Pedagógiai tevékenység rendszerünk tárgyi és személyi környezetünk segítségével a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozása.
- Nemzetiségi pedagógusok a nemzetiségi nevelés elvárásnak megfelelően a gondozási és nevelési területeken a német nemzetiségi nyelvet használják

2.1. Az egészséges életmód alakítása

Prevenációs feladatok ellátása, külső szakemberek bevonásával

Célunk:

- Testileg, lelkiileg egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése, egészségkultúrájuk kialakítása.
- Váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- A rendszeres mozgás, az egészséges életmód váljon természetessé, életvitelszerűvé a gyermek számára.

Ezen belül az óvodai nevelés, az óvodapedagógus feladata:

- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások szervezése.
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában
- kulturált étkezési szokások biztosítása:
 - esztétikus, alkalomhoz illő teríték,
 - helyes, korcsoportnak megfelelő evőeszköz használat,
 - nyugodt étkezés,
 - étkezés közbeni helyes viselkedés.
- önkiszolgáló tevékenységek segítése, a naposi munka teendőinek bevezetése és bővítése.
- személyes higiénés szokások igényének kialakítása (öltözködés, tisztálkodás, betegségek megelőzése).
- az egészséges testi és szellemi fejlődés érdekében a napi ritmus biztosítása.
- az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása; (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, közvetlen és közvetett környezetünk védelme)
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátása.
- Kiemelt feladatunk az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- Törekedjen bensőséges gyermek - óvodapedagógus, gyermek – dajka kapcsolat építésre gondozási feladatok közben (összehangolt, sürgetés mentes munka, kommunikáció, érzelm kinyilvánítás...)
- A gondozást végző többi munkatárssal együttműködve segítse elő a gyermekek önállóságának fejlődését az önkiszolgáló feladatok elvégzésekor.

- Az önkiszolgáló feladatok elvégzésére biztosítson elegendő időt nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkör megvalósításával.
- Szoktassa a gyermekeket a helyes kézmosásra, kéztörlésre, alapozza meg a fogápolás szokásait; gyakoroltassa a fésű használatát, alakítsa a tisztaság, ápoltság iránti igényüket.
- Alakítsa és formálja a gyermek tisztálkodási szokásait, törekedjen arra, hogy a család és az óvoda tisztálkodási szokásai összhangban legyenek.
- A papír zsebkendő használatával kapcsolatban hívja fel a gyermekek figyelmét - hulladékként kezelése során - a szelektív gyűjtésre.
- Az egészséges életmód feladatainak ellátása során is törekedjen a - gyermekek nyelvi állapotának megfelelően – a kisebbség nyelvén kommunikálni.

Az óvoda udvara

- Az udvart igyekezzon úgy kialakítani, hogy évszakonként sokféle tevékenységet biztosítson a gyermekeknek.
- Biztosítsa az udvari játék feltételeit (torna, körjátékok, ugrójátékok, ábrázolási tevékenységek, szerepjátékok...).
- Biztosítson változatos mozgáslehetőséget a betonos felületeken (rollerezés, kerékpározás, ügyességi játékok), az árnyékolt homokozóban változatos játékeszközöket (várépítő szerszámok, vízzel való tevékenységek, formázások).

Az óvoda helyisége

- Alakítson ki biztonságos, barátságos, otthonosságot sugárzó csoportszobát, nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót.
- Figyeljen a berendezési tárgyak levegős elhelyezésére, a megfelelő világításra, szellőztetésre.

Étkezés

- Törekedjen arra, hogy az étel minőségileg kifogástalan, változatos legyen.
- A gyermekek kulturált étkezési szokásait alapozza meg a terített asztalok esztétikus rendje, a személyes példamutatás, az eszközök megfelelő használatával.
- Elegendő időt biztosítson az étkezésre.

- Tartsa tiszteletben a vallási, valamint egyéb okból eltérő étkezést igénylő családok étkezési szokásait.
- Alakítsa és fejlessze az egészséges táplálkozás szokásait, gyümölccsel, zöldséggel egészítse ki az étrendet.
- Egész nap biztosítson folyadékot a gyerekek számára.

Öltözködés

- Hívja fel a szülők figyelmét, hogy a gyermekek számára kényelmes, az időjárásnak megfelelő réteges öltözetet, a lábukat stabilan tartó váltócipő biztosítsanak, ez összhangban legyen a gyermek önállóságával, az óvodai élettel.
- Az öltözködési szokások kialakításakor az óvodapedagógus segítse a gyermek ízlésének, önállóságának fejlődését.
- Ismertesse meg, és várja el a gyermekektől a ruhák összehajtását, öltöző szekrényben való rendben tartását.

Mozgás - edzés - egészség megőrzése

- Biztosítsa a gyermekek mozgásigényének kielégítését szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységekkel, őrizze meg természetes mozgáskedvüket, mozgásszeretetüket.
- A gyermekek ellenálló képességét lehetőség szerint minél több szabad levegőn tartózkodással növelje (mínusz 10 fokig), az időjárásnak megfelelő ruházatban. Törekedjen arra, hogy lehetőség szerint minél több tevékenységet a szabad levegőn végezzen a gyermekekkel.
- Gondoskodjon az egészség megőrzéséről: szervezzen sétákat, kirándulásokat, mozgásos programokat.
- Heti rendszerességgel használja csoportja a légúti betegségek megelőzésére kialakított sósobát.
- Biztosítsa rossz idő esetén is a rendszeres mozgást a csoportszobában, tornaszobában, eszközöket felhasználva.

Pihenés, alvás

- Figyeljen arra, hogy a fektetők a csoportszobában 20-30 cm távolságra legyenek egymástól elhelyezve.

- A rugalmas napirend kialakításában tegye lehetővé az alvás és a pihenés szükségleteinek kielégítését, az alvási szokásokat tartsa tiszteltben, biztosítsa a pihenéshez, alváshoz elengedhetetlenül szükséges csendet, jól szellőztetett helyiséget, megnyugtató magatartást, mesét, éneket.

Egészséges és biztonságos környezet biztosítása

- Az óvoda udvarán figyeljen arra, hogy a felszerelési tárgyak egészségesek, balesetmentesek legyenek.
- Alakítsa ki a környezet tisztántartásának, rendjének igényét.
- Ellenőrizze a felszerelések állapotát, folyamatos karbantartását, pótolja hiányukat.
- A felszerelések megóvásában, a környezet ápolásában, védelmében a gyermekekkel együtt vegyen részt.
- Fektessen hangsúlyt a higiénés szabályok betartására, (környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítése) a környezeti ártalmak kiküszöbölésére. (szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékos izzók, keverőfejes csaptelepek, zajcsökkentés hangszigeteléssel, zöldhulladék komposztálása, légszennyeződés csökkentése fásítással, bokrosítással, a csoportban minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia)
- Önmaguk és társaik testi épségének megóvása érdekében állandó kontrollal, a tevékenységek figyelemmel kísérésével előzze meg a gyermekbaleseteket.

Betegségek, az egészség kisebb eltéréseinek megelőzése és korrekciója

- Az óvodapedagógus a napközben megbetegedett gyermeknél a betegség kezdeti jeleit vegye észre, gondoskodjon a gyermek elkülönítéséről, minél előbb értesítse a szülőket.
- Vegye észre a gyermek testi, lelki problémáit, (nagyothallás, gyengénlátás, neurotikus tünetek, mozgásszervi elváltozások) és nagyfokú nevelői tapintattal segítse a szülőket, hogy mielőbb szakemberhez forduljanak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Válgják a gyermekek szokásává a rendszeres, gondos, önálló tisztálkodás igénye.
- Szilárduljon meg az étkezés közbeni kulturált magatartás.
- Alakuljon ki az önállóság a vetkőzés és öltözködés területén.

- Törekedjenek környezetük esztétikus kialakítására, vigyázzanak rendjére és tisztaságára.
- Váljék a gyermekek szükségletévé, szokásává a rendszeres gyümölcs és zöldségfogyasztás.
- Ismerjék meg a környezetünket és egészségünket károsító, ártalmas hatásokat
- Tudatosodjon bennük a fenntarthatóság fontossága, megvalósítása.
- Alakuljon ki mozgásában a harmonikusság, összerendezettség.

2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvodáskorú gyermek érzelmein keresztül ismerkedik a világgal, magatartását, cselekedeteit érzelmei vezérlik. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít.

Célunk: A szűkebb és a tágabb környezetünkben alkalmazkodó és együttműködő, egészséges önbizalommal rendelkező, pozitív kapcsolatokat kialakító gyermekek nevelése.

Ezen belül az óvodai nevelés, az óvodapedagógus feladata:

- Bensőséges, családi, kiegyensúlyozott, derűs, szeretetteli légkör biztosítása.
- A magyarság, a német nemzetiségi kultúra és hagyományok megismertetése.
- Társas kapcsolatok nyomon követése.

Segítjük őket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógus - gyermek - dajka - asszisztens között őszinte, együttműködő, szeretetteljes kapcsolat kialakítása A gyermeki magatartás alakulásában modell értékű az óvodapedagógus, és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A különbözőségek, a társak elfogadtatása, megértésének természetessé tételével,

Kiemelt feladatunknak tartjuk:

- A gyermeket nyitottságra, elfogadásra, megértésre neveljük; fogadja el, hogy az emberek különböznek egymástól
- A környezettudatos magatartás megalapozását az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- A szocializáció szempontjából kiemelt jelentőségű feladatunknak tartjuk a közös élményekre épülő közös tevékenységek biztosítását.
- Fokozott törődéssel fordulunk a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor...)

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A közöttük létrejött érzelmi kötődés a gyermek-gyermek kapcsolatra is a pozitívan hat, pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi.
- Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek;
- különbözőségek tiszteletével a társak elfogadására, tiszteletére nevelünk.
- Képesse válik a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlására, a reális önértékelésre és ezzel együtt a közösségi értékelésre.
- Alakuljon ki egészséges szokás- és normarendszere.

Feladatok

Az óvodapedagógus:

Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozójának bánásmódja, kommunikációja, magatartása, legyen mintaértékű (határozott következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns).

- Készítse fel érzelmileg a "régebbi" óvodásokat az újak fogadására.
- Biztosítsa a fejlődéshez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat.

- Segítse kialakulni a gyermek tűrő és konfliktust megoldó képességeit, önfegyelmét, és önkifejező, önértékesítő törekvéseit.
- Segítse elő a gyermekek csoporton belüli egymáshoz való kötődéseit.
- Segítse az átlagostól eltérő gyermek beilleszkedését, a különbözőségek elfogadását, tiszteletére nevelését.
- Tervezze meg az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrendet, fogalmazza meg az erkölcsi normákat, ítéleteket.
- Segítse a társas kapcsolatok formálását, mélyítse az összetartozást, alakítsa a „mitudatot”.
- Törekedjen a családdal való együttműködésre, segítse a szülőt gyermeke viselkedése értelmezésében, tájékoztassa fejlődéséről.
- Ismertesse meg a szülőket a fokozatos beszoktatás előnyeivel, (minimum 3 nap) előzetes családlátogatást végezzen. A gyermek személyi anyagát készítse el.
- Az értékrend megalapozása érdekében biztosítsa az. erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önértékesítés, önfegyelem, közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség...) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszert, interakciós kultúrát.
- A szülőföldhöz való kötődés alapjaként ismertesse meg a gyermekekkel a szűkebb és tágabb környezetüket, alakítsa a környezetvédelmi viselkedési és magatartásformákat.
- Támogassa a tehetséges gyermekek kibontakozását, a lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekekre fordítson kiemelt gondot, zárkóztassa fel. A különbözőségek elfogadását inkluzív szemlélettel segítse.
- Segítse a migráns gyermekek beilleszkedését.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.
- Teremtse meg az érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkört, amelyben megvalósul egymás megbecsülése, a tiszteletadás, figyelmesség a segítségnyújtás, és ezek által a gyermekben pozitív viszonyulás alakuljon ki a nemzetiségi nyelvhez is.
- Megfigyelési szempontból a beszoktatás ideje alatt biztosítson a szülőknek kisebbség nyelvén folytatott kommunikációs gyakorlatot is.

Gyermeki tevékenységek

Beszoktatás:

- követi az általa kiválasztott felnőttet,
- az új gyermeket szívesen fogadja,
- együttműködik társaival,
- ismerkedik az óvodával,
- édesanyjával egy hetet itt tölt. (szükség esetén hosszabb időt)

2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés nem kezelhető elszigetelten, nem tekinthető kizárólag a tevékenységeken megvalósítandó feladatnak, hiszen sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Változatos formában, komplex módon (a spontán helyzeteket is kihasználva, sok beszélgetéssel, játékkal) gazdagítjuk, kreatívabbá formáljuk óvodásaink kifejezőkészségét, szókincsét, verbális alkotó készségét.

Célunk:

Olyan gyerekek nevelése, akik szabad önkifejezésre képesek, meg tudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, kialakul tanulási vágyuk, képességük, kreatív személyiségük. Az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőkészséggel rendelkezzenek. A gyermek érdeklődésének felkeltése a német nyelv iránt.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, akarat, gondolkodás).
- Szabad önkifejezés, közlési vágy, kapcsolatteremtési készség elősegítése.
- A gyermekek kommunikációs, metakommunikációs képességének fejlesztése.
- Szókincsbővítés, alapozó funkciók megteremtése.
- Anyanyelvi játékok alkalmazása.

- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- Mindennapos mesehallgatás biztosítása, bábszínház, könyvtár, színvonalas előadások látogatása.
- A gyermekek differenciált fejlesztése az egyéni képességek figyelembevételével.
- Egyéni adottságok, hajlam, rátermettség, kiemelkedő képesség felfedezése.
- Hagyományok átörökítése, ápolása.
- Az óvodapedagógus kérdéskultúrájával beszédre, gondolkodásra készíteti a gyermekeket. Kérdéseire folyamatosan választ kap, szabad önkifejezési vágyát érvényesítheti.
- Körültekintő odafigyeléssel további beszélgetésre ösztönzi a gyerekeket. Spontán és tervezett helyzetek (beszélgető kör, önálló mesemondás) kialakításával segíti gondolatik kifejezését.
- Pozitív mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) fejleszti beszédkultúrájukat. A beszédfejlődésben lemaradt gyermekek fejlesztését szakképzett logopédus végzi.

A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban:

- Szívesen beszél arról, ami összefügg saját cselekvésével, a vele megtörtént eseményekkel.

4-5 éves korban:

- Bátran és szívesen beszél.
- Gondolatait érthetően, összefüggően fejezi ki.
- A párbeszéd jellegzetes fordulatait alkalmazza.
- Társai beszédére odafigyel.

5-6-7 éves korban:

- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Társára odafigyel, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, beszédfigyelme kialakulóban
- A könyveket szívesen nézegessék, meséljenek a képekről, élményeiket képi ábrázolásban is jelenítsék meg.

- Beszédünkben jelenjenek meg az elvont fogalmak, és az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak.
- Mindennapos tevékenységek során alkalmazott utasításokat, kifejezéseket értsék meg és annak megfelelően cselekedjenek.

Német nemzetiségi nevelés

- Nemzetiségi óvodai nevelésünk a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.
- Nemzetiségi nevelésünk a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart, feladata, hogy ápolja a helyi kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
- Erősítse a gyermekek nyelvi tájékozódását, eligazodását.
- Segítse a német nemzetiségi azonosság kialakulását és fejlesztését.
- A szókincsfejlesztés, a kiejtéstanulás, a válaszadó szerepének gyakorlása, a beszédmegértés, a hallás utáni megértés elérése, a kétnyelvű identitástudat alapozása alkotják a nyelvi nevelőmunkánk céljait.

2.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzd.
- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Legfontosabb nevelési elvnek tartjuk az olyan befogadó csoportlétkör kialakítását, melyben a gyermek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, emberi méltóság megsértése).

- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.
- Integrált nevelés a köznevelési törvény 47. § szerint az enyhe értelmi fogyatékos, a beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermeket az óvodai csoport létszámának számításánál kettő gyermekként kell számításba venni. A mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeket a csoportszervezésnél három gyermekként kell figyelembe venni.

Az integrált nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőségeket elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- A terhelhetőségnél vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Törekszünk arra, hogy az ép, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével, bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- Nevelésünk hatására a sérülés arányában a fogyatékos kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi az önálló cselekvéshez szükséges.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- A dajkával, asszisztenssel tudatosítsa, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell étékű, mint az övé.

- Az optimális nevelés érdekében bővítse ismereteit, elsősorban gyógypedagógiai téren.
- A hatékonyság, célszerűség, eredményesség, szakszerűség érdekében működjön együtt a szaksegítőkkel: gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.
- Szükség szerint kérjen szakvéleményt, javaslatot a megfelelő szakszolgálatoktól.
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében, szakmai kompetenciánk határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása, értékelése.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, önállóság, akaraterő, törekvés, együttműködés.
- Biztosítsa a tárgyi feltételeket, eszközöket.

Sikerkritériumok

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- Örömmel vesznek részt a speciális tevékenységeken.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

2.5. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek az, aki (valamint akinek a családja) nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben keressük.
- A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok
- Felkészülés a gyermek fogadására. (kapcsolatfelvétel a szülőkkel és a gyermekkel)
- Érkező gyermek empátiás fogadása - érzelmi biztonság megteremtése.
- Segítés a magyar nyelv elsajátításában játékon keresztül.

Sikerkritériumok

- Szívesen jár óvodába, a gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1. Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus kiegyensúlyozott légkört biztosít, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára
- Az óvoda személyi feltételei biztosítottak, 3 csoportjába a gyermekek nevelését 6 főiskolai végzettségű óvodapedagógus végzi. Feladatuk, hogy megvalósítsák óvodai nevelésünk célkitűzéseit. Elengedhetetlen az óvodapedagógusok kreativitása, az ismeretanyag tudatos, tervszerű, alkotó alkalmazása. Az egész napos nyitvatartás alatt 2-2 óvodapedagógus foglalkozik egy-egy gyermekcsoporttal. Az óvodapedagógusi párok kialakításánál a két pedagógus együttnevelő képessége mellett fontos, hogy magyar és nemzetiségi végzettségűek legyenek. Óvodapedagógusok heti váltásban végzik nevelő munkájukat.
- Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka összehangolt munkája az óvodai nevelés eredményességéhez járul hozzá. Óvodánkban a pedagógiai munkát segítő dajkák száma: 3 fő, pedagógiai asszisztens 1 fő, akik szakképesítéssel rendelkeznek, a gyermek-dajka - pedagógiai asszisztens kapcsolatban pozitív attitűd jellemzi őket.
- A nemzetiségi nevelést 3 fő német nemzetiségi, óvodapedagógus végzi, feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Az óvoda dolgozói	létszám/fő
Óvodapedagógus	7
Ebből főigazgató	1
Ebből főigazgató-helyettes	1
Pedagógiai asszisztens	1
Dajka	3
Karbantartó	1
Összesen	12

Képzettségi mutatók	
Iskolai végzettség	létszám/fő
Óvodapedagógusképző főiskola	7
Német nemzetiségi óvodapedagógus	3
Szakvizsgával rendelkező közoktatásvezető	3
Szakvizsgázott fejlesztő, közoktatásvezető, mester, kisgyermeknevelő	1
Szakvizsgázott tehetséggondozó	1
Dajkaképző	3
BA	1
Alapképzés	1

- Óvodánkban a munkatársaknak korszerű, modern munkakörnyezet biztosított.
- Fontos feladatunknak tartjuk valamennyi munkatárs folyamatos együttműködését, összehangolt munkáját a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. Szükség esetén a különleges gondozásban részesülő kisgyermekek fejlesztése, a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakembereket vonunk be.
- Az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja modell értékű a gyermek számára, ezért feltétlenül fontos a mintaadás.

- Minden óvodapedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése, HH és HHH gyermekek speciális fejlesztése.
- Óvodánkban munkacsoportokat működtetünk, melyek a szakmai munka hatékonyabb megvalósítását szolgálják. Belső ellenőrzési csoport, "Örökös Zöld Óvoda" munkacsoport, fejlesztő munkacsoport.

Lehetőséget teremtünk a szakmai tájékozottság, szaktudás fejlesztéséhez. A rendszeres belső és külső továbbképzés, az önképzés és az ismeretek szinten tartása mindenki állandó feladata. A nevelőtestület évente ütemezi a továbbképzéseken való részvételt, melyek után az óvoda nevelőtestülete a továbbképzéseken látottakat, hallottakat megvitatja.

3.2. Tárgyi feltételek

Az 1963-ban épült óvoda 2010-ben átépítésre, majd 2021-ben bővítésre került. Az új épületszárnyba került a 3 óvodai csoport, ahol csoportonként külön mosdók és öltözőhelyiségek, teraszok, állnak a gyermekek rendelkezésére. Az elkülönítő szoba, tágas melegítőkonyha, az akadálymentes bejárat és- WC, a modern kazánház az előírásoknak megfelelő. Az átépített részbe került a bölcsődei és mini bölcsődei csoport, (öltözővel, mosdóval, terrasszal) az egyéni foglalkoztató, vezetői iroda, nevelőtestületi szoba, sószoba, raktár, mosókonyha tornaszoba szertár. Az intézmény korszerű, modern, a környezete rendezett és biztonságos. Az épület napelemekkel, klímával, energiatakarékos világítással, esővízgyűjtővel rendelkezik. A fenntarthatóság fontos volt a tervezés és kivitelezés során. Tágas udvarunkon füves, fás, virágos, térkövezett, homokos, terület egyaránt található asztalokkal, padokkal, a gyermekek által kedvelt fajták is sokféle tevékenységet biztosítanak a gyermekeknek. Az épülethez térkövezett parkoló és óvoda kert is tartozik.

- Óvodánk eszközállománya jónak ítéltető. A berendezési tárgyainkat 2010-ben kicseréltük, 2021-ben tovább bővítettük.
- A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékokra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.
- Az óvoda rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyek megfelelnek a kötelező minimális eszköz-és felszerelési jegyzékbe

foglaltaknak. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése, a csoportszobák a hozzájuk tartozó kiegészítő helyiségekkel a gyermekek biztonságát, kényelmét, fejlődését szolgálják, megfelelnek testméreteiknek, biztosítják egészségük megőrzését, a sokszínű tevékenységhez megfelelő környezetet jelentenek.

Helyiség funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszobák	3	A program megvalósításához szükséges eszközök, tárgyak
Öltözők	3	Öltözőszekrények, padok
Mosdók	3	Gyermekméretű wc-k és mosdókagylók, zuhanytálca
Tornaszoba	1	Mozgásfejlesztő eszközök
Torna szertár	1	Mozgásfejlesztő eszközök
Felnőtt mosdó, wc	2	Szükséges felszerelések
Zuhanyzó	1	Szükséges felszerelések
Sószoba	1	Somokozó
Fejlesztő szoba (többfunkciós)	1	Tükör, fejlesztő játékok
Vezetői iroda	1	Számítógép, nyomtató, telefon, internet hozzáférés, fénymásoló
Nevelői szoba	1	Nyomtató, internet hozzáférés, személyzeti hűtő
Elkülönítő	1	Számítógép
Melegítő-tálalókonyha, mosogató	1	HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszernek megfelelő berendezés

Átjáró folyosó	1	
Személyzeti öltöző	1	Személyzeti mosdó, wc, zuhany
Mozgáskorlátozott wc, zuhany	1	Szükséges felszerelések
Felnőtt mosdó	1	Szükséges felszerelések
Mosókonyha	1	Szükséges felszerelések
Szertár	1	Irodatechnikai eszközök, barkács felszerelés, tevékenységi eszközök
Kazánház	1	Kazánok
Játszóudvar	2	Mozgásfejlesztő játékok, eszközök (óvodai, bölcsődei)
Kisház	1	Udvari játékeszközök
Pince	1	Játéktároló
Bejáratok	3	Személyzeti bejárat, főbejárat, tornaterem bejárat
Zárt parkoló	1	

- A gyermekeket harmóniát árasztó színek, formák veszik körül. A tárgyi felszerelések a gyermekek számára hozzáférhető helyen, a biztonságukat figyelembe véve vannak elhelyezve. A csoportszoba, tornaszoba, az óvoda udvara tágas, árnyékos és napos helyek, a zöldövezet, a homokozó, az udvari játékok szerepjátékokra és egyéb tevékenységekre adnak lehetőséget, mozgás-és játékgényük kielégítését szolgálják.
- Az óvodai munkatársak részére megfelelő munkakörnyezet, a szülők fogadására helység biztosított.
- A nevelési területek és tevékenységformák alapvető eszközeivel rendelkezünk, de ezek folyamatos pótlását, cserélését tervezzük.

- Óvodánk többszörös finanszírozású. Óvodai önerőből biztosított forrásnak tekintjük az óvodapedagógusok eszközkészítő és javító tevékenységét, pályázatokat.
- A szülők hozzájárulnak eszközellátottságunkhoz, társadalmi munkával, általuk felajánlott eszközökkel, anyagokkal, gyümölccsel, zöldséggel.

3.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósul meg, a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Csoportszervezés

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a közoktatási törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével.

A helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján szervezhető homogén, heterogén és részben heterogén életkorú csoport is. A heterogén csoport esetében törekszünk az egymáshoz közel eső korosztály egy csoportba sorolására. (3-4, 4-5; 5-6-7)

Napirend, hetirend

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Ezért **napirendünkben** a folyamatosságot, a rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakításában, a játéknak kitüntetett szerepe van, mely megmutatkozik a játékra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő időben. A komplex mozgásterápia a napirend mindennapos mozgásba van beépítve.

- Célja a közösségi nevelés, a gyermekek életének céltudatos megszervezése, a szervezéssel a gyermeki élet rendjének, ritmusának, időbeosztásának kialakítása.
- Az óvodai csoportokban a napirendben meghatározott időben külön gyermekközpontú, fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése szükséges a gyermekek számára a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladásához fontos képességek és készségek fejlődése érdekében. A legalább három óvodai csoporttal működő óvodákban a gyermekek –

amennyiben létszámuk eléri a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. mellékletében meghatározott csoportlétszám minimumát – a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az iskolai oktatásban való sikeres részvételük érdekében azonos életkorú gyermekekből álló óvodai csoportban vesznek részt az óvodai nevelésben. Ha a gyermekek létszáma nem éri el a törvényben meghatározott minimális létszámot, akkor a tanköteles korukat megelőző nevelési évet töltő gyermekek saját csoportjukon belül differenciált nevelésben vesznek részt.

- A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előző pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
- Az óvoda kiemelt feladata, hogy a nagycsoportos korú, iskolába lépés előtt álló gyermekek számára biztosítsa az iskolai életre való zökkenőmentes átmenetet. E célból az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet előírásai szerint, a nevelési év során napi 45 perc időtartamban iskolakezdésre felkészítő fejlesztő tevékenységet szervezünk.

A tevékenység célja:

- a tanuláshoz szükséges alapvető kognitív, szociális és érzelmi készségek megerősítése;
- az iskolai életmódhoz való alkalmazkodást segítő rutinok kialakítása;
- a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó differenciált fejlesztés.

A fejlesztés tartalma:

- Kognitív készségek: figyelem, emlékezet, gondolkodás, problémamegoldás;
- Anyanyelvi fejlesztés: beszédértés, szókincs, kifejezőkészség, hanghallás;
- Finommotorika és grafomotorika: kéz-ujj koordináció, ceruzafogás, rajzolás, mintamásolás;
- Matematikai előkészítés: mennyiségi fogalmak, téri tájékozódás, sorrendiség;
- Szociális és érzelmi kompetenciák: együttműködés, szabálytudat, feladattartás.

A megvalósítás módja:

- a tevékenységek játékos, élményszerű formában, a gyermek életkori sajátosságaihoz és fejlettségi szintjéhez igazodva zajlanak;
- amennyiben a feltételek adottak, a tevékenység kisebb csoportban, külön térben történik, lehetőséget adva a differenciált munkára;

- a fejlesztés folyamatát az óvodapedagógus írásban dokumentálja, rögzítve a gyermek fejlődését és az esetleges további fejlesztési javaslatokat;
- szükség esetén diagnosztikus mérőeszközöket alkalmazunk a fejlődési területek feltérképezésére.
- A gyermek fejlettségét a fejlődési dokumentációban rögzítjük. A dokumentum tartalmát a szülővel ismertetjük és aláírattjuk az együttnevelés érdekében.
- A **hetirend** magán viseli a kötetlen és kötött, tevékenységek jellegzetességét, a hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Ami tudatosságot, a nagyfokú szervezési készséget, az áttekintőképességet és a kellő kreativitást igényel. A kötött tevékenység is lehetőséget ad a differenciálásra, az egyéni fejlődési ütem figyelembevételére.
- Az óvodai élet szervezésében kiemelt szerepe van a gondozásnak is. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.
- Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

3.4. A nevelőmunka tervezése

Tudatos, tervszerű a gyermekek fejlettségének megfelelő nevelési tervet készítünk, mely magába foglalja a játékba integrált komplex fejlesztő tevékenységeket, minden korosztály számára, és az iskola előkészítés területére is. A nevelőtestület által elfogadott formában dokumentáljuk, egyes területeket német nyelven is. A gyermek fejlettségét a fejlődési naplóban rögzítjük. A dokumentum tartalmát a szülővel ismertetjük és évente két alkalommal az együttnevelés érdekében tájékoztatjuk a gyermek képességeinek alakulásáról, az esetleges fejlesztésekről, és azok eredményeiről.

A hatékony óvodai munkánkhoz a következő dokumentumok elkészítését tartjuk szükségesnek, amelyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

- Felvételi és mulasztási napló,
- Csoportnapló,
- Nevelési terv (fél éves) + értékelés (magyar- német nyelven),
- Éves terv témákra bontva (magyar-német nyelven),
- Heti terv (magyar-német nyelven),
- Negyedéves reflexió
- A gyermekek fejlődését nyomon követő napló. (magyar nyelven)

A nevelői munka dokumentációja online program segítségével készül. / ovikréta /

4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködési formái

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Feltétele a családdal való szoros együttműködés, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani.

A szülőkkel való együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

A közösen szervezett események ünnepek, családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot, kerülve a gyermekek stresszt kiváltó helyzetét.

A kapcsolattartás alapelvei:

- A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- Az óvoda legyen nyitott, kezdeményező és koordináló szerepe legyen.
- éreztesse, az empátiát és a segítő szándékot
- A kapcsolat épüljön tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Az óvodapedagógus ismerje meg, az együttműködés során érvényesítse a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- Az óvodapedagógus fogadja el a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeit. A szülőkkel, gyermekekkel való közös gondolkodás, véleménycsere, döntés eredményeként a programmal összeegyeztethető értékeket építse az óvoda normarendszerébe.
- Az óvoda szülői képviseletét a Szülő Szervezet látja el, melynek működési feltételét, feladatait maguk alakítják ki.
- Az óvodavezető tájékoztassa a szülőket a német nemzetiségi óvodai nevelésről, az óvoda programjáról, a gyermek óvodába lépése előtt.

A kapcsolattartás feladatai:

- Az óvoda feladata, hogy felismerje, megismerje azokat a sajátosságokat, amelyeket a gyermek a családból hozott, sikeresen építsen rá, folytassa, ha szükséges nyújtson segítséget.

- Az óvoda folyamatként kezelje a gyermek fejlődését, hívja fel a család figyelmét a helyes nevelés, megfelelő fejlesztés feladataira.
- Tájékoztassa a családot az óvoda nevelőmunkájáról, a gyermek fejlődéséről, a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről, fejlődési jellemzőiről, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentumot kérésének és iskolába általuk való továbbításának lehetőségéről.
- Engedjen betekintést az óvoda életébe a családnak, naponkénti párbeszéddel fokozza - ha szükséges - a család érdeklődését.
- Teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.
- A család-óvoda kapcsolatban az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is. (előadás, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése)
- A befogadás előkészítése az óvodába később kerülő gyermekeknél is érvényesüljön.
- Formálja a családok szemléletét a családon belüli arányos munkamegosztás érdekében. Irányítsa figyelmüket arra, hogy a gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetősége van, nem vonatkoznak rá szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások. (babázó, lányokkal játszó kisfiú, autózó, fiúkkal játszó kislány)
- A tudatos szemléletformálás, fenntarthatóságra nevelés érdekében vonja be a szülőket az óvodában gyermekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe. (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, elem, kupak, felesleges csomagolóanyagok gyűjtése, közös kirándulás...)

A családból-óvodába történő befogadás feladatai:

- Szülők előkészítő munkáját támogassa szülői értekezlet keretében: napi óvodai élet bemutatása, átadás, búcsúzás körülményeinek megbeszélése, alapvető feladatok, az óvodai nevelés törekvései.
- A csoport feltöltésének ütemezése: először a bölcsődéből, majd a családból érkező gyermekek fogadása.
- Biztosítsa az apás-anyás beszoktatás, a kedvenc játék, holmi behozásának lehetőségét, az óvodában töltött időtartam fokozatos növelését.

- Legyen az óvodapedagógusok fő törekvése a befogadás folyamatában, hogy a gyermekek elfogadják. Kiemelt feladat, hogy biztonsággal, szeretettel, megértéssel, odafigyeléssel forduljon a gyerekekhez.
- Szervezze meg a folyamatos és fokozatos befogadási időszakot. Készítsen befogadási tervet minden egyes gyermekre.
- Vegye fel minden egyes gyermek szülőjével a kapcsolatot, látogassa meg a gyermekeket otthonukban az óvodai élet megkezdése előtt.
- Segítse a szülőtől való elválást, az új környezethez való alkalmazkodást az érzelmi bázis megteremtésével.
- Csak olyan mértékben nyújtson segítséget, amilyenre a gyermeknek valóban szüksége van, nehogy az önálló gyerek kezdeményezését akaratlanul is gátolja a túlzott gondoskodással.
- Minden gyereknél érje el a nyugodt, tényleges aktivitást mutató játékot, biztosítsa a fejlődésüket, fejlesztésüket.
- Elégítse ki a gyermekek játékszükségletét, miközben a játék örömforrás és személyiségfejlesztő hatása egyaránt megmarad.
- A különleges gondozásban részesülő SNI kisgyermekek fejlesztése, a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében fokozottan támaszkodunk a szülői együttműködésre. Felhívjuk figyelmüket az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokra. (az óvodapedagógusok speciális képzettségeinek kihasználása, a logopédus, pszichológus, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, fogadóóra, játszó délután, nyitott ünnepek...)
- A HH és a HHH gyermekek esetén a speciális fejlesztést biztosítjuk.

Az együttműködés formái

Kapcsolattartási lehetőségek dokumentálás	Cél	Munkaforma
Beiratkozás Adatfelvétel	Adatok felvétele Ismerkedés az óvodával	Egyéni beszélgetés
Családlátogatás Feljegyzés	Gyermek életkörülményeinek megismerése Óvoda programjával való	Játék a gyermekekkel Egyéni beszélgetés

	ismerkedés	
Óvodakezdés, beszoktatás Feljegyzés, tájékoztatás	Ismerkedés az óvodai élettel Minél zökkenőmentesebb elválás a szülőktől Szülő-gyermek kapcsolat megismerése Bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt	Közös játék, közös tevékenység szülővel, gyermekkel
Fogadó óra Feljegyzés	Egy-egy gyermek életének, fejlődésének megbeszélése	Egyéni beszélgetés
Szülői értekezlet Jegyzőkönyv, jelenléti ív	Óvoda életével kapcsolatos információk, feladatok megbeszélése, közlése Jellemző problémára, kérdés megválaszolására szakember meghívása Egy-egy csoport életének, fejlődésének megbeszélése	Értekezlet Előadás Csoportos értekezlet
Nyílt nap Feljegyzés	Betekintés az óvoda mindennapjaiba	Megfigyelés, Közös megbeszélés, Egyéni problémák, Egyéni megbeszélés
Kimenő gyermekről tájékoztatás	Aktuális fejlettségi szint, fejlődési jellemzők megbeszélése	Egyéni megbeszélés
Szülői Szervezet Jegyzőkönyv	Szülői kezdeményezések megvalósítása Szülői feladatok koordinálása Szülők érdekképviselése	Megbeszélés
Játszóház	Kellemes hangulatú beszélgetés kezdeményezése Szülő-gyermek kapcsolat megismerése	Közös munkatevékenység, Beszélgetés

	Közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése	
Mikulásvárás	Az ünnep közös szervezésével, lebonyolításával óvodacsalád kapcsolat mélyítése	Szervezés, közös ünneplés
Adventi közös készülődés	Óvoda-család kapcsolatának érzelmi síkra terelése	Játszóház
Adventi ünnepség	A csoportok adventi gyertyagyújtása, köszöntő – (szülőkkel együtt)	Közös éneklés
Farsang	Hagyományápolás	Vidám, táncos mulatozás
Közös kirándulás	Egészséges életmódra nevelés Szabadidő hasznos eltöltése, ösztönzés Közös beszélgetések kezdeményezése Közös élménnyel óvodai kötődés erősítése	Kirándulások, túrák, séták
Anyák napja	Felkészülés a köszöntésre Családi kapcsolatok mélyítése	Felkészítés a családi ünnepre
Kérdőívek Véleményláda Hirdetőtábla	Elégedettségvizsgálat /szülőértekezlet, fórum, rendezvény/	Óvodapedagógus, szülő

Az óvoda és Padányi Biró Márton Római Katolikus Gimnázium, Technikum és Általános Iskola, Tótvázsonyi TagiskolaTótvázsony

Óvodánkból az iskolába kerülő gyermekek 90%-a a helyi általános iskolában kezdi meg tanulmányait. A gyermekek érdekében szükséges a folyamatos, eredményes együttműködés, az átmeneteket megkönnyítése.

- Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete, megbecsülése, a kölcsönös nyitottság, a nevelőpartneri viszony kialakítása az iskola pedagógusaival, gyermekvédelmi felelőssel.
- Egyrészt rendezvényein, ünnepein való részvételt, közreműködést biztosítjuk.

A kapcsolattartás formája

- a gyermekek látogatásai az iskolában,
- ismerkedés a tanítónővel az óvodában).
- kísérje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését (kapcsolattartás a tanítókkal, óralátogatás, pedagógiai megbeszélések).
- Közös szabadidős programok szervezése (ovi-suli, játszóház, beíratás nyomonkövetése
- Az óvodapedagógus működjék együtt a családdal és a Nevelési Tanácsadóval az iskolába lépés harmonikus megvalósítása érdekében.
- A HH és a HHH gyermeket iskolába kerülése esetén jelezzük a fogadó intézménynek.
- Az együttműködés részletes tartalmi elemeit a Munkatervben található, évente megújított.

Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és a megbecsülés egymás munkája iránt. A gyermekek érdekében szükséges a folyamatos, eredményes együttműködés, az átmenetek megkönnyítése érdekében. Értük tartozunk felelősséggel, el kell fogadni egymás tevékenységét. A befogadás gondos előkészítését a bölcsődés gyermekeknél is érvényesíti az óvoda.

Az együttműködés formái

- A gyermekek meglátogatása családjukban, és bölcsődei, óvodai csoportjukban.
- Részvétel a bölcsődei szülői értekezleten.
- Szakmai találkozások szervezése, tapasztalatcsere a gondozónőkkel, az egymással szemben támasztott elvárások közelítése érdekében.
- Felnőttek látogatása, tapasztalatgyűjtés (óvodai munkáról, bölcsődei tevékenységről)
- Eszmecserék, szakmai tanácskozás szervezése.
- Szülői értekezleten való részvétel.
- Közös ünnepek szervezése, vagy ünnepekre meghívás, műsorral készülés.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés

Óvodánk fenntartója: Tótvázsony és Hidegkút Önkormányzatok Óvodája és Bölcsődéje Társulás

Intézményünk részéről pedagógiai programunk egyfajta kötelezettségvállalás az intézményfenntartó felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít az óvodát igénybe vevő családoknak.

Tótvázsonyi, és a Hidegkúti Német Nemzetiségi Önkormányzatokkal élő a kapcsolat rendezvények látogatásával, óvodánkat erkölcsileg és anyagiilag támogatja.

Együttműködés tartalma: részvétel óvodai rendezvényeken.

Az óvoda és a civil szervezetek kapcsolata

A Német Nemzetiségi Egyesület rendezvényeire felkérés esetén műsorral készülünk a nagycsoportosokkal.

A település Civil Szervezetei folyamatosan programjainknak megfelelően támogatják az intézményt. (Tűzoltó, Nyugdíjas, Dalkör, Ifjúsági, Polgárőrség)

Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata

A közművelődési intézmények rendezvényeit a gyermekek érdeklődését és életkori sajátosságait figyelembe véve látogathatják csoportosan pedagógus vezetésével, vagy egyénileg, szüleikkel.

Az együttműködés formái:

- rendszeres színházi előadások szervezése utazó színház keretében, Kabóca Bábszínház alkalmi előadásainak megtekintése.
- ünnepekhez kapcsolódó zenei előadások, szervezése,
- a települési Könyvtár látogatása,
- időszakos kiállítások látogatása a kultúrházban

Óvoda és egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, mely óvodánkban lehetőséget biztosít speciális szolgáltatások keretében hittan igénybevételére. A szülői igényekről évente készül felmérés, ennek alapján biztosítjuk a helyiséget, eszközöket a katolikus és református hitoktatók számára. Együttműködés tartalma: heti rendszerességgel hittan foglalkozás szervezése, hitoktatók részvétele óvodai rendezvényeken.

Az óvoda kapcsolata a Linde Alapítvánnyal

Az óvodánkban működik a Linde- Kisgyermekekért Alapítvány. A kuratóriumot szülők és nevelők alkotják, ők keresik a pályázati lehetőségeket, döntenek a támogatások mértékéről és gyakoriságáról. Az alapítvány célja: A tóvázsonyi és hidegkúti kisgyermekek fejlődésének segítése az intézményes nevelés keretein belül. Az Hajnal Óvoda és Bölcsőde fejlesztése, korszerűsítése, a nevelési feltételek javítása, korszerűsítése. Programok támogatása, szervezése, kulturális, sport körülményeinek fejlesztése. Az óvodás gyermekek összefogása a szabadidő hasznos eltöltésének biztosításához. Kirándulások szervezése, és ehhez anyagi feltételek megteremtése.

Az óvoda kapcsolata a Pedagógiai Szakszolgálattal

Az óvodapedagógusok pszichológiai, pedagógiai ismereteinek fejlesztése a hatékony és színvonalas nevelőmunka elengedhetetlen feltétele, melyet a szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás révén tudunk biztosítani. Figyelemmel kísérjük a megye, régió, szakmai szolgáltatói által összeállított szakmai rendezvények, előadások, programok, továbbképzések terveit. Kiemelt figyelmet fordítunk a Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális területeihez kapcsolódó területekre. Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk a részvételi feltételeket.

Az együttműködés formái:

- Heti rendszerességgel jár gyermekeinkhez fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus és logopédus is.
- Rendszeres szakmai megbeszéléseken nevelő munkánk tartalmi elemeinek fejlesztését, gyakorlati tapasztalatokat is meg tudjuk beszélni.

Az óvoda kapcsolata a Fejér megyei Pedagógiai Oktatási Központtal

Intézményünk a Székesfehérvári Pedagógiai Oktatási Központ körzetébe tartozik. Az állami köznevelés közfeladat-ellátás keretében a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat 2015. április 1-jétől a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvényben foglalt felhatalmazással az Oktatási Hivatal biztosítja. A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat, ingyenes szakmai képzéseket szervezi. Koordinálja a pedagógus életpályához kötődő minősítési és tanfelügyeleti feladatokat, a szaktanácsadói tevékenységet és az országos feladatokban történő közreműködést. A folyamatos szakmai szolgáltatások igénybevétele kapcsán tartunk kapcsolatot a központtal.

Az óvoda kapcsolata a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal

Az óvodapedagógus feladata, hogy a csoportjába járó gyermekek családi helyzetét felmérje, és folyamatosan figyelemmel kísérje. Amennyiben a gyermek életében, vagy az őt nevelő család életében az elhanyagolás, veszélyeztetés, bántalmazás, vagy egyéb hátrányteremtő körülmény jeleit tapasztalja jelzés tesz az intézmény gyermekvédelmi felelőse és az intézményvezető felé. A gyermekről pedagógiai jellemzést készít. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal az intézmény kapcsolata folyamatos és rendszeres.

Az együttműködés formái:

- A veszélyeztetett környezetben és hátrányos helyzetben élő gyermekek érdekében hátrányaik csökkentése céljából szoros kapcsolatot tartunk fenn a szolgálattal.
- Gyermekvédelmi felelős esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon vesz részt a problémák hatékony megbeszélése, kezelése érdekében.
- Kölcsönös együttműködést tartunk fenn az érintett családokkal.
- A Gyermekjóléti Szolgálat helyi családgondozójával az intézményvezetője és a gyermekvédelmi felelőse tartja a kapcsolatot.
- A sürgős ügyeket akár napi szinten is megbeszéljük, a teendőket egyeztetjük, ha szükséges.
- A Gyermekvédelmi konferenciákon a gyermekvédelmi felelős vesz részt.
- Statisztikai beszámolót készít a szakszolgáltatnak és beszámol az éves munkájáról az intézmény felé.

Az óvoda kapcsolata a Háziorvossal és a Védőnői Szolgálattal

Az intézmény kapcsolatot tart a Háziorvossal és a Védőnői Szolgálattal a kölcsönös tájékozódás és tájékoztatás szerint.

Az együttműködés formái:

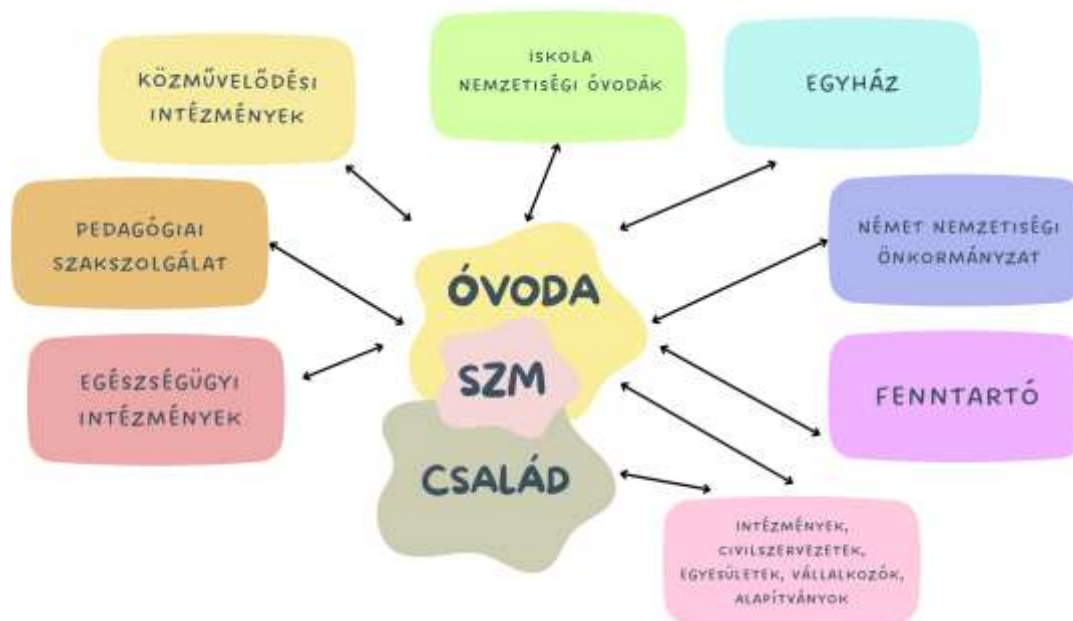
Havi rendszerességgel vannak megbeszélések a kölcsönösség elvén.

A védőnő alkalmasszerűen ellenőrzi a gyermekek tisztaságát, az esetleges fejtetvesség megjelenését és tudatja a további teendőket.

Egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységek tartása csoportonként.

Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel

Nevelésünk hatékonysága, és sokszínűsége érdekében fontosnak tartjuk, hogy rendszeres és folyamatos kapcsolatot tartsunk a településen és annak környezetében található közművelődési intézményekkel. Sok kisgyermek csak ezen kapcsolat keretében jut el ezekre a helyekre.

A nevelési - oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Felgyorsult világunk változásainak követése nagy kihívás az élet minden területén. Versenyképes minőséget a nevelés-oktatás területén is csak úgy lehet létrehozni ha „naprakészek vagyunk”, követjük szakterületünk változásait. A legújabb ismeretek, információk megléte azonban nem elegendő. A lehető leggyorsabban alkalmazni is kell azokat, azonban, csak akkor vagyunk képesek felhasználni, ha a neveléstudomány, benne az óvodapedagógia szakterületünket jól ismerjük, naprakész információink vannak. Csupán a konkrét, friss értékelési adatok és elemzések birtokában dönthetünk jól arról, mely területeken, milyen változtatások szolgálnák a jobbítást, a hatékonyság növelését. Mindezek háttérben meghatározó tényezőként ott áll szervezetünk saját **küldetése, jövőképe:**

A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végig kíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi pedagógiai programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.”

Rohanó világunkban azonban egyre kevesebb időnk van (s még kevesebb lesz) a változások követésére, a kutatási eredmények kipróbálására és beillesztésére a gyakorlatba. Hosszú időbe telik a beválás, a hatékonyság elemzése is. Ezért kapnak egyre nagyobb szerepet az egymástól való tanulás módszerei életünk szinte minden területén. A *horizontális tanulás* talán legfontosabb jellemzője ugyanis az, hogy bevált gyakorlatokat közvetít. Rengeteg idő és energia takarítható meg az intézmények közötti ismeret és módszercserének, a manapság nagy kultuszát élő benchmarkingnak.

Szervezetünk csak akkor lehet tanuló szervezet, ha a horizontális tanulás módjait ismerjük és alkalmazzuk. Szükséges feltétel tehát, hogy a minőség iránt elkötelezett vezetésnek az óvodapedagógusok is elkötelezettjei legyenek, azaz a folyamatos fejlesztés, az állandó jobbítás szervezeti filozófiáját vallják.

Ennek meghatározó szervezeti jellemzői:

- ciklikus értékelési rendszerrel kövessük saját működési gyakorlatunkat
- a teljes szervezet a jobbítás, a fejlesztés elkötelezettje legyen, azaz, a minőségirányítási rendszer (tudatos vagy ösztönös) működése elengedhetetlen feltétele a horizontális tanulásnak.

Horizontális tanulás: a tanulás olyan módja, ahol a gyakorlatban keletkező tudás partneri cseréje, egyenrangú felek közötti elosztása történik.

Legfontosabb céljaink:

- saját pedagógiai rendszerünk folyamatos jobbítása
- a szakmai együttműködés lehetőségeinek felkutatása
- a már bevált pedagógiai gyakorlatok (intézményi jó gyakorlatok) megismerése

Előnyei:

- elsődleges cél mindig a saját szervezetünk működésének jobbítása marad
- nyitott, rugalmas, egymásra figyelő kommunikációt feltételez
- időt, energiát, pénzt takaríthatunk meg: jól működő gyakorlatokat közvetít
- saját szervezetünk működésének elemzésére készlet, hisz ez az alapja a megismert új gyakorlatok adaptálásának
- az adaptált gyakorlat külső „benchmark” (összehasonlítási, mérési alap) lehet
- egymást támogató fejlesztési rendszerek jöhetnek létre

Megvalósítási feladatok

- Hospitálási rendszer működtetése, óvodánk és az ország más óvodái között
- A hospitálásokkal kapcsolatos adminisztratív és gyakorlati feladatok: szervezés, látogatók fogadása, adminisztráció
- Műhely működtetése: műhely munka során használandó módszerek és eljárások, a műhelymunka dokumentálása → közös összegzések → saját intézményben felhasználható tapasztalatok
- Részvétel szervezése és egyéb igény szerinti lehetőségek

5. Az óvodai élet tevékenységi formái

Óvodai nevelésünk rendszerében a játék, a munka, a tanulás, mint a gyermek tevékenységi formái kölcsönös kapcsolatban vannak a nevelés alapvető kereteivel és a fejlesztés tartalmi eszközével

5.1. A Játék

Óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék a valóságot tükrözi, a gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől, a mozgástól, a világkép kialakulásától. A játékban fejlődnek a gyermek testi képességei (erő, ügyesség, kitartás, mozgás, önállóság), értelmi képességei (érzékelés, észlelés, megfigyelőképesség).

A gyermeki játék **két formáját** különböztetjük meg: a szabad és az óvodapedagógus által kezdeményezett (irányított) játékot.

Eltérés az óvodapedagógus szerepében található:

- **Szabad játék:** az óvodapedagógus biztosítja az önállóságot, szabadságot a játékeszközök, társak megválasztásában; játéktevékenység kiválasztásában; a játszóhely megválasztásában, kialakításában; játék elgondolás megvalósulásában.
- **Kezdeményezett játék:** az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye,

ha a gyermek érdekében történik, elősegítve sajátos fejlődését, és találkozik igényével.

- Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.
- A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.

A megfelelő játszóhelyek biztosítása:

- A belső terek tagolása a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében a csoportszoba és az óvoda egyéb adottságainak figyelembevételével (közös terek, egyéni játékokra alkalmas terek, nagyobb és intimebb terek, zajos és csendesebb tevékenységek tere).
- A terek változtathatóságának, rugalmas átalakíthatóságának, átjárhatóságának biztosítása, inspirálása (eszközök és normák).
- Lehetőség szerint a mozgásos játékok tere ne csak a tornaszoba és az udvar legyen.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen a játék irányításában az indirekt formára.
- Gazdagítsa a játék témáit közös élményekkel,
- Tudja megítélni, hogy mikor van a gyermeknek bevonható társra, vagy segítő, kezdeményező felnőttre szüksége.
- Vegye figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait.
- Teremtsen nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott, kreatív csoportléggkört.
- Biztosítson megfelelő helyet és időt az állandó és ideiglenes, közös és egyéni jellegű játékok kibontakozásához.
- Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása.
- Biztosítsa a szabad játék túlsúlyát, a játszótársválasztást, segítse az önkifejező, az önértékesítő gyermeki törekvéseket, a kreativitást, a társas viselkedési szabályok helyes kialakulását.

Gyermei tevékenységek

- bekapcsolódik

- Együtt játszik a csoporttal, játékában elmélyült, kitartó.
- Szerszámokat és eszközöket használ.
- technikai fogásokat ismer meg
- kreatív megoldásra törekszik.

Az egyes játék formák és jellemzőik:

- Gyakorló vagy funkció játék:
 - Legegyszerűbb gyakorló játékok a mozgások, mászás, ugrálás, futás, tárgyak rakosgatása.
 - Ennek a játékfajtának a célja a mozgás, a funkció öröme. Például minden különösebb célzatosság vagy ok nélkül, pusztán a tevékenység öröméért fűzi fel a gyöngyöket, önt homokot a vödörbe, vagy borítja ki.
 - A gyakorló játékok során a gyermek teljes személyisége gazdagodik, fejlődik. Megismeri önmagát, gyakorolja a nagymozgásokat, megtanulja összehangolni a mozdulatait, ismerkedik tárgyi környezetével, az őt körülvevő tárgyi világ fizikai jellemzőivel, egyre önállóbb és egyre bátrabban kezd új és új tevékenységekbe.
- Építő és konstruáló játék:
 - A játékfajták meghatározásánál vitatott kérdés, hogy a konstruáló játék mennyiben tekinthető önálló játékformának,
 - Felmerül a kérdés, mennyire önálló, alkotó ez a játék, megfigyelhető-e benne, hogy a gyermek az alkotás öröméért hoz létre valamit, amit nem szeretne alárendelni semmilyen szerepnek.
 - A létrehozott alkotások életkor szerint változhatnak.
 - A hároméves gyermekeknél az építőelemek változtatás nélkül maradnak a játék folyamatában (pl. építőkockákat egymás mellé téve pályát alkot), addig az öt-hat évesek már a különféle eszközök önálló elkészítésére törekszenek (pl. saját bútorokat terveznek a maguk által készített kis házukba).
 - Az építőjátékok a szerepjátékok keretén belül bontakoznak ki a legteljesebben.
- Szerepjáték:
 - Szerepjátéknak azt a játéktevékenységet nevezzük, amelyben a gyermekek a látott szerepeket, tevékenységeket, a felnőttek közötti sajátos viszonylatokat sajátos játékkörülmények között újraalkotják.

- Egy másik megfogalmazás szerint: „a szerepjáték a gyermeknek az a tevékenysége, amelyben a maga által (választott) elképzelt mintha helyzetben az önként felvett szerepet-szerepeket- igyekszik megeleveníteni az érzelmi szűrőjén át feldolgozott környezeti tapasztalatokra, benyomásokra támaszkodva.” (Kovács és Bakosi, 2005, 163)
- A két főbb jellemző mellett még számos fontos tényezővel találkozunk a szerepjátékot vizsgálva, mint: a képzelet, az érzelem, illetve a szerephez kapcsolódó társak, résztvevők jelenléte
- “A szerepjáték jelentősége a szocializációs folyamatok erősödésében kifejezésre jut:
 - a gyermekek közötti kapcsolatteremtő képességben,
 - az együttes cselekvés képességében,
 - a közösségi magatartás formáinak alakulásában.” (Kovács és Bakosi, 2005,182)
- A óvodáskori szerepjáték legjellemzőbb tulajdonsága, hogy adott folyamaton belül a gyermek kettős tudatállapotban van, ami annyit jelent, hogy ugyanazon időben képes teljes mértékben beleélni magát egy adott helyzetbe úgy, hogy közben pontosan tisztában van a valóságbeli jelenlétével.
- Szabályjáték:
 - Ebbe a típusba azok a játékok tartoznak, amelyeket a szabály és annak betartása motivál, vagyis a gyermek számára ez jelenti magát a játék örömét.
 - A szabálynak ebben a formában óriási szerepe van, hiszen minél komolyabban veszi a gyermek annak létét, annál izgalmasabb számára az adott játék.
 - Óvodáskorban olyan játékok tartoznak ide, melyek előre meghatározott, pontos szabályok által folynak le.
 - Ezen játékok során a gyerekek megtanulják a szabálykövetést, megtapasztalhatják sikerüket és esetleges kudarcukat.
 - Megalapozzák a mindenkori alkalmazkodás képességét, a szabályokhoz való pozitív viszonyulást.
- Drámajáték:
 - A dráma, a cselekedtetés, amely különböző részképességeket fejlesztő gyakorlatokat, játékokat és szerepvállalást igénylő társas rögtönzéseket jelent.

- Olyan módszer, amely a játékra alapoz, a gyermeki cselekvésre koncentrálni, feltárja és fejleszti a gyermek kreatív képességeit.
- Védelmet nyújt a bátortalanabbaknak, a zárkózottabbaknak, a kevesebb önbizalommal rendelkezőknek. Nyitottabbá válnak, hamarabb oldódnak és az átélt helyzetek tapasztalatait tovább viszik magukkal a mindennapjaikba.
- A dramatikus játékok nevelési célja az egész személyiség harmonikus és differenciált fejlesztése. Hatékony segítséget nyújt a kommunikációs készségek, képességek kibontakoztatásának terén.
- A drámajáték szerepének lehetőségei a mindennapi nevelő gyakorlatban kapcsolhatjuk a neveléssel kapcsolatos feladatok ellátásához, alkalmazhatjuk konfliktusok feloldásához, de felhasználható terápiás céllal

5.2. Verselés, mesélés

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt megjelenjenek a tevékenység tervezése és anyagválasztása során.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A mozdulatok és szavak egységével, ritmusukkal a gyermeknek érzelmi élményeket nyújtanak, ösztönösen a másik emberhez kötődnek és őt magát is tevékenységre serkentik.

A gyermek spontán nyelvi tevékenységéhez közel állnak:

1. népi mondókák,
2. dúdoló,
3. höcögtető,
4. tapsoltató játékok,
5. klasszikus- és kortárs irodalmi művek

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkedítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgképe, csodákkal és átváltozásokkal nem elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre, hanem ráébreszt ezekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a meseshallgatás belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A tevékenység célja:

- A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- A mese segítségével – képi és konkrét formában – tájékoztassuk a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Az igényesen összeválogatott irodalmi anyagok többféle módon történő feldolgozása, amellyel, hogy aktívan bővíti a szókincset, hozzájárul a gyermekek nyelvhasználatának ösztönzéséhez. A tevékenységeken ismertessék meg a gyermekekkel a helyi gyűjtésű verseket, meséket, mondókákat, a beszoktatási idő során kerüljön sor höcögtetők, lovagoltatók, ujjjátékok alkalmazására nemzetiségi nyelven.

A nemzetiségi nyelv elsajátításában a mesék, népmesék, versek, mondókák nagy jelentősége abban rejlik, hogy fejlesztik a gyermekek hallás utáni megértését. A képeskönyvek használata elengedhetetlen az óvodai nyelvi nevelésben. A könyvek tartalmának hallatára, képnézegetéskor, olvasáskor a gyermekek szabadjára engedhetik fantáziájukat és közben fejlődik szókincsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt merítsen.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása mindkét nyelven, különös figyelmet fordítva arra, hogy a meseválasztáskor szükség van szakmai tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
- Lehetőségek teremtése a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához.
- A mesélés, verselés, bábozás feltételeinek pedagógiai tapintattal történő megteremtése.
- Az éloszavas mese alkalmazása, mely különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására.
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Játékos mozgással összekapcsolt mondókákkal, versekkel és mesékkel – a gyermek óvodába lépésétől kezdve – érzelmi biztonság nyújtása.
- A mindennapos meséléssel, verseléssel folyamatos élménynyújtás német nyelven is.
- Személyes kapcsolatalakítással, arcminimikával és hangjátékkal a mese életre keltése, és ezzel a gyermek hozzásegítése az érzelmi azonosuláshoz, az átéléshez.
- Megfelelő minőségű képes – és mesekönyvek, valamint a gyermekek számára készült egyéb könyvek biztosítása.
- Gyermekszínházi előadásokon való részvétel szervezése.
- A család figyelmének felhívása a rendszeres mesélés, együttlét fontosságára, a képes – és mesekönyvek hasznosságára és arra, hogy tegyék lehetővé a gyermek számára mese élményeinek játékkal és rajzzal történő kifejezését is.
- Biztosítsa a képeskönyvek elérhetőségét, alakítsa a könyvek használatának megbecsülését.
- Az önkifejező képesség gazdagítása érdekében segítse elő a gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálás fejlődését, ösztönözze őket önálló mese-, versalkotásra. (mesebefejezés rajzzal, tematikus ábrázolás ismert meséről, saját mesekönyv, meseillusztráció készítés kedvenc meséhez)

- A gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében megfelelő anyagot válasszon, kifejező legyen az előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeit használja ki.
- Változatosan alkalmazza az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszereket. (mesereprodukció, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok..)
- A vers, mese anyagában német nyelvű mondókák, rövid versek, mesék. is hangsúlyosan jelenjenek meg
- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállításakor – a gyermekek nyelvismeretét figyelembe véve – a tervezés nemzetiségi nyelven történjen;
- a kommunikációs folyamat fejlődését segítő feltételek megteremtése;

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel várja a mesélést.
- Mese kezdeményezésen szívesen vesz részt.
- Képes kitartóan figyelni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni.
- Képes a folytatásos mese szálait, epizódjait összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet.
- A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verset.
- Szereti a mondókákat.
- Képes történeteket elmondani.
- Képes meséket, történeteket alkotni.
- Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.
- Az óvoda gyermekkönyvespolcán a könyvek között eligazodnak, a könyveket megbecsülik, vigyáznak épségükre.
- Szívesen mondanak verset, szeretik a mondókákat. Képesek meséket, történeteket alkotni, történeteket elmondani, elkezdett történetet fantáziájuk segítségével folytatni.
- A gyermekek ismerjenek a nemzetiségi gyermekirodalom anyagából merített meséket, verseket, mondókákat, kiszámolókat, népi csúfolókat.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.

A nyelvhasználat megjelenése:

- saját készítésű eszközök, képeskönyvek, bábok alkalmazása közben kezdetben egyszerű mesék előadása, majd később dramatizálása;
- képi történetek verbális feldolgozása;
- mesehallgatás tájnyelven.

5.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása a népi gyermekdalok, valamint Forrai Katalin: Ének az óvodában könyve alapján történik. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

- A nemzetiségi kultúrkincsből választott játékok és népdalok a hagyományápolást szolgálják. A szókincsfejlesztés a zenei képességfejlesztő feladatokkal, és a dalos játékokkal érhető el. A zenei anyag elsajátítása során a gyermekek beszédkedve magabiztosabb nyelvi megnyilvánulásokban mutatkozik meg.
- Az ének, a gyermektánc, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé lesz.

Az óvodapedagógus feladata:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A tevékenységek megszervezése változatos módszerekkel a gyerekek aktív részvételével a csoportszobában vagy a szabadban.
- A gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek figyelembe vétele.
- A gyerekek életkorának, fejlettségének megfelelő hangszerek biztosítása tevékenységeken és játékidőben.
- Folyamatos zenei élménynyújtása mozgásos játékokkal.
- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése.
- Esztétikai fogékonyságuk fejlesztése.
- Nemzetiségi gyermekdalok, játékok tanítása.
- Ismertesse meg az egyszerű táncos, játékos mozdulatokat, a népi játék tánc alapjait.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szeretnek énekelni, bátran énekelnek, maguk is kezdeményeznek éneklést, énekes játékokat.
- Tudnak tisztán egyedül és csoportosan énekelni, dallamotívumot visszaénekelni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat
- Szívesen kitalálnak dallamot, mozgást, ritmust, játékot.
- Ütőhangszereken a ritmust, egyenletes lüktetést, motívumhangsúlyt képesek érzékeltetni.
- Egyszerűbb hangszerek használatára képesek. (dob, cintányér, triangulum)
- Felismerik néhány hangszer hangját, szívesen hallgatnak zenét.
- A bemutatott élőzenét, előadót - magyar és német nyelven - szívesen hallgatják.
- Ismernek a nemzetiség nyelvén mondókákat, énekeket és dalos játékokat.
- Ismernek egyszerű táncos lépéseket, megismernek nemzetiségi táncokat.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás. a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése az ábrázolás anyagai, eszközei, technikái iránt
- Ismertesse meg a gyermekeket az alkotás eszközeivel, azok használatával
- Az egyéni képességek figyelembevételével fejlessze a gyermekek ábrázoló készségét
- Biztosítsa a helyet, időt és eszközöket a szabadidős, valamint a kötött ábrázolás lehetőségeinek

Az óvodapedagógus feladata:

- Legfontosabb feladata, hogy felkeltse a gyermekekben az ábrázolás eszközeivel, egyéb anyagaival való tevékenység vágyát.
- Teremtse meg a szabadidős és kötött ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit.
- Mutassa be az eszközöket, nevezze meg használatukat, mutassa be az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogásokat, megoldásokat
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.
- Helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását.
- Keressen új megoldásokat a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelésre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.
- Ötletesek az építésben, téralakításban.
- Szívesen, saját kezdeményezésre is ábrázolnak.

- Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni.
- Helyesen fogják, és használják az alkotáshoz szükséges eszközöket (olló, ceruza ecset).
- Képesek lesznek az esztétikai véleménynyilvánításra, rácsodálkoznak a szépre, az esztétikus látványra.

5. 5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére: pozitív

énkép, önkontroll, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - lehetőséget biztosítunk. (teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszköz nélkül spontán vagy szervezett formában) Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására (udvari játék).

A testmozgás a nyelvelsajátítási folyamat természetesebb, változatosabb, érdekesebb és sokoldalúbb spontán megvalósulásához vezet, ezért. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Óvodánkban 2016 szeptemberétől alkalmazzuk Kulcsár Mihályné: Alapozó mozgásterápia módszerét. Alapja az idegrendszer érési folyamatainak erősítése mozgásfejlesztés által. A terápiának kiemelt szerepe van a tanulási nehézségek megelőzésében. Valljuk, hogy a mozgás az egyik legjobb eszköz a gyermekek fejlesztéséhez. Ezeket a kiscsoportos foglalkozásokat öt éves kortól alkalmazzuk heti háromszor (20 perc).

Az óvodapedagógus feladata:

- Fejlessze a gyermekek testi képességeit: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a gyermek biológiai fejlődésére, növeli a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodóképességét.
- Fejlessze a gyermekek természetes mozgását: járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást.
- Ismertesse meg velük és gyakoroltassa a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és változatos mozgásos játékokat.
- Használja fel a mindennapos mozgás feladatainak teljesítésére a mozgás elemeit.
- A testi nevelésben fektessen hangsúlyt a prevencióra, alkalmazva a komplex mozgásterápia gyakorlatát.
- Segítse elő a társakkal végzett együttmozgás az önfegyelem, az alkalmazkodás, a kooperáció képességének fejlődését.

- Ösztönözzön mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Biztosítson változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségeket a mindennapos mozgásra.
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályait alakítsa ki közösen a gyermekekkel, majd fokozatosan tartassa be őket.
- A mindennapos mozgási tevékenységeket lehetőség szerint, fokozatosan német nyelven is vezesse.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvésük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejlődik tér - és idő-tájékozódóképességük.
- Egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak, egészséges versenyszellemmel képesek küzdeni, a szabályokat pontosan betartják.
- Képesek alkalmazkodni egymáshoz, korukhoz képest fejlett az önuralmuk, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Szívesen labdázik, gurítja, feldobja, elkapja, pattogatja.
- Nyitott az új mozgásformák, sporttevékenységek irányába.
- A nemzetiség nyelvén megnevezik a tevékenységhez használt eszközöket, az alkalmazott térformákat, alakzatokat.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja azok szeretetét, védelmét is.

Matematikai tartalmú tapasztalatoknak:

A környezet megismerése során olyan ismereteknek is a birtokába jut a gyermek, amelyeket a mindennapi tevékenységeiben képes alkalmazni.

A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatokat szerez. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéletkéessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Fejleszti a gyermek logikai képességét, térbeli tájékozódását, a rész-egész viszonyoknak felismerését, a számosság fogalmának kialakulását.

Környezetvédelem, megóvás, fenntarthatóság

A gyermek tevékenyen részt vesz a környezete formálásában, ápolásában. Védi, óvja környezetét és a természetet, megismerkedik a környezetet védő és óvó szokásokkal: szelektív hulladékgyűjtéssel, környezetbarát technikákkal.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Miközben a gyermek alapvető tapasztalatokat szerez, felfedezi, kutatja a környezetét, találkozik a tárgyak, dolgok, jelenségek nemzeti és nyelvű megfelelőivel is, cselekvésbe, tevékenységbe ágyazott helyzetekben.

Az óvodapedagógus feladata:

Biztosítsa a tapasztalat- és élményszerzést környezetében.

- Adjon lehetőséget sokféle tevékenység megszerzésére, sokoldalú alkalmi és folyamatos megfigyeltetésre
- Vegye figyelembe a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó tapasztalatait, azok különbözőségét, azokat tudatosan használja fel és építse be

programjába. A szülőföldhöz való kötődés alapjaként juttassa tapasztalatokhoz a szűkebb és a tágabb környezetről. (hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra)

- Építsen a gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére, érzelmeire, megismerési vágyára és az önálló problémamegoldás iránti igényére, a gyerekek családi körben szerzett tapasztalataira.
- Segítse a gyermek önkifejező, önértékesítő törekvéseit. A gyermekek által használt tárgyi eszközöket hozzáférhetően és biztonságosan helyezze el.
- Segítse a szülőket, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát. közös programok szervezése a szülőkkel.
- Megjelenésében és viselkedésében legyen modellértékű, mind a gyermekek, mind a család számára, adjon mintát, az óvodapedagógus a természetben való viselkedésre
- Használja ki a játékban adódó, a spontán helyzeteket matematikai tapasztalatszerzésre, teremtsen problémahelyzeteket, a gyermekek egyéni fejlődését kövesse nyomon, differenciáltan fejlesszen. Alapozza meg az önálló véleményalkotást.
- Ismertessen meg, és alkalmazzon logikai és matematikai szabályjátékokat, fogalmakat, kifejezéseket, összefüggéseket. Keltse fel a matematika iránti érdeklődésüket.
- Biztosítsa sokoldalúan a megtapasztaláson alapuló megismeréssel, információszerzéssel a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítását, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítését, új fogalomrendszer kialakítását, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálását, a kontextusos beszéd gyakorlását.
- Biztosítsa a gyermeki tevékenység változatos formáját: egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel.
- Alakítson ki helyes szokásokat a gyerekekben a környezet – és természetvédelem érdekében, segítse elő, hogy a szülők támogassák a gyerekek környezet - és természetvédelem iránti érdeklődésének fenntartását.
- Ismertesse meg a növény-és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét. Tudatosítsa, hogy a természetet védeni, óvni kell.
- Teremtsen alkalmat arra, hogy közvetlen módon találkozhassanak a gyerekek a környezet- és természetvédelemmel. Ennek érdekében alkalmanként és folyamatosan

végezzenek kísérleteket, megfigyeléseket a gyerekekkel. Alapozza meg a környezetbarát szokásokat. (takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás)

- Vetesse észre a környezet szépségeit. Juttassa minél több élményhez a gyerekeket, hogy a természethez való kötődésük mélyülhessen. Alakítsa ki a gyermeket körülvevő esztétikus óvodai környezetet. Heti rendszerességgel figyeltesse meg az óvodakert növényeinek fejlődését, mutasson rá a változásokra. Hívja fel a figyelmet a kertben előforduló rovarok sokféleségére. A “hasznos” és “kárttevő” megkülönböztetésére.
- Bízassa a gyermeket a kert gondozására (gyomlálás, veteményezés, magszalag készítés, öntözés, termésbetakarítás, gilisztafarm/komposzt gondozása), ezen munka jellegű tevékenységek aktív résztvevőjeként vonja be a gyerekeket.
- Képi megjelenítéssel segítse a növények, rovarok felismerését.
- A kertben megtermelt növények sokszínű felhasználására: kovászos uborka, gyümölcs és zöldségsaláta, menta, citromfű-víz ízesítése, hársfavirág tea készítése
- Madáretetés
- Madárodúk tavaszi tisztítása, fiókáikat etető énekes madarak megfigyelése.
- Fejlessze a gyermekek kétnyelvű kommunikációs készségét a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

Környezettudatosság

- Védi, óvja környezetét és a természetet.
- Tevékenyen részt vesz környezete formálásában, ápolásában (levélseprés)
- Gondozza, védi a növényeket és az állatokat.
- Munkájával hozzájárul a csoport rendjének helyreállításához.
- Megfigyeléseket végez a levegő, a talaj, a víz tulajdonságainak megismerése érdekében. Kísérleteket végez a levegő, talaj, víz szennyezettségének, a szennyeződések káros hatásainak megértése céljából: megkülönböztetni az utca benzingőzös és egy kirándulóhely tiszta levegőjét. Kirándulásokon, hó elolvasztásával, az esővíz ülepítésével a természet élővizeit tanulmányozza, tisztaságuk, színük, élvezhetőségük szerint. (Március 22. a VÍZ világnapja)
- Ismerkedik a környezetében fellelhető állat-és növényvilággal, azok életfeltételeivel, óvásuk mikéntjével és annak fontosságával. (Pl. a téli madáretetésen keresztül gyakorolja az aktív természetvédelmet)

- Aktívan rész vesz a környezetvédelemben korához és lehetőségéhez mérten (nem szeméttel, takarékoság a vízzel, pormentes járás...) ezáltal alakul a környezettudatos magatartása, szemléletformálódása.
- Részt vesz óvodai környezete formálásában: a csoportszobában, udvaron, kertben. (rendrakás, gyomlálás...)
- Gondot fordít esztétikus megjelenésére.
- Díszítő jellegű funkciójú esztétikus tárgyakat, eszközöket készít. (ajándékozáshoz, játékokhoz...)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait, csoportosítja a közlekedési eszközöket (vízi, légi, szárazföldi).
- Ismeri szűkebb lakóhelyét.
- Kellő mennyiségű ismeretei vannak növényekről, állatokról.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Megkülönbözteti az évszakokat, napszakokat.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Ismert tulajdonságok szerint képesek válogatásra, sorba rendezésre és annak folytatására.
- Értik, és helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Részt tudnak venni mennyiségek összemérésében, össze tudnak mérni két halmazt párosítással.
- Elrendezéssel, bontással létre tudnak hozni ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni húszig
- Azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- A jobbra-balra irányokat megkülönböztetik, értik és követik az irányokat és a helyeket kifejező névutókat.

- 6-7 éves korra érzik és felismerik a környezet-és természetvédelem jelentőségét óvodai és családi környezetében.
- Képesek ok-okozati összefüggések meglátására, közvetlen tapasztalatok levonására.
- Kialakul az igény a gyermekekben a szép, az esztétikus iránt. Képesek különbséget tenni a szép, kellemes hatású, és a kellemetlen, gondozatlan, rendezetlen látványt nyújtó környezet között.
- Lehetőségük szerint aktívan közreműködnek a környezet-és természetvédelemben. Védik, óvják környezetüket. Eljutnak a rendetlenség, a rongálás elítéléséhez, tisztelik, szeretik és ápolják a körülöttük lévő növény és állatvilágot.
- Miután megismerik az őket körülvevő környezet szépségeit, megtanulják óvni, becsülni azt, és maguk is annak alkotójává válnak. Felelősséggel viseltetnek környezetükért, és majd felnőve sem válnak közömbössé természetünk problémái iránt.
- Ismernek nemzetiségi hagyományokat.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.

A munka elvégzését külső szükségesség indokolja, felelősséggel jár, megfelelő ismeretekre, készségre van szükség. A gyermek munkajellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. Megalapozódik a munka iránti tisztelete.

A munka a közösségért végzett tevékenység, a közösségi kapcsolatok, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermeki munka, a gyermekkel való együttműködés tudatos pedagógiai szervezést igényel.

A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) tevékenységeken keresztül történik.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, ezzel biztosítjuk a munka állandóságát és folytonosságát.

Munka jellegű tevékenységek fajtái:

1. ÖNKISZOLGÁLÓ MUNKA/önellátás

A gyermekek természetes, mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését jelenti. Az önkiszolgálás során képességek, kialakult szokások rögzülnek.

Testápolás:

- mosakodás
- fésülködés
- fogmosás
- Wc használat
- orrfújás

Óvodáskor végére várható fejlődés. Tudjon/Tudja

- alaposan arcot és kezet mosni, kézmosáshoz szappant használni.
- a törölközőt megfelelően használni, kezeit szárazra törölni
- helyesen fogat mosni, kiscsoportosok esetében víz és fogkefe használata is elegendő
- használni a WC t, és a Wc papírt
- fésülködni
- helyesen orrot fújni, a technika elsajátítása

Étkezés:

- egészséges ételek megszerettetése
- napi gyümölcs és zöldség fogyasztás
- igény szerinti folyadék (víz) biztosítása

Óvodáskor végére várható fejlődés. Tudjon/Tudja

- étkezés közben kulturáltan viselkedni,
- igényeljük az asztal esztétikus rendjét,
- helyesen használni az evőeszközöket, szalvétát
- jellezze az ételek iránti igényét (szeretem, nem szeretem), a nem kívánt ételt hagyja a tányérján

Öltözködés:

- ismerje fel saját ruháit
- évszakhoz és időjárásnak megfelelően öltözködjön.

Életkorának és képességeinek megfelelően tudjon/ tudja:

- önállóan öltözködni, ha szüksége segítséget kérni
- ruháját rendben tartani, a megfelelő helyre elrakni

Naposi munka: A naposi munka közösségi megbízatás. A naposság feladattudatot feltételez. A naponta választott naposok feladatai lehetnek: az asztal megterítése, az étkezéshez szükséges eszközök szétosztása és egyéb csoportonkénti szokások.

Kiscsoport:

- naposi munka még nincs, de a gyermekek fokozatosan tanulják meg az önkiszolgáláshoz szükséges lépéseket, pl. hogyan vegyék el a tányért, poharat.
- Középső csoport:
- fokozatos bevezetése a naposi munka. Legyen a gyermek számára világos a kiválasztás módja, pl. legyen napos tábla.
- A „naposok” kis kötényt kapnak a munkához.
- Leterítik a terítőt, szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, segíthetnek pl. a kenyér kiosztásában, letörlik az asztalt.
- Nagycsoport:
- sok feladat azonos, de nagyobb önállósággal végzik a gyermekek a naposi munkát.
- Az asztalon az eszközöket elrendezik, ügyeljenek, mi kerül a tányér jobb és bal oldalára.
- Önállóan öntenek a kancsóból, kiszolgálják társaikat.

Alkalomszerű munkák: Az alkalomszerű munkák általában előre nem meghatározhatóak. Váratlansága, előre ki nem számíthatósága miatt megszervezése az óvodapedagógustól több figyelmet, átgondolást kíván. Pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel. A gyermeknek pontosan értenie kell, mit várnak el tőle, hogy azt teljesíteni tudja. Át kell gondolnunk azt is, hogy a feladat teljesítéséhez hány gyermek kell, kit mivel lehet megbízni, stb. Az egyéni fejlettségben mutatkozó nagy eltéréseket fokozottan kell figyelembe venni. Az óvodapedagógus feladata, hogy ösztönözze a gyereket, szívesen vállaljon megbízásokat, ezzel nem csak az önállóságát, hanem az önbizalmát is növeli. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőben.

- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében, komposztálásában.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Komposztáló feltöltése, gilisztafarm működtetése
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
- A környezeti témakörökhöz kapcsolódva kérjük őket különböző gyűjtő munkára.
- A magasággyással kapcsolatos munkafolyamatok, munkálatok végzése.
- Gyógynövénykert gondozása, felhasználása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fokozatosan vezesse be az egyes munkafajtákat.
- A gyermek értékelése differenciáltan, reálisan, önmagához mérten történjen, minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja.
- Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát.
- Szervezzen a családokkal közösen munka jellegű feladatokat, munka délutánokat (magasággyások összeillesztése, kiskert kialakítása, mezítlábas lépegető kialakítása, játékok festése)
- A munkacsoportok összehangoltan egymást segítve jelöljék ki a feladatokat, az azonos mértékű feladatvállalás megteremtését.
- Megfelelő hely, idő, eszközök kiválasztása.
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Gyermei tevékenységek:

- A gyermek az önkiszolgálást, majd a segítők feladatait növekvő önállósággal végzi: asztalt terít, leszed, terítőt összehajt, söpör, törölget, eszközöket kioszt, szalvétát hajtogat.
- Segít a környezet rendjének biztosításában, segít az óvodapedagógusoknak, társainak és a kisebbeknek, ajándékot készít, egyéb megbízatásokat végez, ünnepek előtti készülődésben segít (sütés, díszek készítése, teremtakarítás, rendezése).
- Jelzi, ha valami meghibásodik, segít a javításban.
- Növény és állatgondozás: évszaknak megfelelően az udvaron munkát végez (levelet szed, kertészkedik, virágot öntöz), csíráztat, rügyeztet, élősarkot gondoz.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- a testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik
- étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát
- öltözködésnél önállóak, tudnak gombolni, cipzározni, lehetőség szerint tanuljon meg cipőt kötni
- az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségi szintjük mértékével arányosan csökken
- a közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk
- naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is
- a környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete)
- vigyáznak játékaikra és rendben tartják azokat
- munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek

5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Az óvodában a tanulás folyamatos, leginkább utánzásos és spontán valamint szervezett tevékenység. Az egész óvodai nap folyamán valósul meg. Nem csak ismeretszerzés, hanem a gyermek teljes személyiségét fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus olyan tanulást támogató környezetet teremt, ahol megvalósul az egyéni képességfejlesztés a gyermeki tapasztalatok bővítése, rendszerezése. A tanulás

feltétele a cselekedtetés, a sok érzékszervet foglalkoztató aktivitás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta- és modellkövetés
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre-válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.
- Segítse elő, hogy minden gyermek önmaga képességeihez mértén fejlődjen. A gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre.
- A játékosság a tanulás egész folyamatában érvényesüljön, kínáljon fel változatos tevékenységeket
- Biztosítsa a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.
- Növelje a gyermekek önbizalmát, személyre szabott pozitív értékeléssel
- Segítse a gyermek önkifejező, önérvényesítő törekvéseit.
- Az óvodapedagógus a nevelési célok érdekében a csoport és az egyes gyermekek fejlettségéhez, a helyi lehetőségekhez alkalmazkodva maga válassza ki, tervezze meg a tevékenységi formák anyagát, a szervezeti és munkaformát.
- Építsen a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire. Biztosítsa a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlását.
- Támogassa az egyéni tanulási utakat a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva.
- A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben biztosítson az óvodapedagógus megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadást.
- Fejlessze a kompetenciákat. Képességeit, készségeit, attitűdjeit erősítse.

- Biztosítsa a felfedezés örömeit erősítse a kreativitást újszerű megoldások keresését.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a tanulást buzdítson önértékelésre.
- Ismerje fel és fejlessze a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekeket, a részképesség - lemaradás, illetve egyéb potenciális zavar időbeni kiszűrésével jelezzen a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

A tanulás megszervezése:

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodában a tanulás folyamatos, amely elsősorban párhuzamos tevékenységi formákban, játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Munkaformák:

- Egyéni
- Mikro-csoportos
- Páros munkaforma
- Frontális foglalkoztatás
- Kooperáció
- Együttes pl. tánc

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- Ne torpanjanak meg új feladatoktól, használják a meglévő tudásukat, tapasztalatukat
- Tudjanak együttműködni társaikkal, kommunikáljanak, kooperáljanak, magabiztosak van önbizalmuk, keresik a kihívásokat
- Képes az összefüggések önálló felfedezésére
- Aktív résztvevője a mindennapi spontán és szervezett tevékenységeknek

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az

iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges, amelyek mindegyike szükséges az eredményes iskolai munkához.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves korára

- Az iskolai élet megkezdéséhez arányosan fejlett és teherbíró
- Mozgása összerendezett, önmagához képest összerendezettebb harmonikus.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani.
- Harmonikus finommozgásra képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek

- Óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre.
- Gondolataikat, érzéseiket érthetően, folyamatosan, megfelelő módon tudják kifejezni.
- A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Anyanyelvén érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Az óvodát elhagyó gyermek a német nyelvvel kapcsolatban pozitív beállítottsággal bír.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni. Késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van,
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival elfogadja a másságot.
- A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A **sajátos nevelési** igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A **kiemelt figyelmet** igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

Óvodai nevelésünk irányvonalát az évszakokhoz kapcsolódó jeles napok, zöld jeles napok és ünnepek határozzák meg.

Az ünnepek kiemelkednek a hétköznapiak sorából, színesebbé teszik az életünket. Igazi élményt nyújtanak, megállásra, és feltöltekezésre készítetnek. Az ünnepek, a hozzájuk kötődő szokások az összetartozás érzését, a közösségi létet erősítik.

Az ünnepek során az óvodásokat is megismertetjük kultúránk értékeivel, megtanulják, hogy bizonyos helyzetekben hogyan szokás viselkedni. Az ismétlődő ünnepek segítik a gyerekeket, hogy megtanulják, gyakorolják az intézmény képviselte értékeket, szabályokat, erősítik a család és az óvoda összetartó erejét.

- A **természeti ünnepek** szüret, farsang
- **Vallásos ünnepeinken** (Mikulás, Advent, Húsvét)
- **Nemzeti ünnepünk** (Március 15.) az óvodások megismerkedhetnek a hazaszeretet fogalmával,

- **Természetvédelemre, környezetvédelemre, egészséges életmódra felhívó ünnepek** (Madarak és fák napja, Föld napja, Víz világnapja)
- **A település ünnepein** való részvétellel erősítjük a gyermekekben a közösséghez tartozó érzést.
- **Az óvoda hagyománnyá vált saját ünnepei** kiemelt fontosságúak (gyereknapi, anyák napi készülődés, családi délután, kirándulás, játszóházak, évzáró, nagycsoportos Pizsama Partyi. Célunk: Községünk, lakóhelyünk hagyományainak megőrzése, az ünnepekkel kapcsolatos jeles napok, szokások ápolása.

Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus:

- Érvényesítse az egyéni bánásmódot az óvodai élet valamennyi területén, minden gyermekre vonatkoztatva.
- Törekedjék a szülők bizalmának megnyerésére,
- Kiemelt figyelmet fordítson a hátrányos és veszélyeztetett környezetben élő gyermekekre.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermek konkrét tettét, cselekedetét, annak önmagára és a többiekre gyakorolt hatását értékelje.
- Elfogadja, és érvényesíti a csoport szokás-és szabályrendszerét, az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát. Érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg. Szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- Képes társaival kooperatívan együttműködni, a közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- Türelemre, kitartásra képes, a felnőtteket és munkájukat tiszteli. Igényes a saját tevékenységével szemben.
- Szereti, és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli, és tiszteletben tartja az élővilágot, szívesen ápolja a növényzetet, gondoskodik az állatokról.
- Nemzetiségi érzelme kialakulóban van, kötődik a kisebbségi környezetéhez, szereti annak értékeit, természetes számára a kétnyelvűség.

8. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Törvény rendelkezése az irányadók. Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Az óvodai nevelés folyamatában feladatunk a gyermeki jogok tiszteletben tartása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

A gyermeknek joga van:

- a nevelési és oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák, óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, étkezés, testmozgás)
- a gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vethető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak, idetartozik az étel erőltetése, a levegőztetés megvonása is
- a gyerekek közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti
- a gyerek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön
- vallási vagy világnézeti, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, fogyatékosága, egészségi állapota nem sérthető
- a gyerek nevelése és oktatása az intézmény pedagógiai programja alapján történik mely szerint az ismeretek közlését, átadását tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani.
- Biztosítani kell a tevékenységeken való részvételt, a gyerek cselekvési szabadságát, családi életéhez, magánélethez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyerek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti saját, illetve társa, az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét.
- Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéséhez, fejlődéséhez való jogát.

A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozójától csak a saját érdekében, törvényes, meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okokból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

A gyermeki jogok védelme: a gyermeki jogok védelmére köteles minden olyan természetes és jogi személy, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, a gyermek ügyeinek intézésével foglalkozik.

Célunk:

A prevenció, a gyermekek esélyegyenlőségének növelése, a gyermeki jogok és érdekek érvényesítése, testi – lelki egészségüknek és a családban történő nevelésüknek elősegítése, szükség szerint segítségnyújtás. Valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Feladataink

- A ránk bízott óvodás gyermekek testi és lelki épségét megvédjük.
- A nevelési év elején felmérjük, majd folyamatosan figyelemmel kísérjük a csonka családokat, a nagycsaládban nevelkedő, a nevelési problémákkal küzdő, a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket.
- Óvodánkban veszélyeztetett helyzetűnek tekintjük azokat a gyerekeket, akiknek szülei, olyan magatartást tanúsítanak, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.
- Óvodánkban a gyermekvédelmi munkát az óvodavezető irányítja a gyermekvédelmi felelős közreműködésével.
- A különleges gondozásban részesülő kisgyermekek fejlesztése, a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakembereket vonunk be.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

- Az óvodavezető felel a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, a gyermekbalesetek megelőzéséért, a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért.

- Biztosítja a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítését, és az érvényesülés ellenőrzését. Ebben a munkában közvetlenül támaszkodik a gyermekvédelmi felelősre, de valamennyi pedagógus is köteles közreműködni.
- Az óvodavezető feladata a védő-óvó intézkedések megtétele, és az óvoda házirendjében való rögzítése, a felelősség kérdését az Szervezeti és Működési Szabályzatban szabályozza.
- A házirendben rögzíti a gyermekvédelmi felelős fogadóóráját, elérhetőségét, továbbá, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Az óvodavezető folyamatosan kapcsolatot tart az óvoda orvosával, a Gyermekjóléti Szolgálattal, az ÁNTSZ szakemberével, a védőnővel, járvány (fejtetvesség) esetén védő intézkedéseket tesz.
- Megszervezi a gyermekek alkalmankénti egészségügyi vizsgálatát.
- Ellenőrzi-értékeli az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- Étkezési kedvezmények dokumentálása; segélyek, gyermekvédelmi, óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása; behozott gyermekruhák, játékok elajándékozása a rászoruló családoknak.

Az óvodavezető köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén: a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni: a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- A gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős koordinálja.
- Szervezi, irányítja, elősegíti a gyermekvédelmi szempontok érvényesülését.
- Felméri az intézményben a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- A nevelési év elején gyermekvédelmi munkatervet készít konkrét tevékenységgel és felelősök megjelölésével, beszámolót készít.
- Folyamatos kapcsolatot tart a gyermekvédelmi szervekkel, részt vesz a Gyermekjóléti Szolgálat esetmegbeszélésein.
- Folyamatos kapcsolatot tart az arra rászoruló családokkal. Gyámügyi szervek részére környezettanulmányt készít.

- Szükség szerint családgondozó, védőnő segítségét igénybe veszi.
- Anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az óvodavezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében. Felterjesztés segélyre.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.
- Kapcsolatot tart a helyi általános iskola gyermekvédelmi felelősével.

Az óvodapedagógusok feladatai

Minden óvodapedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

- Igyekszünk az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterét megismerni. A család - óvoda kapcsolatát az óvoda kapcsolatai fejezetben dolgoztuk ki.
- Szükség szerint környezettanulmányt végzünk, a feltáró munka eredményét a gyermekek egyéni fejlesztési lapjára felvesszük.
- Az új óvodások befogadását, beilleszkedését igyekszünk zökkenő mentesebbé tenni.
- Különös figyelmet fordítunk a beilleszkedési, alkalmazkodási zavarokkal küzdő kisgyermekekre. A családokkal együttműködve próbáljuk az okot felderíteni, ehhez felhasználjuk az óvoda-család kapcsolattartási formáit.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és veszélyeztetett helyzetű gyermek esetén jelzés a gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.

Gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme

Nevelőmunkánk csak a szülőkkel együttműködve lehet eredményes. Óvodánkban a nevelési programunkról minden óvodába kerülő kisgyermek szüleit tájékoztatjuk.

Az óvodapedagógusok a kisgyermek óvodai fejlődéséről, magaviseletéről, a szülőket érintő kérdésekről a szülőknek érdemi tájékoztatást adnak.

Az óvodapedagógusokat és dajkákat titoktartási kötelezettség terheli a gyermekekkel és családokkal kapcsolatos minden olyan tény, ill. információt illetően, melyről tudomást szereztek. A titoktartás nem terjed ki a nevelőtestületi értekezletekre, s a gyermek fejlődését

elősegítő óvodapedagógusi megbeszélésekre. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki azokra az adatokra, melyek a közoktatási törvény alapján kezelhetők és továbbíthatók.

Gyermekvédelmi partner társszervek:

Partnereink	Kapcsolattartás módja	Időkeretei
Gyermekjóléti Szolgálat	Esetmegbeszélés Személyes találkozás Jelzőlap	Havonta Esetenként Esetenként
Védőnő	Esetmegbeszélés	Havonta Szükség szerint
Házi orvos	Szűrővizsgálatok alkalmanként, szükség szerint	Évente
Szociális előadó Polgármesteri Hivatal	Esetmegbeszélés Személyes találkozás Jogi ügyintéző	Havonta Esetenként Szükség szerint
Iskolai gyermek- védelmi felelős	Év kezdéskor Esetmegbeszélés	Szeptember Havonta Szükség szerint

8.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek

Differenciálás

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek csoportjai:

1. Sajátos nevelési igényű gyermekek
2. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek
3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációját elősegíti a többi gyermekkel együtt történő nevelésük. Az óvodánkban minden egyes kisgyermek számára azt a segítséget adjuk meg, amit a gyermek egyéni sajátosságai megkívánnak. Célunk, hogy óvodásaink bejárhassák saját, belső tanulási útjaikat – öndifferenciálás az egyéni fejlődés szolgálatában.

A gyermeki személyiségfejlődés érzékenységi szakaszaihoz igazodó, a választás szabadságát biztosító egyéni fejlesztési eljárások beépítése a nevelési folyamatban.

8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek, valamint a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek integrált nevelése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük.

A tevékenység célja:

- a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése,
- az egyéni képességfejlesztés és differenciált bánásmód módszerével nevelőmunkánk célkitűzéseinek megvalósítása.

Általános feladataink:

- a gyermekek megismerése,
- szűrés, felmérés,
- a gyermek aktuális állapotához igazodó fejlesztési stratégia kidolgozása
- szakmai dokumentáció folyamatos vezetése, értékelése,
- szakmai együttműködés, kapcsolattartás kialakítása a gyermek fejlesztéséhez szükséges szakemberekkel, szakszolgálatokkal,
- a szülők tájékoztatása, együttműködés a fejlesztésben.

Óvodánk az Alapító Okiratnak megfelelően az alábbiak szerint tudja befogadni a sajátos nevelési igényű gyermekeket:

Mozgásfogyatékos, beszédfogyatékos és enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ellátása Óvodánk igénybe veheti az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

8.1.2. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése óvodánkban

A pszichés háttérű zavarokat a legtöbb esetben jelző tüneteknek értelmezhetjük, melyeknek egyben üzenet jellegük van. Az üzenet tartalma olykor vészjelzés is egyben, mely utalhat arra, hogy a gyermek környezetében valami diszfunkcionálisan működik, és ez okozza viselkedési másságát. A gyermek reakcióinak megértése szempontjából ismernünk kell azt az összefüggést is, amely arról szól, hogy a pszichés állapot zavara teljesítménygyengeséghez vezethet.

Számos organikus eredetű probléma tüneti megnyilvánulása lehet az agresszió, mely mögött gyakran erős szorongás húzódik meg. Egyik leggyakoribb beilleszkedési és magatartászavar a hiperaktivitás. A magatartási zavar meghatározása nehéz feladat, bár ők azok a gyermekek, akik mindig „kilógnak” a csoportból, akik állandó figyelmet igényelnek, akik az óvodapedagógus számára folyamatosan megoldandó problémahelyzetet teremtenek.

Magatartási – beilleszkedési zavarra utaló tünetek

- figyelem összpontosítási zavar,
- könnyen elterelődő figyelem,
- végletes érzelmi reakciók,
- rendkívül ingadozó teljesítőképesség,
- fáradékonyság feladathelyzetekben.

Feladataink:

- A gyermek környezetét megismerjük.
- A zavar észlelése esetén szakember véleményét, segítségét kérjük.
- Jelezzük a problémát a szülőnek.
- Szükség esetén a gyermeket a Nevelési Tanácsadóba irányítjuk.
- Folyamatos kapcsolatot tartunk fejlesztésben részt vevő szakemberekkel.
- Az egyéni fejlődést nyomon követjük.
- Egyéni fejlesztési tervet készítünk

A gyermek megfigyelése során igyekszünk a viselkedése esetleges pszichés probléma okát kideríteni. Az okok kiderítését és a lehetséges megoldást a szülőkkel együttműködve lehet megtalálni. Ezek a gyermekek a pedagógusok részéről szeretetet, sok türelmet és empátiakészséget igényelnek. Segíthet munkánk során a szerepjátékok gyógyító hatása is.

Az óvodapedagógus alkalmazhat

- kapcsolatteremtő és ismerkedő játékokat,
- együttműködést segítő játékokat,
- önismereti játékokat,
- bizalomerősítő játékokat,
- bábjátékokat.

Módszertani elvek

- Differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazunk.
- Elvárásainkat a gyermek fejlődésének üteméhez igazítjuk, és alkalmazkodunk, elfogadjuk az eltérő viselkedést.
- Társas kapcsolataik kiépítését segítjük, fejlesztjük
- A figyelmet és koncentrációt speciális feladatokkal fejlesztjük.
- Mozgáskoordinációt és a finommotorikát fejlesztjük.
- A csoportszobában és az udvaron biztosítjuk azokat az eszközöket, amelyek a gyermek egyéni igényeihez igazodnak.

8.1.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelése az óvodánkban

Óvodánkban a kivételes képességű gyermekek tehetségének kibontakoztatására is figyelmet fordítunk. A tehetségígéretes gyerekeket „gondozását” a mindennapok során differenciált tevékenységszervezéssel biztosítjuk.

A tevékenységi területek a következők lehetnek

- kiváló rajzkészség,
- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem,
- matematikai képesség,
- nyelvi, illetve kommunikációs képesség,
- testi ügyesség, tánc, harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság.

Tehetségre utaló jellemzők az óvodás korban:

- jó koncentrációs képességek,
- szokatlanul jó memória,

- szellemileg fejlettebbek koruknál,
- korai nyelvi fejlettség,
- kíváncsiság, tudásvágy, sokrétű érdeklődés,
- önálló tanulásra való hajlam – szeret egyedül tevékenykedni,
- kreativitás
- a problémák más oldalról való megközelítése
- egyéni ötleteik, elképzeléseik vannak
- kiváló hallás, ritmusérzék

Az óvodapedagógus feladata:

- a gyerek alapos ismerete,
- rugalmas, folyamatos, kötetlen napirend biztosítása,
- sokszínű, változatos tevékenységek, játéklehetőségek biztosítása,
- az óvodapedagógus személyisége, együttműködő attitűdje,
- szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása,
- sikerélmény biztosítása,
- szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása,
- a tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetségígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

8.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Gyermeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat. Munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- Interkulturális ismeretnyújtás: pl. életvezetés
- Tehetségígéretes gyermekek felkészítése
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Mozgáslehetőség biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás: védőnő, orvos
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, barkácsolás, kert-udvargondozás, stb.
- Ismeretterjesztő klubfoglalkozások: Előadás és tréning a szülők és pedagógusok részére

- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül

9. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

Szakmai dokumentumunk a Pedagógiai Program az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épült.

Az óvoda éves munkaterve tartalmazza:

- előző nevelési év értékelését,
- az óvoda személyi ellátottságát, csoportbeosztását, munkarendet
- az óvodai szüneteket és nevelés nélküli munkanapokat, ünnepek idejét
- a tárgyév nevelési feladatait (felelősök, határidő), értekezletek időpontját
- ellenőrzési ütemtervet,
- óvoda-iskola együttműködési tervét
- óvoda-szülők kapcsolata
- a szülői kapcsolattartás módját, az óvoda és iskola együttműködési tervét, gyermek- és ifjúságvédelmi munkatervet.

Házirend: szülők, nevelőtestület, az intézményben tartózkodók részére készül.

A gyermekcsoportok nevelési - fejlesztési programja: csoport óvodapedagógusai készítik.

A gyermekcsoport szokás- és szabályrendszere:

- Tartalma: napirend, hetirend, eszközök helye és használata, együttélés szabályai, az érintkezés szokásai, (óvodapedagógus - gyermek; gyermek - szülő; óvodapedagógus - asszisztens - dajka) nevelési feladatokat, folyamatos félévre.

Programterv vagy eseményterv:

- Időkeret: 1 hónap
- Tartalma: ünnepek, események, kirándulások, mozgás, sport program, család közös tevékenysége, egyéb szervezési, beszerzési feladatok.

Pedagógiai munka tervezése: hetente tervezzük.

- Tartalma: fejlesztés célja, feladata, képességfejlesztés tartalma

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Tartalma:

- a gyermek anamnézise,
- a gyermek fejlődésének mutatói (érzelmi, - szociális, értelmi, beszéd -, mozgásfejlődés) valamint a programban meghatározott egyéb tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyelések,
- a gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, elért eredmények,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításai, a fejlesztést végző pedagógus, a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításai,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések

Teljesítményértékelő rendszer működtetése.

Tanévenként a munkatervben rögzítjük a személyre szabott teljesítmény célokat, melyek az Ovi Kréta teljesítmény értékelő felületén találhatóak.

10. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

A nyelvi nevelés eredményes megvalósulását segítő tárgyi feltételek

- Természetes szemléltető eszközök: óvodapedagógus mintaszerű beszédének megfigyelése, utánzása: (kísérő gesztusok, mimika, beszédviselkedés, beszéd dallama, intonáció, kiejtés, beszédtempó)
- Csoportszobák tárgyi adottságai az aktív szókincsfejlesztéshez (berendezési tárgyak, színek, formák, cselekvések, mozgásformák, tevékenységek..)
- Nyomtatott, képi szemléltető eszközök (gyűjtött, barkácsolt eszközök, vásárolt játékok, képeskönyvek, mesekönyvek...)
- Audiovizuális eszközök: differenciálják és sokszorosítják a hallásimpulzusokat. (magnófelvételek, CD, diafilmek)
- Számítógépek, laptopok: adminisztrációs és tevékenységek színesítésére szolgáló eszközök.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. mellékletében a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről meghatározott eszközjegyzék alapján betervezett eszközök beszerzése - homokozó takaró- kivételével megtörtént. Ezek pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges. Az alábbi felsorolt eszközök, felszerelések beszerzése, cseréje folyamatos:

- Vizuális tevékenység eszközszükséglete (festő és rajzeszközök, papír, ollók...)
- Számítógép, audiovizuális eszközök (DVD, CD felszerelés...)
- Csoportok játékkészletének bővítése
- Kézműves tevékenységekhez felhasznált anyagok (textil, fonal, agyag, gyöngy, gomb, fa...)
- Foglalkoztató könyvek, munkalapok
- Sporteszközök, sportszerek
- Tevékenységek szemléltető eszközei
- Kerti munkaeszközök a gyermekeknek
- Udvari játékok cseréje, bővítése
- Játékeszközök, bútorok javítása
- Gyermekkönyvek, mesekönyvek
- Nyelv - és beszédfejlesztő eszközök, játékok
- Óvodai gyermekhangszerek
- Óvodai elősarok fenntartása, fejlesztése
- A magyar és német pedagógiai szakkönyvállomány bővítése
- Gyermekfektetők, huzatok beszerzése
- Textíliák

Minden pályázati lehetőséget kihasználunk annak érdekében, hogy intézményünk tárgyi feltételeit folyamatosan biztosítani és javítani tudjuk. Részletes felsorolás a 4. sz. mellékletben.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének speciális eszközeit, felszereléseit szükség szerint a fenntartó biztosítja. 5. sz. melléklet.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Törvényi háttér:
 - Óvodai nevelés országos alapprogramja
 - 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
 - 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
 - 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelethe a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
 - 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet az SNI gyermekek óvodai és iskolai nevelésének irányelvééről
- Az óvodai nevelés programja - Országos Pedagógiai Intézet, 1989.
- Nagy Jenőné: Lachen, entdecken, bewundern - Nevetni, felfedezni, csodálkozni 2002.
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI, 1996
- Nagy Jenőné: Óvodatükör, 2001.
- Óvoda az ezredfordulón. Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Budapest, 1998.
- Óvodavezetők kézikönyve IV. kötet (Szerkesztette: Villányi Györgyné)
- Óvodások környezeti nevelése Budapest 2004
- Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere, 1997.
- Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék-Mozgás-Kommunikáció, 1996.
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában, 1997.
- Raabe: Óvodavezetési ismeretek; Óvodapedagógusk kincsestára
- Rosa Mammel: Deutsch für Kinder - Budapest, 1995. nov.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve 2/2005 (III.1) OM rendelet
- Theresia Talabér: Zweisprachigkeit im Kindergarten, 1992.
- Talabér Ferencné: Spracherziehung-Förderung der Sprechfreudigkeit in den Nationalitätenkindergarten - Nyelvi nevelés, nyelvi fejlesztés a nemzetiségi óvodákban, 2004.
- Új utakon az óvodában - Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet, 1994.
- Veress D. Csaba: Tótvázsony múltja és jelene (Schönwald Mária tanárnő feljegyzése)
- Zilahy Józsefné-Stöckert Károlyné: Óvodai nevelés játékkal, mesével, 1994.
- Hogyan dolgozzuk át óvodánk nevelési programját? Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálat, Szolnok, 2002.
- Raabe: Ellenőrzés a köznevelésben (kiegészítő kötet) 2013.
- A magyarországi német nemzetiségi óvodák bemutatkoznak - Sajátos óvodai koncepció, 2013.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

A NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS PROGRAMJA

Bevezető

Az anyanyelv elnevezés a nemzetiségi óvodákban, így óvodánkban is többrétű. A gyermekek mindennapjaiban a magyar nyelv használata természetes, sokrétű, árnyalt ismerete elengedhetetlen. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül, a magyar és a német.

Egy kétnyelvű óvodai csoportban az idegen nyelvű nevelés céljait és feladatait meghatározza, hogy milyen nyelvi múlttal rendelkeznek az oda járó gyermekek, illetve mik a szülők elvárásai az óvodával szemben.

Irányelveink

- A német nyelv és kultúra a magyarországi német identitás megőrzésének alapvető feltétele.
- Az óvoda úgy biztosít kétnyelvű környezetet, hogy a gyermekek számára az anyanyelv biztonsága adott. Ugyanakkor a nemzetiségi nyelvi nevelés, nyelvünk megőrzése szempontjából elsődleges szerepet tölt be.
- A német nyelv elsajátítása az óvoda és a család közös feladata.
- Óvodánk nyitott a német nyelvű nevelés érdekében.
- Óvodánkban biztosított a magas színvonalú oktatás-nevelés.

A gyermekek számára milyen előnyöket jelent

- A gyermek egy nagyobb közösséghez tartozónak érzi magát.
- A gyermek örömmel és szívesen éli meg a hagyományos ünnepeket, ünnepélyeket.
- A gyermek élő tradíciókat és kultúrát ismerhet és erősíthet meg.
- A gyermek megtanulja az alkotást, az átélést, a továbbadást értékelni és megőrizni.
- A gyermek tiszteletet tanul.
- A gyermek toleráns és nyitott lesz más kultúrák iránt.
- Az élő hagyományok élményt jelentenek a gyermekeknek.

Gyermekképünk

- Minden gyermek egyedi megjelenésében, képességeiben, szükségleteiben, gondolkodásában, fejlődésében és tanulásában.
- A gyermek születésétől fogva magában hordoz mindent, amivel fejlődhet, amivé kibontakozhat, és aktív életet élhet. „Saját maga építőmestere.”
- Ahhoz, hogy a gyermek fejlődésében kibontakozzon elismerésre, figyelemre, védelemre van szüksége. Szüksége van szabadságra és biztonságra. Szüksége van a felnőttekre és egy neki való környezetre, melyben sokoldalú kezdeményezéseket és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítanak számára. Tájékozódásához és védelméhez követhető, értelmes szabályokra és határookra van szüksége, melyek fejlődési törekvéseiben támogatják. A gyermekeknek mintára, modellre van szüksége, melyekhez igazodhat.
- A gyermek kezdetől fogva kutató és felfedező. Kíváncsisága, rácsodálkozó képessége, nyitottsága minden újra akarata, fejlődése hajtóereje.
- A gyermek minden érzékszervével éli meg környezetét. Spontán módon fordul érdeklődésével, kíváncsiságával a pillanatnyi dolgokhoz. A nyelv segítségével megalkotja saját világát.
- A gyermek tanulásra képes, és szívesen tanul. A tanuláshoz és a tanulásban más-más időre van szüksége. A különböző időkben érdeklődésének súlypontjai is különbözőek.
- A gyermek közösségi lény. A „te” világától az „én” és „mi” világáig különböző találkozásokra, tapasztalatokra és konfrontációra van szüksége.
- A gyermeknek olyan felnőtt kísérőkre van szüksége, akik példaképek, akik tisztelik személyiségét és méltatják sajátosságát.
- Minden gyermek szeret játszani. A játék az óvodában a cselekvés és a tanulás.
- Az óvodáskor játékidő, és a játékidő tanulás és nevelés.
- A gyermeknek hatalmas a mozgásigénye.
- A gyermek bátor és örömmel kísérletezik.
- A gyermek ösztönösen boldog, magában hordozza az életörömet.
- A gyermek közlékeny, gondolatait, elképzeléseit, ötleteit, érzelmeit nyelvileg is kifejezi.

1. A program alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag nemzetiségi óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság önállóságot, egészséges öntudatot és önmegvalósulási lehetőséget ad a gyermekeknek a nemzeti identitástudat megerősítésével.

1.1. Kiindulási pontok

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszthető.
- Minden gyermek ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit.

Minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt a nemzetiségi kulturális értékek megerősítésével kapja, kialakul a gyermek tartása, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozott gyermekké válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni, és kialakul, erősödik identitása.

2. Program célja

2.1. Alapvető célok

- A gyermekek nyugodt, élménygazdag, harmónikus fejlődésének elősegítése a nemzetiség nyelvének és hagyományainak megismertetésével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

2.2. Általános nevelési feladatok

A gyermekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi, szociális, esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálásával valósul meg.

Az erkölcsi, szociális érzelmek alakításának feladatai

- Saját nyelvi, kulturális közösség hagyományainak és szokásainak kiépítése az óvodai élet mindennapjaiba.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.

- Olyan óvodai élet megteremtése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek, meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, felelősségérzet, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás, türelmesség mások véleménye iránt.
- A mindennapi testi-lelki edzéssel a gyermekek erőnlétének, alkalmazkodó készségének fejlesztése, testi harmóniájának kialakulása.
- A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt viszonyában pozitív érzelmi kötődés kialakulásának segítése, az együttműködő társas kapcsolatok, a német nemzetiséghez kötődő identitás megerősítése.
- Az egészséges, önálló gyermeki személyiség kibontakozása érdekében lehetőség teremtése az önmegismerésre, önértékelésre, és az önérvényesítésre.
- A gyermekek barátkozásának segítése. Lehetővé tétele annak, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban, tudja megkülönböztetni a jó és rossz, helyes és helytelen közti különbségeket.
- A gyermekek önmaguk, és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelése.
- A szociális érzékenység kialakításával a másság elfogadásának kialakítása a többségi és a kisebbségi kulturális értékek tiszteletben tartásával.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az esztétikus és higiénikus gondozásra törekvés a gyermekek egyéni igényeinek figyelembe vételével.
- A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakításának segítése.
- A gyermek szépérzetének formálása a nemzeti értékeket láttató esztétikus környezettel.
- Az ízlésformálás kiemelt kezelése a mindennapokban: a természetben, a tárgyi, társadalmi környezetben.
- A gyermekekben az élménybefogadó képesség, a kisebbségi kultúra értékei iránti tisztelet, érzékenység és nyitottság kialakítása.
- A tárgyi-emberi természetben megtalálható szép és csúnya közti megkülönböztető képesség kialakítása.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- A kétnyelvű környezet biztosítása, oly módon, hogy a gyermekek számára az anyanyelv biztonsága adott legyen!
- Érzelmi alapigények: biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet biztosítása, ezzel segítve a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással, vagy képi eszközökkel szabadon kifejezzék. A gyermekek egyéni képességüknek, nyelvi állapotuknak megfelelően ismerkedjenek a nemzetiségi nyelvvel.
- A gyermekek beszélőkedvének megerősítése, a kisebbségi nyelvhasználat kommunikációs terének bővítése a meghitt beszélgetések segítségével.
- Intellektuális érzelmek megjelenésével a gyermeki érdeklődési szint fokozásának segítése, a tanulási vágy kialakulása, a kisebbségi környezet hatásának nyitott, érzékeny befogadása.
- A gyermeki értelmi képességek fejlesztése a kíváncsiság és az utánzási kedv kihasználásával (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet és kreatív gondolkodás).
- A multikulturális környezet nyitott, érzékeny befogadásának megszervezése.

3. A nevelés keretei

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életviteligényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése.

A nemzetiségi nevelőmunka fontos a mindennapi tevékenységekben-, mint testápolás, étkezés, öltözködés, alvás- a német nyelv használata.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- Egészség védelme, edzettség biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét német nyelven kezdettől fogva

biztosítjuk. A gyermekekkel együtt végezzük a teendőket, hogy a már megtanultakat, testápolási szokásokat, nemzetiségi nyelven is képesek legyenek elsajátítani.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényeinek kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszéljünk a kisebbség nyelvén, hogy utánpótlás által minél könnyebben és gyorsabban elsajátíthassák a szokásokat.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsunk sokféle mozgásfejlesztő eszközöket, mindennapi szervezett mozgásos tevékenységet, melyek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek alvásigénye megkívánja, hogy az óvodában is alhassanak. Az elalvás előtti mesélés, altatódalok dúdolása is folyhat a gyermekek nyelvi ismeretének megfelelően a kisebbség nyelvén.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást.

A gyermekek egészséges életmódját csak úgy tudjuk biztosítani, ha minden nap mozgási lehetőséget tervezünk részükre.

Az egészséges életmód feladatainak ellátása során is törekedjünk- a gyermekek nyelvi állapotának megfelelően- német nyelven kommunikálni.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges környezet megteremtése

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Megfelelő alapot ad a nevelőmunkához. Fejlesztési terek:

- óvodaudvar, csoportszoba, mosdó, öltöző.

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben helyes mintát is ad.

Az óvoda környezetében tükrözhetjük a kisebbség kultúráját, életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

A mindennapi gondozási teendők közben, mint: étkezésnél, testápolási szokásoknál, öltözködésnél, rendrakásnál, mindennapi szervezett mozgásnál- is használják a kisebbség nyelvét.

3.2. Az érzelmi nevelés és a társas kapcsolatok

A szociális és az egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Az óvodapedagógus feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése

A gyermekeknek családi légkörben alakul ki az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönzi őket.

A csoportoknak legyen a kisebbségi hagyományokból is táplálkozó szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges.

Különös tekintettel ápoljuk a kisebbségi életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat olyan formában, amelyik megfelel az óvodások életmódjának.

A beszoktatás ideje alatt a szülők megfigyelhetik a német nyelven folytatott kommunikációs gyakorlatot.

Az óvoda minél több tevékenységet szervezzen a kicsik és nagy óvodások együttműködésére.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, formálása

A gyermek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Megértik környezetük jelzéseit, érzéseit a kisebbségi nyelven is.

- Érzelmileg kötődnek a kisebbségi környezetükhöz, szeretik multikulturális környezetük értékeit, természetes számukra a kétnyelvűség.

3.3. A program napirendje

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi- lelki harmónia megteremtésének.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, az esztétikus, higiénikus gondozásukra fordítható időszükségletet. Lehetőség szerint egész nap során érvényesítjük a folyamatosságot, a rugalmasságot. A napirend tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

4. Tevékenységkeret

4.1. Hagyományőrzés, kultúra átörökítése

Programunk a hagyományőrzést kiemelt feladatának tekinti. Ezért a gyermekek nevelésébe beépítjük mindazokat az értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodába lépés pillanatától megteremtjük azt a miliőt, amelyben jelen van a hagyományápolás. Tárgyi emléket gyűjtünk, ismerjük meg a jellegzetes ruhadarabokat (kötény, kalap, bőszojnya...) Így a modern világgal ötvöződve tovább él a nemzetiségi gyökér, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. A hagyományőrzést úgy tudjuk megvalósítani, ha ragaszkodunk nemzetiségi értékeinkhez. Tudjuk a népszokások eredetét, ismerjük azok lényegét, jelképeit, ismerünk népi játékot, népmesét, népdalt, a kézművességben jártasak vagyunk. Fontos, hogy nemzetiségünk hagyománya szerint tervezzük meg e feladatokat. A hagyomány úgy marad fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

Jeles napok időrendi sorrendben

Az őszi jeles napjai

- Mihály-nap - szeptember 29.
- Szüret
- Márton-nap - november 11.

A téli jeles napjai

- Advent - november 30. utáni első vasárnaptól 4. vasárnapig
- Mikulás - december. 6.

- Karácsony - december 24-26.
- Farsang - Vízkeresztől hamvazószerdáig

A tavasz jeles napjai

- Húsvét - első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap
- Május 1.
- Anyák napja

4.2. Nemzetiségi nyelvi nevelés

Célja: a gyermekek nyelvi környezetének biztosítása, és felkészítés a német nyelv iskolai tanulására. A kisebbségi nyelvi nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német nyelv megismerését, elsajátítását, fejlesztését szolgálja.

Nyelvi nevelés és kultúráközvetítés

A gyermek alapvetően kíváncsi - más nyelvek vonatkozásában is. Elég tudásvágygal és bátorsággal rendelkezik ahhoz, hogy idegen szavakat utánozzon. Közben nem tökéletességre törekszik, hanem örül minden szónak, amit más gyermekekkel, felnőttekkel beszélhet. Szeretné, ha megértenék. Gyermekek közeli nyelvi nevelést kívánunk megvalósítani, amit játékosan, élményekre alapozva, az egész személyiség fejlesztését célozva szervezünk.

A **kulturális hagyományok** identitást alapozó, alakító tevékenységek. Közösségi érzést fejlesztenek és erősítenek. A magyarországi német kulturális hagyományokat a gyermekek aktuális életvitelének figyelembevételével ápoljuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- Utánzásra alapuló, rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek megteremtése a különböző tevékenységek során.
- A nemzetiségi kultúrkincsből - irodalom, zene, népi játékok - tudatosan felépített nyelvelsajátítás megszervezése.
- Tegye lehetővé, hogy a német nyelvi beszédjáték lehetőleg minél gyakrabban oldódjék fel dalban, éneklésben, mondókák, versikék ismételtetésében. Így oldódik a feszültség, fokozódik a figyelem és az érdeklődés.

- Építsen a gyermek kíváncsiságára, az új iránti fogékonyságára, önkéntelen figyelmére.
- Tegye lehetővé, hogy a speciális érzékszervi játékok segítsék a nyelvelsajátítást.
- Használjon audiovizuális eszközöket, a hallás és utánzás fokozott jelentősége miatt.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, a nyelvi játékok és beszédhelyzetek alkalmazásánál.
- Modellnyújtó, gyermeket elfogadó magatartásmódjával, viselkedésmódjával érje el, hogy a gyermek a nyelvi helyzetekre figyeljen, teremtsen utánzáson alapuló, rendszeresen visszatérő helyzeteket a különböző tevékenységek során.
- Fejlessze a gyermeket a nyelvtanuláshoz szükséges szociális, érzelmi, és értelmi érettség elérésével.
- A gyermekkel való kapcsolata épüljön bizalomra, védettségre.

Gyermeki tevékenységek

- Kedve szerint versel, mondókát hallgat és mond (esetenként tájnyelven is).
- Nyelvi játékokba, beszédhelyzetekbe bekapcsolódik.
- Rövid mesét és bábjátékot hallgat.
- Szívesen énekel, körjátékot játszik, - a helyi gyűjtésű - az óvodapedagógus által előadott éneket figyelemmel hallgatja.
- Kedve szerint képeskönyvet nézeget.
- Egyéni képességének, nyelvi állapotának megfelelően ismerkedik a német nyelvvel.

Kisebbségi nyelvi nevelés lehetősége az egészséges életmódra nevelés során

Olyan gondozási szituációkat alakítunk ki, melyben a gyermeknek lehetősége van a német nyelv használatára.

Nyelvi szókincs lehetséges tartalma

- Csoportszobában: játékok, használati tárgyak, eszközök neve, étkezéssel kapcsolatos eszközök, étkezési szokásokhoz tapadó interakciók és az ételek neve...
- Öltözőben: Az öltöztést kísérő cselekvések, testrészek, ruhadarabok neve.
- Mosdóban: Használati tárgyak, kézmosás, fogápolás, fésülködés, WC használatot kísérő visszatérő párbeszéd szituációk.

- Udvaron: Játékeszközök, udvaron található tárgyak, növények, cselekvési lehetőségek, időjárási jellemzők...

Az érzelmi nevelés és a társas kapcsolatok hatása a nyelvi feladatok megvalósításában

Nyugodt, szeretetteljes óvodai légkört biztosítunk, hogy a gyermekeknek már az óvodába lépés pillanatában pozitív érzelmi viszonyulása alakuljon ki a német nyelvhez.

Az átélt esztétikai élmények segítik a gyermek kötődését a német nyelvhez.

A nyelvi szókincs lehetséges tartalma

Az alapvető udvariassági szokások kifejezése: megszólítás, kérdés, bemutatkozás, köszönés, megköszönés, köszöntés.

A gyermeki tevékenységek hatása a német nyelvi nevelésre

A játék a kétnyelvű nevelésben igazi fejlesztő hatású.

A vers, mese: azokat a verseket, meséket, mondókákat közvetítjük, melyek a gyermekek nemzetiségi identitását alakítják. A helyi gyűjtésből is válogatunk, hogy a gyermekek megismerkedhessenek a tájnyelvvvel, helyi nyelvjárással is.

Ének, énekes játékok, zenehallgatás: a nemzetiség kultúrájából válogatva segítjük a német nyelv elterjedését. Helyi gyűjtésből is válogatunk életkornak megfelelő énekeket.

A környezet tevékeny megszerettetése: sok lehetőséget rejt magában a német nyelvi nevelés számára, a nemzetiségi szokások, kultúra, népviselei hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetésével.

Német nyelvi szókincs lehetséges tartalma a tevékenységekben

- Szerepjáték, bábjáték, nyelvi didaktikus játékok.
- Mondókák, versek, mesék, rigmusok, szólások.
- Ritmusos mondókák, énekek, dalos játékok.
- Növények, állatok, emberek, évszakok jellemzői, tárgyak, helyi nevezetességek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekben pozitív viszony alakul ki a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
- Kommunikációs helyzetekben tud tájékozódni.

5. A program tevékenységformái

5.1. Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermek szabad képzettársításának elősegítése. Célunk továbbá, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

A játék a tanulás királyi útja. Ezt az alapelvet követjük a nyelvi nevelésben is. Sokszínű játéklehetőséget kínálunk, mely alkalom egyben a német nyelv elsajátítására. Két játékformát különböztetünk meg: a szabad játékot és az irányított játékot.

Napirendünkben a **szabad játéknak** nagy teret engedünk. Óvodapedagógusként az a feladatunk, hogy a szabad játékban is érvényesüljön a német nyelvhasználat.

Az **irányított játékban** sokszínű kreatív játékkal és játékformákkal ismertetjük meg a német nyelvet: dalok, mondókák, történetek, mesék, beszélgetések, körjátékok, táncok, szerepjátékok...

A gyermekek kétnyelvű beszédképességének fejlesztése a játékban

A kétnyelvű kommunikációra, a párbeszédek kialakítására a játék számtalan lehetőséget biztosít. A felnőttek beszéde modellértékű a gyermeknek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák mindkét nyelv használatával, óvodapedagógusi segítséggel.

A tanulás színterei és légköre

A nyelvi nevelés olyan légkört követel, melyben a gyermekek megtapasztalják az értékeket, melyben félelemmentesen, gondtalanul, vidáman beszélhetnek és figyelhetnek a beszédre.

Olyan légkört teremtünk, melyben jó közérzetük kezdeményező tanulási környezetben valósul meg.

A gyermekeknek olyan környezetre van szükségük, melyben a terek és tárgyak kezdeményezésre ösztönzik a gyermeki kíváncsiságot és cselekvési szükségletet.

A belső és külső tereken olyan játékhelyszíneket hozunk létre, amelyek sokszínű lehetőséget teremtenek a foglalkoztatáshoz.

Minden tanulási helyszínen sokszínű élmény- és tapasztalatszerzést biztosítunk, ahol a gyermekek minden érzékszervükkel tanulhatnak.

Játékba integrált tanulás

Az utánzásos, a minta - és modellkövetéses magatartás - és viselkedéstanulás, valamint a nyelvelsajátítás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

Szervezett tanulás formái mindkét nyelv használatával: kötelező, közvetve kötelező, kötetlen – kisebbségi nyelvi játékok.

A szervezett tanulás munkaformái: frontális; mikrocsoportos: kisebbségi nyelvi játékok; egyéni - kisebbségi nyelvi játékok.

5.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek, nemzetiségi identitástudatuknak megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A kétnyelvű képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a válaszadó szerepének gyakorlására, a társolgási kedv fokozására, és az önálló versmondásra.

Óvodapedagógus feladatai

- A gyermekeknek megtanított irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A gyermekek kétnyelvű beszédképességének fejlesztése a német irodalom beépítésével.
- A vers, mese anyagában német nyelvű mondókák, rövid versek, mesék domináljanak.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat német nyelven.
- Ismernek mondókákat, verseket a nemzetiség nyelvén.

5.3. Ének, zene, népi játék, tánc

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, hogy azokon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozza kisebbségi zenei anyanyelvüket, megismerteti velük a kisebbségi énekes játékokat, táncokat, hozzájárul a nemzetiségi identitástudatuk kialakulásához.

Óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő összeállítása. A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi nevelést.
- A gyermekek kétnyelvű készségeinek fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal, a zenei képességfejlesztő játékokkal és a zenehallgatásra szánt zenei anyagokkal.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.
- Ismertessen meg a gyermekekkel egyszerű táncos lépéseket, nemzetiségi táncokat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Gátlás nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Élvezik a zenehallgatást.
- Ismernek német nyelvű mondókákat, énekeket, és dalos játékokat.
- Ismernek egyszerű táncos lépéseket, nemzetiségi táncokat.

5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: a gyermeke élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.

Óvodapedagógus feladata

- A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket, a nemzetiségre jellemző szín- és formavilágot.
- Örülnek az egyéni és a közös kompozícióknak.

- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.

5.5. Mozgás

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akaratit tényezőinek fejlesztése a kisebbségi mozgásos játékok által, úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Óvodapedagógus feladatai

- A 3-4-5-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása.
- A különböző tartalmak, szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Németül is megneveznek tevékenységhez használt eszközöket, alkalmazott térformákat, alakzatokat.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja, hogy a gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerezzen a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természet, és az emberi alkotások iránt, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

E tevékenység sok lehetőséget rejt magában a kisebbségi nevelés számára. A kisebbségi szokások, hagyományok, kultúra, népviselet, tárgyi jellemzők megismertetése, megbecsülésére, tiszteletére szoktatása is.

Óvodapedagógus feladatai

- A 3-4-5-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi témakörök összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében.
- A gyermekek kétnyelvű kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.

Környezetvédelmi nevelés

A tevékenység célja, hogy a gyermekek pozitív szokásokat, viselkedési normákat képviseljenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben, pozitív attitűdökkel viseltessenek az élővilág, a harmonikus, szép környezet fenntartásáért és megőrzéséért.

Matematikai nevelés

A tevékenység célja: a gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerezzen szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Ismerik környezetük esztétikai alkotásait, kisebbségük környezeti értékeit.
- A tárgyakat meg tudják számlálni 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiségüket, nagyságuk, formájuk, és színük szerint.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. A munkakapcsolatok során minél gyakrabban használják a kisebbségi nyelv egy-egy kifejezését.

Óvodapedagógus feladata

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3-4-5-6-7 éves korban.

A fejlődés várható eredményei

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni., önállóan, igényesen végeznek munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.

6. A program kapcsolatrendszere

A család szerepe kiemelkedő jelentőséggel bír a gyermek nyelvi fejlesztésében. A német nyelvi fejlesztést az óvodában a családdal együtt közös feladatnak látjuk.

Az **óvoda a családdal** együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A nemzetiségi nevelés során különösen nagy hangsúlyt fektetünk a családokkal való kapcsolattartásra. Fontosnak tartjuk ezt a nemzetiségi, és néphagyományok, életviteli szokások átvételében, azoknak az óvodai nevelésbe való beépítésében. E nevelési területen fontos szerepet kapnak a nagyszülők, akik a hagyományok közvetítői. A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. Lehetséges fórumai: szülői értekezletek, nyílt napok, a gyermekek egyéni fejlesztés eredményeit megbeszélő lehetőségek, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kirándulások.

A **bölcsődével** az óvoda-bölcsőde átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolatot alakítunk ki, ami egymás nevelőmunkájának megismerését szolgálja. Kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, továbbképzések, szülői értekezletek, bölcsődések köszöntése.

Az iskolával olyan tartalmi kapcsolatra törekszünk, amely a gyermekek zavartalan iskolakezdését segíti elő. Az **óvoda-iskola** kapcsolatának fő tartalmi kérdése a kisebbségi nyelvhasználat egymásra építése. Ennek hatásos módja a nemzetiségi tanítást, illetve nevelést folytató pedagógusok kölcsönös tájékoztatása. Kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés.

A program megvalósulásához szükséges, hogy kapcsolatot alakítsunk ki a nemzetiségi hagyományokat őrző Német Nemzetiségi **Egyesülettel, Dalkörrel**. Velük együtt tudjuk elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei, valamint a nemzetiségi kultúra megjelenhessen az óvodában. Kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások, egymás rendezvényein való részvétel.

Kapcsolatunk a **Nemzetiségi önkormányzatokkal** fenntartói és közvetítői szintű. A nemzetiségi önkormányzatok képezik a hidat intézményünk és a két falu testvértelepülése, Dobel és Kaltenbrunn között.

Az óvodapedagógusok tagjai a **Kistérségi Német Nemzetiségi Munkaközösségnek**. A munkaközösségben való aktív részvétel lehetőséget teremt a szakmai tapasztalatcserére, az e nevelési területet érintő aktuális információk (továbbképzések, jogszabályváltozások, módszertani kiadványok megjelenése) áramoltatására.

7. A program erőforrásai

Személyi, tárgyi feltételek

A nemzetiségi óvodai nevelési program megvalósulásának minőségét az abban részt vevő óvodapedagógus személye nagymértékben meghatározza. A nemzetiségi nevelést végző óvodapedagógus az alábbi képességekkel, személyiségjegyekkel kell, hogy rendelkezzen: jó német nyelvtudás, a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúrájának, a hagyományoknak és szokásoknak alapos ismerete.

Óvodánkban a nemzetiségi nevelést 3 fő óvodapedagógus végzi, akik német nemzetiségi szakvizsgával rendelkeznek.

A nemzetiségi nevelés programjának tárgyi feltételei a kötelező eszközkészlet felsorolásában található.

A nyelvi nevelés eredményes megvalósulását segítő tárgyi feltételek

- Természetes szemléltető eszközök: óvodapedagógus mintaszerű beszédének megfigyelése, utánzása: (kísérő gesztusok, mimika, beszédviselkedés, beszéd dallama, intonáció, kiejtés, beszédtempó)
- Csoportszobák tárgyi adottságai az aktív szókincsfejlesztéshez (berendezési tárgyak, színek, formák, cselekvések, mozgásformák, tevékenységek...)
- Nyomtatott, képi szemléltető eszközök (gyűjtött, barkácsolt eszközök, vásárolt játékok, képeskönyvek, mesekönyvek...)
- Audiovizuális eszközök: differenciálják és sokszorozítják a hallásimpulzusokat. (magnófelvételek, CD, diafilmek)

8. A nevelőmunka minőségének biztosítása

Kihívásnak tekintjük magas színvonalú nevelőmunka megvalósítását. Az Irányelvek fontos alapkövei munkánknak. Az ebben megfogalmazott elvek is célok iránymutatóak és támogatóak.

Céljainkat, feladatainkat az Irányelvek alapján fogalmaztuk meg, melyet a magyarországi németek vezető testülete hozott létre a magyarországi német óvodák szükségleteinek megfogalmazására.

Das Programm der deutschen Nationalitätenerziehung

Einführung

Die Benennung Muttersprache ist in den Nationalitätenkindergärten, so auch in unserem vielseitig. Im Alltag der Kinder ist die Verwendung der ungarischen Sprache natürlich, vielfältig, differenziert, ihre Erkennung ist unerlässlich. In den Tätigkeitsformen des kindergärtnerischen Lebens werden zwei Sprachen durchgesetzt, Ungarisch und Deutsch.

In einer zweisprachigen Gruppe bestimmen die sprachliche Vergangenheit der Kinder und die Erwartungen der Eltern die Ziele und Aufgaben der fremdsprachigen Erziehung.

Unsere Leitsätze

- Deutsche Sprache und Kultur sind unverzichtbare Grundvoraussetzungen für Erhalt und Stärkung ungarndeutscher Identität.
- Der Kindergarten bietet zweisprachige Umgebung so, dass er für die Kinder die Sicherheit der Muttersprache gibt. Zu gleicher Zeit hat die Nationalitäten Spracherziehung - in Hinsicht der Bewahrung unserer Sprache - eine vorrangige Rolle.
- Die Förderung der deutschen Sprache ist gemeinsame Aufgabe von Kindergärten und Familie.
- Wir öffnen den Kindergarten nach außen zur Förderung der deutschen Sprache.
- Im Kindergarten wird hohe Qualität in der Bildungsarbeit gesichert.

Nutzen für die Kinder

- Das Kind fühlt sich einer größeren Gemeinschaft zugehörig.
- Das Kind hat Spaß und Freude, die traditionellen Feste und Feiern zu erleben.
- Das Kind kann gelebte Kultur und Traditionen festigen bzw. kann diese kennen lernen.
- Das Kind lernt Geschaffenes, Gelebtes, Überliefertes zu schätzen und zu bewahren.
- Das Kind lernt, dankbar zu sein.
- Das Kind entwickelt Toleranz und Offenheit für andere Kulturen.
- Gelebtes Brauchtum schenkt den Kindern Erlebnisse – ganzheitliches Erleben.

Unser Bild vom Kind

- Jedes Kind ist einzigartig in seinem Aussehen, in seinen Fähigkeiten, in seinen Bedürfnissen, in seinem Denken, in seiner Entwicklung und in seinem Lernen.
- Das Kind trägt von Geburt an alles in sich, um sich zu entwickeln, zu entfalten und sein Leben aktiv zu gestalten. „Es ist Baumeister seiner selbst“.
- Damit sich das Kind diesem individuellen Entwicklungsprozess öffnen kann, braucht es die Erfahrung von Angenommensein, Zuwendung und Geborgenheit. Es braucht seinen Freiraum und das Gefühl der Sicherheit. Es braucht Erwachsene und ein angemessenes Umfeld, um vielfältige Anregungen und Erfahrungsmöglichkeiten geboten zu bekommen. Es braucht zu seiner Orientierung und zu seinem Schutz nachvollziehbare, sinnvolle Regeln und Grenzen, die es in seinem Streben nach Weiterentwicklung unterstützen. Das Kind braucht Vorbilder, an denen es sich orientieren kann.
- Das Kind ist von Beginn an Forscher und Entdecker. Die Neugierde, die Begeisterungsfähigkeit, die Offenheit für alles Neue und sein Eigen-Sinn sind dabei seine treibenden Kräfte.
- Das Kind nimmt die Umwelt mit all seinen Sinnen wahr. Es wendet sich spontan, neugierig und interessiert den momentanen Gegebenheiten zu. Mit Hilfe der Sprache konstruiert das Kind seine eigene Welt.
- Das Kind ist lernfreudig und lernfähig. Es braucht unterschiedlich Zeit, etwas zu lernen und beim Lernen. Es hat zu unterschiedlichen Zeiten unterschiedliche Interessensschwerpunkte.
- Das Kind ist ein Gemeinschaftswesen. Es entwickelt sich im „Du“. Es braucht die Begegnung, den Austausch und die Auseinandersetzung mit anderen Kindern. Die Entwicklung zum Ich über das Du zum Wir wird dadurch möglich.
- Das Kind braucht Bezugspersonen, die es in seinem Beziehungs- und Werdegang begleiten und unterstützen, seine Persönlichkeit respektieren und seine Eigenart würdigen.
- Jedes Kind ist spielfreudig. Das Spiel ist das Tun und das Lernen im Vorschulalter.
- Vorschulzeit ist Spielzeit, und Spielzeit ist Bildungszeit.
- Das Kind hat einen großen Bewegungsdrang.
- Das Kind ist mutig und experimentierfreudig.
- Das Kind ist von sich aus glücklich. Es trägt Lebensfreude in sich.
- Das Kind ist mitteilungsfreudig. Es will seine Gedanken, Vorstellungen, Ideen und Emotionen ausdrücken, sie sprachlich mitteilen.

1. Grundprinzip des Programms

Im Minderheitenkindergarten ist ein liebevolles, Geborgenheit gewährendes, gefühlsvolles Milieu zu schaffen, in dem das Kind im Mittelpunkt steht und ihm Haltung und Selbstständigkeit, gesundes Selbstbewusstsein und Gelegenheit zur Entfaltung und Selbstverwirklichung sowie zur Festigung seiner *Minderheitenidentität* geboten werden.

1.1 Ausgangspunkte

- Jedes Kind kann unter Beachtung seiner Fähigkeiten erzogen und entwickelt werden.
- Jedes Kind soll seine körperlichen, seelischen und geistigen Fähigkeiten kennenlernen.

Zusammenfassend kann festgestellt werden, dass jedes Kind für Erlebnisse, Märchen, Musik und schöpferische Tätigkeit empfänglich ist. Wenn die kulturellen Werte der Minderheit in diesem Rahmen angeboten werden, entwickelt sich das Kind zu einem selbständigen, ruhigen und ausgeglichenen Menschen. Es wird lachen, entdecken, bewundern können und seine Identität entwickelt bzw. festigt sich.

2. Zielsetzungen des Programms

2.1. Grundlegende Ziele

- Förderung der ruhigen, erlebnisreichen und harmonischen Erziehung der Kindergartenkinder durch das Vermitteln der Sprache und Kultur der *Minderheit*.
- Unterstützung und Gewährleistung der Entwicklung der Persönlichkeit durch eine vielfältige Entfaltung der Fähigkeiten.
- Entwickeln einer starken gefühlsmäßigen Bindung zu den verschiedenen Kunstgattungen.

2.2. Allgemeine Erziehungsaufgaben

Die Befriedigung der körperlichen, seelischen und geistigen Bedürfnisse der Kindergartenkinder erfolgt durch die Differenzierung der sozialen, ästhetischen und intellektuellen Gefühle.

Aufgaben zur Herausbildung moralisch - sozialer Gefühle

- Traditionen und Bräuche der eigenen sprachlich-kulturellen Gemeinschaft sollen in den Kindergartenalltag eingebaut werden.
- Im Kindergarten soll eine Geborgenheit bietende, vertrauens- und liebevolle, ruhige und familiäre Atmosphäre geschaffen werden.
- Der Tagesablauf im Kindergarten soll mit vielen gemeinsamen Erlebnissen und Tätigkeiten gestaltet werden. Die Freude am Zusammensein und an der gemeinsamen Arbeit, die Symbole festigen moralische Eigenschaften wie Mitgefühl, Aufmerksamkeit, Hilfsbereitschaft, Ehrlichkeit, Selbstdisziplin, Genauigkeit, Fleiß, Ausdauer, Verantwortungsgefühl, Einhalten der Regeln, Selbstlosigkeit, Gerechtigkeitsgefühl, Aufrichtigkeit und Toleranz anderen gegenüber.
- Das tägliche körperliche und seelische Training soll die Kondition, die Anpassungsfähigkeit und die körperliche Harmonie der Kinder fördern.
- Im Kind - Kind- und im Erwachsenen – Kind - Verhältnis sollen die Herausbildung positiver Gefühlsbindungen und die Festigung der Konstruktiven, sozialen Kontakte und der *Minderheitenidentität* gefördert werden.
- Zur Entfaltung einer gesunden, selbstständigen Persönlichkeit der Kinder sollen Möglichkeiten für Selbsterkennung, Selbstbeurteilung und Durchsetzungsvermögen geschaffen werden.
- Die Freundschaft unter den Kindern soll gefördert werden. Jedes Kind soll die Möglichkeit haben, seinen Platz und seine Rolle in der Gruppe zu finden und lernen, das Gute vom Bösen sowie das Richtige vom Falschen zu unterscheiden.
- Die Kinder sollen dazu erzogen werden, sich selbst und andere zu mögen, zu achten und zu schätzen.
- Mit der Herausbildung der sozialen Sensibilität soll erreicht werden, das Anderssein zu akzeptieren und die kulturellen Werte der Minderheit zu schätzen.

Aufgaben zur Herausbildung ästhetischer Gefühle

- Unter Berücksichtigung der individuellen Ansprüche der Kinder sollen die Bedürfnisse für die ästhetische und hygienische Körperpflege und für ein gefälliges Äußeres geweckt werden.
- Die harmonischen und koordinierten Bewegungen der Kinder sollen entwickelt werden.

- Der Schönheitssinn der Kinder soll durch eine ästhetische, von der *Minderheitenkultur* geprägte Umgebung geformt werden.
- Besondere Aufmerksamkeit soll der Formung des Geschmacks im Kindergartenalltag - sowohl im natürlichen als auch im gesellschaftlichen Umfeld - gewidmet werden.
- In der Kunsterziehung sollen Erlebnisse angeboten werden, die in den Kindern die Empfänglichkeit, Sensibilität und Offenheit gegenüber Kulturwerten festigen.
- Die Kinder sollen in der Lage sein in der menschlich- gesellschaftlich- natürlichen Umwelt Ästhetisches vom Unästhetischen zu unterscheiden.

Aufgaben zur Herausbildung intellektueller Gefühle

- Das zweisprachige Milieu im Kindergarten soll ohne Gefährdung der Muttersprache gesichert werden.
- Die Grundbedürfnisse im Gefühlsleben: in einem Sicherheit, Liebe und Geborgenheit bietenden Milieu können die Kinder ihre Gefühle und Gedanken in Worten, Bewegungen und Bildern frei zum Ausdruck bringen. Ihren individuellen Fähigkeiten und Sprachkenntnissen angepasst sollen sie mit der Minderheitensprache vertraut gemacht werden.
- Vertrauliche Gesprächen sollen helfen, die Sprechlust der Kinder - auch in der Minderheitensprache - zu erhöhen.
- Beim Auftreten der intellektuellen Gefühle sollen die Kinder dahingehend erzogen werden, dass sich ihr Interessenkreis erweitert und sich eine Lernlust herausbildet, außerdem sollen sie aufgeschlossen und empfänglich für ihre engere und weitere Umgebung, inbegriffen das Leben der Minderheit werden.
- Auf die Neugierde und Nachahmungslust der Kinder bauend, sollen die geistigen Fähigkeiten der Kinder - Wahrnehmung, Erinnerung, Aufmerksamkeit, Phantasie und kreatives Denken - gefördert werden.
- Die Kinder sollen zur Aufgeschlossenheit und Sensibilität der multikulturellen Umgebung gegenüber erzogen werden.

3. Erziehungsrahmen

3.1. Herausbildung der gesunden Lebensweise

Ziel der Gesundheitserziehung ist die Herausbildung der Bedürfnisse für eine gesunde Lebensweise sowie die Förderung der körperlichen Entwicklung.

Die Nationalitäten Erziehungarbeit ist sehr wichtig im Alltagsleben, wie Körperpflege, Essgewohnheiten, Kleidungen, Schlafen und Benutzen der Minderheitensprache.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Für die Kinder sorgen, ihre körperlichen Bedürfnisse und ihren Bewegungsdrang befriedigen.
- Die Gesundheit der Kinder schützen und für ihre Kondition sorgen.
- Ein für die Entwicklung der Kinder erforderliches gesundes Umfeld schaffen.

Für die Kinder sorgen, ihre körperlichen Bedürfnisse und ihren Bewegungsdrang befriedigen

Alle Kinder wachsen und entwickeln sich anders und in einem anderen Tempo. Die Körperpflege soll bei den Kindern den Anspruch auf körperliche Reinheit erwecken.

Eine Bedingung der Kinderpflege ist ein verständnisvolles Verhältnis zwischen den Kindern und der Kindergärtnerin. Wir bestimmen in das Organisieren der Körperpflege, des Essens, der Ankleidung in der Minderheitensprache.

Zusammen mit den Kindern tun wir die Tätigkeiten, damit sie die schon vorher gelernten auch in der Minderheitensprache benutzen können.

Die Körperpflege dient der Herausbildung der Reinheitsansprüche von den Kindern. Inzwischen sollen wir in der Minderheitensprache sprechen, damit sie durch Nachahmung immer leichter und schneller die Gewohnheiten erlernen können.

Tägliche freie Bewegung ist ein unerlässliches Element im Kindergarten. Wir sollen verschiedene bewegungsentwickelnde Geräte, Mittel und täglich veranstaltete Bewegungen sichern, die gut der Entwicklung der Bewegungskoordination der Kinder dienen.

Das Kind hat ein Anspruch darauf, dass es auch im Kindergarten schlafen kann. Schlaflieder und Märchenerzählungen können auch entsprechend den Sprachkenntnissen der Kinder in der Minderheitensprache laufen.

Die Gesundheit der Kinder schützen und für ihre Kondition sorgen

Eine Figuränderung und ein plötzliches Wachsen im 4-5-ten Lebensjahr verursachen oft eine lässige Körperhaltung.

Die gesunde Lebensweise der Kinder können wir sichern, wenn wir jeden Tag für sie Bewegungsmöglichkeiten planen. Bei den Tätigkeiten der gesunden Lebensweise sollen wir

danach streben, den Sprachkenntnissen der Kinder entsprechend in der Minderheitensprache zu kommunizieren.

Schaffung eines gesunden Umfeldes zur gesunden Entwicklung der Kinder

Die Voraussetzungen des Kindergartens beeinflussen das Niveau der gesunden Lebensweise der Kinder. Zur Erziehungsarbeit im Kindergarten gibt einen entsprechenden Grund. Wichtigste Ort für die Entwicklung: Kindergartenhof, Gruppenzimmer, Umkleideraum, Waschraum.

Ein freundliches, heimeliges, ästhetisches Gruppenzimmer sichert den Kindern ein gutes Gefühl und gibt ein richtiges Muster.

Die Umgebung des Kindergartens kann die Kultur, die Lebensweise, die Bräuche und Traditionen der Minderheit spiegeln.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

In den täglichen Pflegetätigkeiten, wie: beim Essen, Gewohnheiten der Körperpflege, beim Anziehen, bei der Aufräumung, bei den täglichen Bewegungen soll die *Minderheitensprache* benutzt werden.

3.2. Gefühlserziehung und Partnerbeziehungen

Ziel der sozialen und individuellen Erziehung ist die Entfaltung der individuellen Interessen, Eigenschaften und Fähigkeiten der Kinder innerhalb der Gemeinschaft, auf Grund der Normativen der Gruppe.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Schaffung einer liebevollen, Geborgenheit bietenden, familiären Atmosphäre, die während der gesamten Kindergartenzeit beizubehalten ist.
- Herausgestaltung einer positiven Gefühlsbeziehung der Kinder zueinander und zu den Erwachsenen.

Schaffung einer emotionalen Sicherheit bietenden, liebevollen, familiären Atmosphäre

In einer familiären Atmosphäre bildet sich die gefühlmäßige Bindung des Kindes zu seinen Freunden und den Erwachsenen heraus. Das gibt dem Kind eine Grundstimmung, die sie auf Kontaktaufnahme, auf Handel und Tätigkeiten animiert.

Jede Gruppe soll ein auf Traditionen der Minderheit beruhendes System von Gewohnheiten und Symbolen haben, die ihr einen eigenen, spezifischen Charakter verleiht und in den Kindern das Gefühl der Zusammenhörigkeit, das Mitgefühl vertieft.

Die familiäre Atmosphäre hilft den Kindern bei einer Herausbildung von Partnerkontakten. Dazu braucht man ein reiches, handelndes Leben.

Mit besonderer Sorgfalt sollen die Traditionen und Bräuche der Minderheit auf kindgemäße Weise gepflegt werden.

Während der Eingewöhnung können die Eltern auch die Praxis der Kommunikation in der Sprache der Minderheit erleben.

Der Kindergarten soll immer mehrere Programme organisieren, an denen kleine und größere Kinder zusammen sein können.

Herausgestaltung einer positiven Gefühlsbeziehung der Kinder zueinander und zu den Erwachsenen

Ein positiver Kontakt des Kindes bildet sich erst heraus, wenn die Kinder sich in der Gruppe gut fühlen. Der Grund der vollständigen Erziehung ist eine Liebe ohne Bedingungen, zusammen mit Schranken.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- Zeichen und Gefühle ihrer Umgebung auch in der Minderheitensprache verstehen.
- Gefühlsmäßig ihrer Minderheit Verbunden sein, die Werte der multikulturellen Umgebung schätzen und die Zweisprachigkeit als natürlich empfinden.

3.3 Tagesablauf des Programms

Der tägliche Rhythmus ist grundlegende Voraussetzung für die körperlich- seelische Harmonie.

Bei der Planung beachten wir die Bedürfnisse der Kinder, den Zeitwand für ihre ästhetische und hygienische Versorgung. Der Tagesablauf soll kontinuierlich und flexibel sein. Der Vorschlag für den Tagesablauf zeigt, wie die einzelnen Tätigkeiten aufeinander aufgebaut sind.

4. Tätigkeitsrahmen

4.1. Traditionspflege, Bewahren der Nationalitätenkultur

Die Traditionspflege wird als Hauptaufgabe unseres Programms betrachtet. Deshalb werden in die Erziehung der Kinder all jene Werte mit angebaut, die in der Umgebung erhalten geblieben sind oder deren Weitergabe für Kindergartenkinder von Bedeutung ist. Im Kindergarten wird vom Anfang an ein Milieu geschaffen, in dem die Traditionspflege integrierter Teil der Erziehung ist. Wir sammeln Gegenstände, die Kinder sollen die Typischen Kleidungsstücke ihrer Minderheit kennen. (Schürze, Hut, weite Röcke...) So lebt die Nationalitätenkultur eingebettet in die moderne Welt weiter, und so können auch die heutigen Kinder deren Schönheit und Wert kennenlernen. Die Traditionspflege kann nur dann verwirklicht werden, wenn man an den Werten festhält, die Wurzeln, das Wesen, Symbole der Volksbräuche sowie zahlreiche Kinderspiele, Volksmärchen und Lieder kennt, im Handwerk bewandert ist. Es ist wichtig, dass die Kindergärtnerin die Aufgaben auf den Traditionen ihrer Minderheit beruhend plant. Traditionen überleben nur dann, wenn sie von Familie zu Familie, von Kind zu Kind, von Kindergärtnerin zu Kindergärtnerin weitergegeben werden.

Feiertage in zeitlicher Reihenfolge

Wichtige Tage im Herbst:

- Michael - am 29. September (Ernte - und Herbstarbeiten)
- Weinlese
- Martinstag am 11. November

Feiertage im Winter:

- Advent (die letzten vier Sonntage vor dem Heiligen Abend)
- Nikolaus am 6. Dezember
- Weihnachten vom 24- 26. Dezember
- Fasching vom Dreikönigstag bis Aschermittwoch

Feiertage im Frühling:

- Ostern (am Sonntag nach dem ersten Vollmond im Frühjahr)
- Frühlingsfest (1. Mai)
- Muttertag

4.2.Erziehung in der Sprache der Minderheit

Ziel der Erziehung in der Sprache der Minderheit ist, die sprachliche Umgebung zu sichern und die Kinder auf den Minderheitenunterricht in der Schule vorzubereiten. Die Spracherziehung im Kindergarten dient in Anbetracht der Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe der Kinder dem Kennenlernen, der Aneignen und Entwicklung der Minderheitensprache.

Sprachförderung und Kulturvermittlung

Das Kind ist grundsätzlich neugierig – auch in Bezug auf andere Sprachen. Es ist wissbegierig und mutig genug, fremde Wörter nachzusprechen. Das Kind strebt dabei nicht nach Perfektion. Es erfreut sich an jedem Wort, das es in der Begegnung mit anderen Kindern oder Erwachsenen sprechen kann. Es will verstanden werden.

Wir bieten eine Kind-orientierte Sprachförderung, die wir spielerisch, erlebnisorientiert und im Sinne einer ganzheitlichen Förderung gestalten.

Kulturelle Traditionen sind identitätsstiftend. Sie fördern und stärken den Gemeinschaftssinn. Gelebtes Brauchtum schenkt den Kindern Erlebnisse – ganzheitliches Erleben.

Unter Berücksichtigung der aktuellen Lebensumwelt der Kinder pflegen wir die ungarndeutschen kulturellen Traditionen.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Im Laufe der Tätigkeiten sollen wiederkehrende, auf der Basis der Nachahmung beruhende Kommunikationssituationen geschaffen werden.
- Aus dem Kulturgut der Minderheit - Literatur, Musik, volkstümliche Spiele - bewusst aufgebaute Aneignung der Sprache.
- Sie ermöglicht, dass das deutsche Sprachspiel immer mehr in Liedern, Singen, Nachsagen von Reimen und Gedichten aufgelöst wird. So wird die Spannung aufgelöst und die Aufmerksamkeit und Interesse erweckt.
- Auf Neugier, Empfänglichkeit auf das Neue und auf die unwillkürliche Aufmerksamkeit der Kinder bauen.
- Spezielle Spiele mit Sinnesorganen ermöglichen, die das Spracherlernen leichter machen.

- Audiovisuelle Mittel verwenden, wegen verstärkter Bedeutung von Hören und Nachahmung.
- Bei Verwendung von Spielen und Sprachsituationen die Eigentümlichkeit des Kinderalters beachten.
- Die Kindergärtnerin ist ein Vorbild für die Kinder, sie akzeptiert die Kinder und soll mit ihrer Haltung erreichen, dass die Kleinen auf die sprachlichen Situationen aufpassen, sie soll im Laufe der Tätigkeiten wiederkehrende, auf der Basis der Nachahmung beruhende Kommunikationssituationen schaffen.
- Sie entwickelt die Kinder, erreicht eine soziale, emotionale und intellektuelle Gereiftheit zum Sprachlernen.
- Ihre Beziehung zu den Kindern baut auf Vertrauen und Geborgenheit.

Tätigkeiten der Kinder

- Reime und Gedichte nach Lust zuhören und nachsagen (auch in Mundart).
- An Sprachspielen und Kommunikationssituationen teilnehmen.
- Kurze Märchen und Puppenspiele zuhören.
- Gern singen, Kreisspiele spielen, - im Dorf gesammelte - von der Kindergärtnerin singende Lieder zuhören.
- Nach Herzenslust Bilderbücher anschauen.
- Die Nationalitätensprache nach eigener Fähigkeit und sprachlichem Zustand kennen lernen.

Sprachvermittlung auch bei der Gesundheitserziehung

Bei der Gesundheitserziehung sind Situationen zu schaffen, in denen die Kinder auch ihre Minderheitensprache gebrauchen.

Inhalte des Wortschatzes in der deutschen Sprache

Im Gruppenraum: Spielzeuge, Möbel, Gebrauchsgegenstände, Esszeuge, Name der Speisen und die mit den Essgewohnheiten zusammenhängenden Interaktionen.

Im Umkleideraum: Benennung der Körperteile, Kleidungsstücke und Tätigkeiten.

Im Waschraum: Benennung der Gebrauchsgegenstände und Tätigkeiten beim Händewaschen, Zähneputzen, Kämmen und bei der Toilettenbenutzung.

Im Hof: Benennung der Spielzeuge und Geräte, der Gegenstände und Pflanzen im Hof, der Tätigkeiten der Wettererscheinungen...

Der Einfluss der Gefühlserziehung und der sozialen Kontakt bei der Realisierung der Aufgaben der Spracherziehung

Im Kindergarten ist ein ruhiges, liebevolles Milieu zu schaffen, damit sich schon bei Beginn der Kindergartenzeit eine positive Einstellung der Kinder gegenüber der Minderheitensprache entwickeln kann.

Die ästhetischen Erlebnisse festigen die Bildung der Kinder zu der Minderheitensprache.

Mögliche Inhalte des Wortschatzes der Minderheitensprache

Ausdrücke zu grundlegenden Höflichkeitsformen:

- Anreden, Bitten, Vorstellen
- Danken, Begrüßen

Einfluss der Kindlichen Tätigkeiten auf die Spracherziehung

Das Spiel wirkt in der zweisprachigen Erziehung entwicklungseffektiv.

Gedichte, Märchen: Aus der Kultur der Minderheit und der Mutternation werden Gedichte, Märchen und Reime vermittelt, die die Minderheitenidentität der Kinder formen. Material kann auch aus den örtlichen Sammlungen entnommen werden, ihnen auch örtliche Mundart nahe zu bringen.

Lieder, Singspiele, Musikhören: Aus der örtlichen Sammlung sind ebenfalls anspruchsvolle, dem Alter der Kinder entsprechende Lieder zu entnehmen.

Aktives Kennenlernen des Umfeldes: Viele Möglichkeiten für die Erziehung in der Minderheitensprache ergeben sich durch das Beschäftigen mit den Bräuchen, der Kultur, der Volkstracht und den Gegenständen der Minderheit.

Mögliche Inhalte des Wortschatzes bei den Tätigkeiten

- Rollenspiele, Puppenspiele, didaktische Sprachspiele
- Reime, Gedichte, Märchen, Sprüche
- Rhythmische Reime, Lieder, Singspiele
- Kennzeichen für Pflanzen, Tiere, Menschen, Jahreszeiten, Gegenstände, örtliche Sehenswürdigkeiten

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- Eine positive Einstellung zur Kultur und Sprache der Minderheit haben.
- Sich in Kommunikationssituationen orientieren können.

5. Tätigkeitsformen des Programms

5.1. Spiel, ins Spiel integriertes Lernen

Ziel der von innen kommenden und gelenkten Spieltätigkeiten ist die Förderung der freien Assoziationen der Kinder, Ziel ist des Weiteren, dass das Spiel und das ins Spiel integrierte Lernen zu einer vielfältigen Informationstätigkeit werden.

Das Spiel sehen wir als den Königsweg des Lernens. Diesem Grundsatz werden wir auch in der Förderung der deutschen Sprache gerecht. Wir bieten vielfältige Spielanlässe, die das Lernen der deutschen Sprache fördern. Dabei unterscheiden wir zwei Formen des Spiels: Das Freispiel und das angeleitete Spiel.

Sprachförderung im Freispiel

Beim Freispiel bestimmt das Kind selbst, mit wem, womit, wo und wie lange es spielen möchte. Dem Freispiel geben wir den größten Raum im Tagesablauf. Die Kinder lernen eigene und fremde Gefühle wahrzunehmen und zu berücksichtigen und erleben ihre Stärken und Schwächen. Unsere Aufgabe als Erzieherinnen eines ungarndeutschen Kindergartens ist es, auch im Freispiel einfühlsam die deutsche Sprache einzubringen.

Sprachförderung im angeleiteten Spiel

Im angeleiteten Spiel nutzen wir die Vielfalt kreativer Spiele und Spielformen, um die Kinder mit der deutschen Sprache vertraut zu machen: Lieder, Reime, Erzählungen, Gespräche, Rollenspiele, Kreisspiele, Tänze, Märchen...

Aufgabe der Kindegärtnerin

- Voraussetzungen für das Spiel sichern, im Spiel die Sprechfähigkeit der Kinder in beiden Sprachen entwickeln.

Förderung der zweisprachigen Sprechfähigkeit durch Spiel

Das Spiel bietet zahllose Möglichkeiten für zweisprachige Kommunikation und Dialoge. Die Sprache der Erwachsenen ist Vorbild für die Kinder.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- In beiden Sprachen die bekannten Märchen dramatisieren und diese im Puppentheater aufführen können mit Hilfe der Kindergärtnerinnen.

Lernorte und Lernatmosphäre

Spielend Sprache lernen in einer Atmosphäre des Wohlbefindens

- Sprachförderung erfordert eine Atmosphäre, in der Kinder Wertschätzung erfahren, in der sie angstfrei, unbeschwert und lustvoll sprechen und zuhören können.
- Wir schaffen eine Atmosphäre des Wohlbefindens in einer anregenden Lernumgebung.
- Kinder brauchen eine Umgebung, die räumlich und sachlich für die kindliche Neugierde und die Handlungsbedürfnisse ein hohes Anregungspotential bereithält.
- Wir schaffen Spiellandschaften in den Innenräumen und im Außenbereich, wo wir vielfältige Möglichkeiten zur Beschäftigung zur Verfügung stellen.
- An allen Lernorten ermöglichen wir den Kindern vielfältige Erlebnis-, Erfahrungs- und Lernprozesse mit allen Sinnen.

Das ins Spiel integrierte Lernen

Beim Erlernen der Sprache und des korrekten Verhaltens und Benehmens ahmen die Kinder das Beispiel, das Modell der Kindergärtnerin nach. Sie spielt im ganzen Prozess die Hauptrolle, erst später verstärkt sich der Einfluss der Altersgenossen.

Formen des gelenkten Lernens in beiden Sprachen

Gebundene, indirekt gebundene, ungebundene Beschäftigungen – Sprachspiele in der Minderheitensprache.

Arbeitsformen des gelenkten Lernens

Arbeit mit der ganzen Gruppe; Arbeit in kleinen Gruppen: Sprachspiele in der Minderheitensprache; Individuelle Förderung.

5.2. Gedichte, Märchen

Ziel der Tätigkeiten: Förderung der seelischen, moralischen und gefühlsmäßigen Entwicklung, der positiven Charaktereigenschaften und der Minderheitenidentität durch die magischen, wundersamen Märchenerlebnisse sowie durch die Musikalität und Harmonie der

Reime in den Gedichten. Die wirksamsten **Mittel zur Förderung der Zweisprachigkeit** sind Märchen, Verse, Puppenspiele, und dramatische Spiele. Damit können sich die Kinder die richtige Aussprache, Hörverstehen und grammatisch richtiges Sprechen aneignen. Mit Hilfe der Volksreime kann die richtige Aussprache der Vokale und Konsonanten, die entsprechende Artikulation geübt werden. Aus der Volksdichtung lernen die Kinder viele neue Begriffe kennen. Im Puppenspiel kann die Selbstdarstellung der Kinder entfaltet werden. Spiele ermöglichen das Üben der Rollen, steigern die Lust an der Kommunikation und dem selbständigen Aufsagen von Gedichten.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Zusammenstellung anspruchsvoller literarischer Texte zum Erlernen für die Kinder.
- Entwicklung der Zweisprachigkeit durch Hinzuziehung von Werken der Minderheit.
- Unter Gedichte und Märchen sollen deutschsprachige Reime, Kleingedichte und Märchen dominieren.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- Reime und Gedichte in deutscher Sprache gern nachsagen.
- Verse, Reime, Gedichte in der deutschen Sprache kennen.

5.3. Lied, Musik, Singspiel, Kindertanz

Ziel der Tätigkeit: Erwecken der Freude an gemeinsamen Singen und Singspielen, um dadurch den musikalischen Geschmack und die ästhetische Empfänglichkeit zu formen.

Die Kinder sollen musikalische Erlebnisse erleben, die ihre Nationalitäten musikalische Muttersprache begründet und sie damit die Minderheiten-Musikspiele und Kindertänze kennenlernen und die zur Herausbildung ihrer Nationalitätenidentität beitragen.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Dem Alter und Fähigkeiten der Gruppe gemäß anspruchsvolle Auswahl aus den zur Verfügung stehenden musikalischen Materialien. Dabei soll sie auf die Nationalitäten Erziehung achten.
- Förderung der Zweisprachigkeit der Kinder durch Reime, Kinderlieder. Spiele zur Entwicklung musikalischer Fähigkeiten und Musik hören.
- Entwicklung der Sprachfähigkeit der Kinder.

- Die Kindergärtnerin soll den Kindern einfache Tanzschritte und Ungarndeutsche Tänze beibringen.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- Ohne Hemmungen allein singen.
- Musik hören genießen.
- Reime, Singspiele und Lieder in der Minderheitensprache kennen.
- Einfache Tanzschritte und auch Ungarndeutsche Tänze kennen.

5.4. Zeichnen, Formen, Handarbeit

Ziel der Tätigkeit: bildliche, freie Selbstdarstellung der Erlebnis- und Phantasiewelt der Kinder.

Aufgabe der Kindergärtnerin

- Schaffung der Voraussetzungen für eine schöpferisch- gestaltende Tätigkeit der Kinder.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- Ihre Erlebnisse und Vorstellungen bildnerisch individuell darstellen können.
- In der Farbauswahl ihre Lieblingsfarben bevorzugen und die für ihre Minderheit typische Formen- und Farbenwelt darstellen.
- Freude an eigenen und gemeinsamen Kompositionen haben.
- Das Schöne bewundern und sich an ihm erfreuen.

5.5. Bewegung

Ziel der Tätigkeit: Entwicklung der körperlichen Fähigkeiten, der natürlichen, harmonischen Bewegungen der Kinder in spielerischer Form. Ein weiteres Ziel ist, den Orientierungssinn, die Anpassungsfähigkeit, sowie den Willenskraft der Kinder so zu entwickeln, dass sie die Freude an der freien Bewegung nicht verlieren.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Sicherung von bewegungsentwickelnden Spielen im Alter von 3-7.

- Zusammenstellung von verschiedenen Bewegungsspielen zur differenzierten Befriedigung der Bewegungsbedürfnisse der Kinder.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- Sich gern bewegen und Ausdauer in Bewegungsspiele haben.
- Richtungen kennen und sich im Raum orientieren können.
- Die mit den Bewegungen verbundenen Mittel sowie die angewendeten Raumgriffe und Formationen in der Minderheitensprache benennen können.

5.6. Tätigkeiten in Bezug auf die Umwelt

Ziel der Tätigkeit: beim Entdecken der näheren und weiteren Umgebung bilden sich in den Kindern positive Gefühle für die Werte der natürlichen, menschlichen und gegenständlichen Welt heraus.

Die Herausbildung von sicheren Lebensgewohnheiten wird betont.

Viele Möglichkeiten für die Erziehung in der Minderheitensprache ergeben sich durch das Beschäftigen mit den Bräuchen, der Kultur, der Volkstracht und den Gegenständen der Minderheit.

Aufgaben der Kindergärtnerin

- Zusammenstellung traditioneller und örtlicher Themenkreise zum Entdecken der Umwelt.
- Entwickeln der zweisprachigen Kommunikationsfähigkeit der Kinder durch unmittelbare Erfahrungen und neue Kenntnisse.

Erziehung auf den Umweltschutz

Ziel der Tätigkeit, dass die Kinder positive Gewohnheiten, Verhaltensformen in ihrer natürlichen und gesellschaftlichen Umgebung vertreten. Sie sollen positive Attitüde für die Biologie, für die harmonische, schöne Umwelt haben.

Mathematische Erziehung

Ziel der Tätigkeit: das Kind soll durch seine Aktivität und Interesse Erfahrungen schaffen über die formale, quantitative und räumliche Verhältnisse der in engeren und weiteren

natürlichen-menschlichen-materialen Umwelt. Man soll seine Meinungen formell, räumlich formen.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- In ihrer Umgebung die Geschäfte und Kunstdenkmäler sowie die Werte der Minderheit kennenlernen.
- Bis zu 10 Gegenständen zählen und diese in Bezug auf Größe, Menge, Form und Farbe vergleichen können.
- Die Grundregeln des Verhaltens kennen. Verhaltensformen und Gewohnheiten bilden sich heraus, die zur Achtung und zum Schutz der menschlichen und natürlichen Umwelt erforderlich sind.

5.7. Arbeitserziehung

Ziel der Tätigkeit: durch Liebgewinnen der Arbeit Entwicklung von Fähigkeiten und Eigenschaften der Kinder, die ihre Gemeinschaftsbeziehungen und ihr Pflichtgefühl positiv beeinflussen. In den Arbeitstätigkeiten benutzt man immer öfter Ausdrücken der Minderheitensprache.

Aufgabe der Kindergärtnerin

- Die verschiedenen Arbeitstätigkeiten für 3- bis 7-jährige organisieren und die Voraussetzungen dafür sichern.

Ein erwartendes Ergebnis am Ende der Kindergartenzeit

- Die Kinder arbeiten gemeinsam gern, selbständig und anspruchsvoll.
- Sie übernehmen gern individuelle Aufträge.

6. Kontaktsystem des Programms

Die Familie nimmt einen hohen Stellenwert für die Sprachentwicklung des Kindes ein. Wir beziehen die Eltern als wichtigste und ständige Partner in die Arbeit des Kindergartens ein.

- Der Kindergarten sorgt gemeinsam **mit der Familie**, die Erziehung in der Familie ergänzend, für die Entwicklung der Kinder. Die täglichen Kontakte sind unerlässlich, um die Eltern über die Geschehnisse auf dem Laufenden zu halten. Wichtig sind außerdem noch die Elternversammlungen, Tage der offenen Tür, mit den Eltern gemeinsam organisierte

Veranstaltungen, Feste, und Ausflüge. Der Kindergarten soll für die Interessenvertretungen der Eltern Foren schaffen. Unser Kontaktsystem wird mit den ungarndeutschen Familien noch mehr betont. Wir halten für sehr wichtig, die Volkstraditionen, alltägliche Gewohnheiten in die Kindergartenerziehung einzuführen. Eine wichtige Rolle spielen die Großeltern, die vor allem die Traditionen vermitteln.

- Der Kindergarten nimmt Verbindung **mit der Kinderkrippe**, um den Kindern den Übergang zu erleichtern und die Erziehungsarbeit gegenseitig kennenzulernen. Formen der Kontaktpflege: Besuche, Erfahrungsaustausche, Fortbildungen, Elternversammlungen, kleines Programm für Krippenkinder.
- Mit der Schule sind inhaltliche Kontakte auszubauen, die den Kindern den Übergang in die Schule erleichtern. Im **Kindergarten und Schule** - Kontaktsystem ist der Hauptteil, das Minderheitensprachbenutzen aufeinander zu bauen. Wirksam ist, wenn die Kindergartenpädagogen und die Schulpädagogen die Stunden, die Programme gegenseitig besuchen.
- Formen der Kontaktpflege: gegenseitige Besuche, Erfahrungsaustausche, Besprechungen und Versammlungen, gemeinsame Teilnahme und Mitwirkung an Veranstaltungen und Festen.
- Um das Programm verwirklichen zu können, soll der Kindergarten Kontakte zum örtlichen **Nationalitätenverein und Nationalitäten Singkreis** ausbauen. Mit ihrer Hilfe werden Musik, Werke, und ästhetischen Werte der Umgebung sowie die Nationalitätenkultur zum organischen Bestandteil des Kindergartenalltags. Formen der Kontaktpflege: Kontaktaufnahme, Besuche, gegenseitige Teilnahme an Veranstaltungen.
- **Die Kontakte mit den Nationalitätenselbstverwaltungen** sind Leiters- und Vermittlungsweise. Die Nationalitätenselbstverwaltungen bilden eine Brücke zwischen dem Kindergarten und Partnerdörfern Dobel (Tótvázsony), und Kaltenbrunn (Hidegkút).
- Der Kindergarten ist Mitglied der **Regionalen Deutschen Nationalitäten Arbeitsgemeinschaft**. Die Teilnahme in der Arbeitsgemeinschaft ermöglicht fachlichen Erfahrungsaustausch und in diesem Gebiet aktuelle Informationen (Fortbildungen, Gesetzänderungen, Ausgaben in der Methodik) weiterzugeben.

7. Ressourcen des Programms

Personelle, sachliche Voraussetzungen

Zur erfolgreichen Durchführung des Nationalitäten Erziehungsprogramms ist die Person der Kindergärtnerin determinativ. Sie soll sichere Kenntnisse in der Sprache haben, die Kultur, Bräuche und Traditionen der Minderheit gut kennen.

Die Nationalitätenerziehung in unserem Kindergarten führen 3 Kindergärtnerinnen durch, die über Deutsche Nationalitäten Fachprüfung verfügen.

Sachliche Voraussetzungen des Nationalitäten Erziehungsprogramms befinden sich unter der pflichtigen Ausrüstungsliste.

Sachliche Voraussetzungen zum Zustandekommen der sprachlichen Erziehung

- Natürliche Mittel zum Veranschaulichen: das musterhafte Sprechen der Kindergärtnerin beobachten, zuhören und nachahmen (Gestik, Mimik, Verhalten, Melodie, Intonation, Aussprache und Tempo).
- Sachliche Gegebenheiten der Gruppenzimmer zur aktiven Wortschatzentwicklung (Einrichtung, Farben, Formen, Handlungen, Bewegungsformen, Tätigkeiten...)
- Gedruckte, bildliche Mittel zum Veranschaulichen (gesammelte, gebastelte Sachen, gekaufte Spielzeuge, Bilderbücher, Märchenbücher...)
- Audiovisuelle Mittel: differenzieren und vervielfältigen die Hörimpulse (Aufnahmen, CD-s, Dias)

8. Die Qualität der Bildungsarbeit sichern

Wir stellen uns der Herausforderung, hohe Qualität in unserer Bildungsarbeit zu sichern. Das Leitbild ist uns eine wichtige Grundlage. Die darin festgehaltenen Leitlinien und Ziele geben uns Orientierung und Unterstützung.

Wir richten unsere Arbeit an den Grundlagen aus, die von den ungarndeutschen Gremien für die besonderen Bedürfnisse der ungarndeutschen Kindergärten festgelegt sind.

2. sz. melléklet

KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

1. Bevezetés

Az **egészség** nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális jól-lét állapota. Nem passzív állapot, hanem folyamat. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza.

Az **egészségfejlesztés** az a folyamat, amely módot ad az egészség fokozottabb kézben tartására és tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy megfogalmazza és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjon ahhoz. Az egészséget, mint a mindennapi élet erőforrását kell értelmezni. Célja: minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jól-létét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő mindennapos egészségfejlesztő tevékenységekben. A folyamat eredményeképpen a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézi elő, figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Egészségnevelés: A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség - és cselekvésorientált tevékenység. Az egészségnevelés célja egy hangsúlyozottan megelőző jellegű, folyamatosan végzett egészségfejlesztés:

- az egészség - kultúra szint emelésével, az életmód formálásával elősegítse egyrészt az egészség kialakítását, megtartását, a betegségek megelőzését, másrészt, hogy a betegek egészségi állapota mielőbb helyreálljon.

Prevenció: Az elsődleges megelőzés a betegség első megjelenésének megakadályozására az egészség megőrzésére irányul. Az egészségfejlesztés, és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére, és fejlesztésére irányul. Ide

tartozik pl: egészséges táplálkozás, aktív szabadidő eltöltése, mindennapos testmozgás, **személyi higiéne, egészséges és biztonságos környezet kialakítása.**

Az egészséges életmód kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Célja a gyermekek egészséges testi - lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával, a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Fontos feladatunknak tartjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtését, a gyermekek egészségének védelmét, edzettségük biztosítását, a gondozás, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítését. Az egészségnevelési program az óvodai élet során beépül a mindennapos gondozói és egészségnevelő munkánkba.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A kötelező tevékenységi keretben végzett környezeti és egészségnevelés

- az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása
- nevelőmunka (környezeti és egészségnevelési témák)
- turisztikai nap, kirándulás

Szabadon választható elemek

- környezetvédelmi, egészségvédelmi akciók
- részvétel közösségi programokon
- előadások, kiállítások
- pályázatok, versenyek

2. Helyzetkép

A környezeti nevelés szempontjából különösen fontos elv, hogy az óvoda „nyitott” legyen, szerves részét képezze az adott településnek, régiónak. Kiemelt figyelmet fordítunk a település (kistérség, régió) természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeire, adottságaira; a helyi értékek és problémák feltérképezésére, a környezeti nevelés megtervezésekor. Óvodánk, tornaszobával, sósobával, tágas udvarral, mozgásos tevékenységekhez szükséges játékeszközökkel rendelkezik, melyek alkalmasak a mozgás-és játékigény kielégítésére. Az étkezést az Iskola konyhája biztosítja számunkra.

Erőforrások (humán, tárgyi, anyagi)

- Személyi (humán) erőforrások. A résztvevők alapos végiggondolása és számbavétele lényegében a humán erőforrás megtervezésének alapját jelenti. Emberi erőforrásnak tekintve a pedagógusokon kívül az óvoda összes dolgozójának meg van a maga fontos, személyre (funkcióra) szabott feladata a környezeti nevelés teljessé tételében. A nevelőtestület továbbképzésének megtervezésekor külön figyelmet fordítunk arra, hogy abban a környezeti nevelés elveinek és gyakorlatának fejlesztése is helyet kapjon.
- Az óvoda nyitott jellegét hangsúlyozzuk. Kifelé (és befelé is) tudatosítjuk, hogy az óvoda környezeti nevelési tevékenysége tágabb értelemben is közügy, a szűkebb vagy tágabb lakókörnyezet is részt vesz az óvoda nevelőmunkájában, s felhasználója (vagy elszenvedője) a nevelés eredményének. Az óvoda szempontjából humán erőforrásnak tekintendő minden külső partner, akár hivatalos, akár nem hivatalos jellegű kapcsolata van az óvodával. Az anyagi erőforrások számbavétele a költségigényes tanulásszervezési módokat, vagy az épület környezetbarát módon való működtetésének feltételeit is figyelembe véve - minden egyes részletére kiterjed.

3. Alapelvek, jövőkép, célok, feladatok

Követendő értékrendszer, amely meghatározza az óvodai környezeti nevelés alapjait, valamint a program ideje alatt elérni kívánt célok:

- megfogalmazott célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elsegítése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- különböző alkalmi túrák szervezése

- a környezettel, természettel kapcsolatos anyag feldolgozása a tevékenységeken képességfejlesztő tevékenység formájában
- környezettudatos életmód elemeinek szocializációja (pl. hulladékszelekció, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása)
- a különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása
- személyes higiéné elsajátíttatása
- az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- egészséges étkezés
- anyag - és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása
- csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

Alapelvek, jövőkép hosszú távú célok

- Az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése, egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása, az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.
- A környezettudatos magatartás és életvitel megalapozása, kialakulásának segítése (fenntarthatóságra nevelés, ökológiai szemlélet, természeti-épített-szociális környezet óvása, fejlesztése) - az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése.
- Az egészséges életmód kialakításának segítése. (helyes táplálkozás; dohányzás, alkohol, drog nélküli élet legyen a cél)
- Az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése.
- A helyzetfelismerés, az ok-okozati összefüggések felismerése képességének kialakítása, fejlesztése.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése.
- Globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése.

Konkrét célok:

A gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésének elősegítése:

- Az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele.
- Az egészséges életmód, testápolás és egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Környezettudatos magatartás kialakítása.

- A különleges gondozást igénylő kisgyermek esetében megfelelő szakemberek bevonásával - szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Kiegyensúlyozott pszichés fejlődés elősegítése, a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodás támogatása, a személyiségfejlődésre pozitív hatás gyakorlása.
- Közös programok az óvodai partnerek bevonásával.
- Szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus bevonásával.
- Óvodapedagógusok, segítők képzése egészségfejlesztés témakörben.

Feladatok:

- Egészséges életmód alakítása, rendszeres mozgás, a gyermekek gondozása, testápolás, higiénés ellátás, személyi, tárgyi feltételek megteremtése.
- Biológiai, életkori sajátosságoknak, társadalmi környezetnek megfelelő helyes életritmus kialakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- Rugalmas napirend kialakításakor a gyermek fejlődésének egyéni ütemének figyelembe vétele.
- Szokásrendszer kialakítása, egészségi jó szokások alakítása.
- Testi képességek fejlesztése, edzés.
- Az egészséges táplálkozás biztosítása érdekében *hetente* visszatérő zöldség és gyümölcsnapot szervezve, a gyermek étkezési szokásainak formálása.
- Balesetvédelmi szabályok elsajátíttatása.
- Az orvos gyógyító munkájának megismertetése, és az orvossal szembeni bizalom kialakítása, erősítése.
- Környezettudatos magatartás kialakítása helyes viselkedési formákkal.
- Mozgáshoz szükséges feltételek, a gyermekek sokoldalú mozgásigényének biztosítása, kielégítése változatos tevékenységeket ajánlva, a csoportszobában, és a friss levegőn.
- Speciális gondozás-nevelés: A sajátos nevelési igényű: érzékszervi-, mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermekek beillesztése, a kiemelt képességű gyermekek kezelése, a lassabban fejlődők segítése, az alacsonyabb fejlettségű gyermekek

felzárkóztatása, szakemberek közreműködése a speciális nevelésben, az együttműködés megvalósítása.

- Érzelmi nevelés biztosítása: óvodába lépés (beszoktatás módszere), pozitív óvodapedagógus
- és dajka minta, az önállóság mértéke, önérvényesítés biztosítása, - a másság elfogadása.
- A szocializáció elősegítése: közös élmények szerzése, a segítőkészség alakításának feltételei, feladattudat, szabálytudat fejlesztése, a természet és a rend tisztelete, védelme.
- Együttműködés az óvoda partnereivel: család, szülői közösség, egészségügyi szolgáltatás (védőnő, háziorvos), napközben ellátás (bölcsőde), közoktatási intézmények (óvodák, iskolák, nevelési tanácsadó) rendőrség, ügyészség, bíróság, társadalmi szervezetek (Német Nemzetiségi Egyesület, Nefelejcs Alapítvány, Ifjúsági Egyesület, Őszidő Nyugdíjasklub, Tűzoltó Egyesület, Tótvázsonyért Alapítvány)
- Védőnői gondozással az óvoda és a család közötti kapcsolattartás folyamatosságának, támogatásának biztosítása, a gyermek egészséges fejlődése érdekében naprakész kapcsolattartás a védőnővel.
- Integráló tevékenységekben az esélyegyenlőség biztosítása, életmódbeli képességek fejlesztése, korrigálása, ismeretek folyamatos korszerűsítésének segítése.
- Nemzetiségi, helyi kulturális hagyományok ápolása.

4. Iránvelvek

- Az egészségfejlesztés a gyermek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságainak figyelembe vételével történik.
- Példamutató pedagógusi attitűd.
- Élje meg a természethez tartozását a környezettudatos nevelés eredményeként.
- Mozgáshoz való pozitív viszony kialakítása során alakuljon ki a gyermek mindennapos mozgásigénye.
- A szelektív hulladékgyűjtéssel, a hulladékok újrahasznosításának lehetőségével tapasztalják meg, hogy „a hulladék nem szemét”.
- Tanulja meg, gyakorolja, és váljon igényévé az egészséges, helyes táplálkozás: „Az vagy amit megeszel” .
- Ismerje meg a saját testét, váljon belső igénnyé a higiénia.

- A nyugodt kiegyensúlyozott óvodai légkör alapozza meg a belső harmónia kialakulását.
- Az egészségfejlesztés legyen koordinált, mérhető, nyomon követhető.

Nevelési elvek

A kibővült feladatok szükségességének indoklása:

- Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások, melyek a gyermek testi szükségleteit veszik figyelembe. (egészséges táplálkozás - kulturált étkezés, testápolás, önállóság, pihenés, öltözködés, mozgás, szabad levegőn tartózkodás...)
- Gyermek lelki egészsége: érzelmi szükségletek, érzelmek kifejezése, készségek: alkalmazkodás- örömkészség, énkép, ön - és társismeret, elfogadás, konfliktuskezelés...
- Egészséges óvodai környezet kialakítása. (épületben és udvaron egyaránt, balesetmentesen...)
- Környezetvédő - óvó szokások.
- A napirend alakítása.
- Példamutató pedagógusi attitűd. Az óvodapedagógusok feladatai, minden munkatárstól elvárható példamutató magatartás.
- Az egészségfejlesztés a gyermek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságainak figyelembe vételével történik.
- Élje meg a természethez tartozását a környezettudatos nevelés eredményeként.
- Mozgáshoz való pozitív viszony kialakítása során alakuljon ki a gyermek mindennapos mozgásigénye.
- Ismerje meg a saját testét, váljon belső igénnyé a higiénia.
- A nyugodt kiegyensúlyozott óvodai légkör alapozza meg a belső harmónia kialakulását.
- Az egészségfejlesztés legyen koordinált, mérhető, nyomon követhető.

5. Az egészségvédelmi program tartalma, a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Egészséges táplálkozás

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, az étkezési szokások alakításának.

- Gyümölcs, folyadék fogyasztása
- ANTSZ által előírtak betartása (fehérje, szénhidrát, kalória)
- OÉTI által elkészített táplálkozás - egészségügyi ajánlás szerinti, élettani energia-és táplálkozási igényeknek megfelelő összetételű és jellegű táplálék biztosítása (konyha)
- Ételallergia
- Ételbehozással kapcsolatos szabályok: csak zárt, névvel ellátott edényben fogadjuk
- Napi 5-szöri étkezésből 3-szori biztosítása az intézményben. (tízórai, ebéd, uzsonna)
- Gyógyteák-begyűjtés, ismerkedés, felhasználás (csipkebogyó, hárs..)
- Fűszernövények - ismerkedés, felhasználás (csak amelyiket használni tudunk)

Mindennapos mozgás

Egészségpedagógiai cél a testedzés megszerettetése mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése. Lehetőségei: szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben; a mozgásos tevékenységen belül; differenciált mozgástevékenység során.

- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése.
- Mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.
- A mozgási igény, fejlettség terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása. (mindennapos mozgás, szabad mozgáslehetőségek)
- A napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban)
- Tudatos, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások.
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése
- Lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére.
- A prevenciós torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek, mozgásformák felkínálása (tánc, szánkózás, biciklizés, hócsúszdázás...)
- Az edzés feltételeinek biztosítása: a szabad levegőn való tartózkodás, napfürdő, kihasználása a víz edző hatása (pancsoló) egyéb edzési lehetőségek - kerékpározás, rollerezés, szánkózás
- Túrák, kirándulások szervezése

- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sportnap...)

Testi lelki, mentális egészség fejlesztése

Célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermekszemélyiségének fejlődésére.

- Rendszeres szűrővizsgálatok (védőnő, orvos, fogorvos)
- Szeretetteljes, családi, nyugodt, kiegyensúlyozott derűs légkör biztosítása
- Érzelmi biztonság megteremtése, a gyermekkel és a családokkal, partnerekkel a meghitt, megértő viszony kialakítása a szokások gyakorlása során.
- Az óvodapedagógus megnyugtató magatartásával, halk énekkel, mesével zavaró külső-belső ingerek megszüntetésével igyekezzon megteremteni és fenntartani a gyermek számára a nyugodt pihenést.
- Tolerancia
- Felnőtt személyes példamutatása
- Szociális tulajdonságok segítése
- Felnőttek személyes példamutatása

Bántalmazás megelőzése

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg:

- A gyermeket meg kell védeni az elhanyagolás, kegyetlenség és kizsákmányolás minden formája ellen, meg kell védeni minden olyan gyakorlattól, mely faji, vallási vagy egyéb megkülönböztetéshez vezethet.
- A gyermeknek jog van a családi élethez, de ez nem veszélyeztetheti az egészségét, testi épségét. Amennyire csak lehet, szülei őrizete és felelőssége alatt nőjön fel, a kivételes körülményektől eltekintve ne válasszák külön anyjától.
- Ha a gondos odafigyelés ellenére egy gyermeket bármilyen sérelem vagy bántalmazás ér, ezt maradéktalanul orvosoljuk.
- A szülőkkel bizalomra építő jól működő kapcsolat kialakítása a gyermekbántalmazások elkerülése érdekében. (tanácsadás, védőnő, szülői értekezlet)
- Konfliktuskezelés
- Személyes példa
- Gyermeki jogok - mindenkinek joga van a nyugodt óvodai élethez.

Baleset megelőzés, elsősegélynyújtás

A gyermek testi épségének megóvása és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

- Biztonságos környezet megteremtése
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályzatban lefektetett irányelvek szerint járjon el.
- Balesetveszély rendszeres felmérése
- Szabályok elsajátítása
- Elsősegélynyújtási ismeretek rendszeres felelevenítése - szakember részvételével
- Egészségügyi doboz tartalmának figyelemmel kísérése
- Erős napsugárzás elleni védelem
- Megfelelő mennyiségű folyadék - vízfogyasztási szokások kialakítása
- Séták, kirándulások előtt a közlekedési szabályok ismertetése
- Veszélyes, mérgező növények
- Megfelelő lábbeli, ruházat – a mozgásos tevékenység során is

Személyi, környezeti higiénia

A higiénia nevelés az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegű, és nagy jelentőségű a kisgyermek személyiségfejlesztésében.

- Testápolás – kéz, fogmosás, WC, fésülködés, orr-és fenéktörölés szokássá fejlesztése, saját felszerelés használata.
- Ruházat – tiszta-kényelmes öltözet, váltásruha megléte, réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés.
- Az intézménybe csak egészséges gyermek jöhet.
- Kulturált étkezési szokások alakítása.
- Környezeti higiénia nevelés – óvoda tisztaságának megóvása, esztétikája, termék szellőztetése, ivóvíz higiéniaja, helyes fűtés és világítás biztosítása, udvar tisztántartása, helyiségek és eszközök tisztasága.

6. Tevékenységek:

Óvodapedagógusi tevékenységek

- Gyümölcsnap - naponta gyümölcs, zöldség biztosítása, azok megszerettetése

- Egészségnap - mozgás, sport, szülőknek előadás
- Kirándulások, séta – termések, levelek gyűjtése, természet megfigyeltetése
- Gyógynövénytura - gyűjtés
- Udvari játéklehetőségek biztosítása - rollerezés, kerékpározás, téli élmények (csúszka...)
- Szülői előadások - gyermeknevelés, elsősegélynyújtás, balesetek megelőzése (egészségügyi szakemberek előadása).
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos tanácsadás
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Mindennapos mozgás feltételeinek biztosítása, prevenciós torna, gyógytestnevelés
- Gyermektánc

Gyermeki tevékenységek:

- Naponta eszik gyümölcsöt, zöldséget.
- Az udvar biztosította mozgáslehetőségeket kihasználja.
- Szánkózik.
- A szelektív hulladékgyűjtést megismeri, az óvodai életben alkalmazza: „A szemét nem hulladék”.

7. Kimeneti jellemzők óvodáskor végére

- Igényévé válik az egészséges táplálkozás, szívesen fogyaszt gyümölcsöt, elegendő vizet iszik.
- Szereti a mozgást, szívesen vesz részt a szervezett mozgásos tevékenységekben.
- Követi az óvodapedagógus verbális utasításait.
- Toleráns társaival szemben.
- Az óvodás életforma örömet okoz számára, társaival együttműködik.
- A napi tevékenységek során keletkező konfliktusokat egymás között megoldják.
- A balesetmegelőzés szabályait ismeri, betartja, alkalmazza.
- Ha társát baleset éri, azt a felnőttnek jelzi.
- Közvetlen természeti környezetét ismeri, az abban előforduló növényeket, állatokat ismeri és tudja a helyes gondozásuk módját.
- A testápolási szokásokat ismeri, betartja, alkalmazza.

Az éves programot a munkaterv tartalmazza.

3. sz. melléklet

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK SPECIÁLIS ESZKÖZEI, HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

1. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint;
gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	

2. Tornaszoba		
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint.

3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
a fogyatékoság típusának		A pedagógiai programban

megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		foglaltak szerint.
tükör (az asztal szélességében)	1	
asztal	1	
szék	2	Egy gyermek, egy felnőtt
szőnyeg	1	
játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés
funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

. **Beszéd fogyatékosok**

1. tükör 120 X 180 cm csoportonként 1
2. logopédiai alapkészlet csoportonként 1

FÜGGELÉK:

1. Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése a koronavírus- járvány idején

Törvényi háttér

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012.évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 40/2020. (III.11.) Kormányrendelet
- 45/2020. (III.14.) Kormányrendelet
- OH által kibocsájtott módszertani levelek

Bevezetés

Magyarország Kormánya 2020. március 11-én a COVID-19 vírus terjedésének következményeként Magyarország területére veszélyhelyzetet hirdetett, ezzel egyidőben különleges jogrendet vezetett be. Március 14-én megjelent rendelkezései értelmében az óvodákban, rendkívüli szünet rendelhető el. A rendkívüli szünetnél figyelembe kell venni a szülői igényeket. Mindezek figyelembevételével más rendelkezésig óvodai ügyeletet szükséges biztosítani. Az Oktatási Hivatal módszertani ajánlásban fogalmazta meg az óvodák számára, hogy „Az óvodapedagógusok a szülők számára, a gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit ismerve, ajánljanak olyan játékos tevékenységformákat, élményszerzési lehetőségeket, amelyeket a szülők gyermekükkel együtt otthonaikban is megvalósíthatnak.” Kéri, hogy „Az infokommunikációs eszközök használatával online nyújtsanak segítséget, támogatást a szülők részére.” – az óvodák.

Óvodánkban megvalósuló online működés elemei a zárt online levelező csoportban

- Az óvoda egészét érintő aktuális információk megosztása, vezetői tájékoztatás.
- Az óvodavezető közzéteszi a vírussal kapcsolatos tudnivalókat, értesíti a szülőket, dolgozókat a fennálló helyzetről.
- A pedagógiai program alapján az online naplóban heti, tartalmakat terveznek, ajánlanak az
- óvodapedagógusok csoportonként, nem leterhelve a gyermekeket, szülőket. E-mail formájában megosztják a napló tartalmát a szülőkkel.

- Elsősorban az iskolába készülő nagycsoportosok számára iskolaelőkészítő tevékenységek, játékos feladatok küldése.

Célok:

- A teljes óvodai közösség együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás által az országos és az óvodai szintű közös célok érdekében.
- A családok informálása, pedagógiai segítése, támogatása a válsághelyzetben, a családok életvitelének tiszteletben tartásával.
- Az óvodások megszokott életrendjének más, kényszerű körülmények közé helyezve is megtalálni a módját annak, hogy a gyermekek érdekes, motiváló hatású élményekhez jussanak, bővíljenek ismereteik, személyiségfejlődésük -egyéni képességeiknek megfelelően- megvalósuljon.
- Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése, új elemként az IKT kompetenciák fejlesztése.
- Az óvodapedagógusok számára kihívást jelentő feladatban való helytállással sikerélményhez juttatás, személyes szakmai fejlődés, kiemelten az együttműködés, kommunikációs képességek és az IKT, digitális kompetenciák terén.

Feladatok:

1. A nevelőtestület tájékoztatása

- Kötelező elérhetőség és visszajelzési kötelezettség a zárt munkatársi Facebook csoportban, valamint e-mailben és telefonon.
- Az online óvodai működéssel kapcsolatos OH ajánlás továbbítása az óvodapedagógusoknak emailben.
- Egyeztetés, ötletelés a nevelőtestülettel a leetsmeet online meet felületen, illetve a zárt levelező csoportban.
- Feladat kiadása, az elkészült online óvodai pedagógiai működés projektjének megszervezése, megküldése emailben az óvodapedagógusoknak.

Felelős: óvodavezető, óvodavezető helyettes, óvodapedagógusok

2. Kommunikáció a szülőkkel, tájékoztatás az óvoda zárt levelező csoportjában

- Aktuális, naprakész tájékoztatás az óvodákat, óvoda egészségét érintő hivatalos hatóságok, a fenntartó által elrendelt információkról, felelős állampolgárimagatartásról.
- Szülők tájékoztatása az online óvodai működésről, kitűzött célokról, feladatokról.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

3. Az online óvodai élet programjának bevezetése

- Az erőforrások átgondolása, feltérképezése
- Törekszünk a családokkal az inkluzív kapcsolattartásra
- Figyelembe vesszük, hogy a legtöbb családban a nagyobb testvérekkel is kell foglalkozni az online oktatás során, illetve a szülő akár távmunkát végezhet.
- Az online óvodai programot úgy állítjuk össze, hogy a szülők számára nem megterhelő módon online tartalmak, egyszerű otthon is rendelkezésre álló eszközök elérésével találkozzanak a gyermek a különböző témákkal, tevékenységekkel.
- Mindezeket a kisebbek akár a szülővel, de a nagyobb óvodás akár önállóan is tovább végezheti, miközben a szülőnek kötelezettségei vannak nagyobb testvérrel, vagy saját munkavégzése miatt.
- Online elérhetőséget biztosítunk a szülők számára vezetői szinten és óvodapedagógusi szinten is.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

4. Rendkívüli munkarend elrendelése Óvodapedagógusok részére

- A távmunkavégzés során rendkívüli esetben bárki berendelhető, ezért a rendelkezésre állás mindenki részére elrendelhető.
- Az óvodapedagógusok egészségének védelme érdekében a szükséges egyeztetéseket, nevelőtestületi szakmai megbeszéléseket lehetőség szerint szintén digitális eszközök által, vagy telefonon bonyolítjuk le.
- A szülők estében felmérésre kerül, hogy megoldott-e mindenkinél a digitális anyagok fogadása.

Felelős: óvodavezető

5. Javaslatok megfogalmazása a szülők számára

- A szülőket tájékoztatjuk a szabad játék kitüntetett szerepének fontosságáról, feltételeinek megteremtéséről, mely során a gyermek újra éli az őt ért élményeket és feldolgozza azokat.
- Javasoljuk, hogy lehetőség szerint otthon kerüljön kialakításra egy hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, akár önállóan vagy a szüleivel közösen.
- Javasoljuk, hogy a gyermek könyvespolcán – lehetőség szerint- az éppen aktuális szerinti verses, mesés és egyéb más könyvek legyenek elhelyezve, azonban igény szerint elővehessék bármelyik könyvet.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy vers- és meseválasztásaik során törekedjenek megismertetni gyermekükkel a népköltészet remekeit: pld. a szülőktől (a gyermek nagyszüleitől) hallott, vagy tanult népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat.
- Az óvodapedagógusok javasolják minden gyermek számára a délutáni csendes pihenőt és az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetését. Ének, zene, népi játék, tánc.
- Választott helyiségében (vagy a gyermek szobájában) kerüljön kialakításra egy olyan csöndes sarok, hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van zenét hallgatni akár önállóan, vagy a szüleivel együtt. A gyermekek által használható hangszerek amennyiben van- oly módon legyen elhelyezve, hogy az számukra látható, elérhető legyen. A lakás tágasabb terében legyen lehetőség táncra és mozgásra. Gyakrabban, és közösen készítsenek ritmusjátászó „hangszereket” - akár és játsszanak ezekkel minél többet, találjanak ki dalokat és mondókákat.
- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint ott, ahol leginkább együtt van a család, alakítsanak ki egy olyan teret, ahol a nap bármely időszakában szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását, esetleg megismerkedhet új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó, barkácsoló és egyéb más eszközök, anyagok.
- Az óvodai egészségnevelés – benne a mozgásfejlesztés – háttere a család, mely közeg kitüntetett szerepet kell, hogy vállaljon a gyermek rendszeres mozgásának megszervezésében és megszerettetésében.

- Az óvodapedagógus téma és feladatajánál is kapcsán törekszik játékos mozgásfeladatokon keresztül is az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a kooperatív (testvérekkel és szülőkkel együtt végezhető) mozgásos játékok alkalmazására
- A családok tartós otthonlétének – kivált, ha az bezártsággal is együtt járó – számos lehetőség nyílik a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek felkínálására és gyakorlására.
- Az óvodapedagógus tanácsot ad a szülőknek a belső és külső környezetben végezhető munkák feltételeinek megteremtéséhez, a gyermeki munka tudatos szervezéséhez.
- Olyan differenciált feladatokat, ötleteket és tartalmi ajánlásokat közvetítünk a gyermekek számára, amelyek játékos tevékenységeket ígérnek, motiválók, lekötik a gyermekek figyelmét, és adott esetben fejlesztő hatásuk is van/lehet.
- Az óvodapedagógus a gyermekek otthoni tanulásának az alábbi formáit ösztönözi, javasolja:
 - az utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás,
 - szokások alakítása,
 - a spontán játékos tapasztalatszerzés,
 - a játékos, cselekvéses tanulás,
 - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
 - a szülők által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
 - a gyakorlati problémamegoldás

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

6. Rendkívüli munkarend elrendelése dajkák részére

- Fokozottan figyelnek az óvoda egészséges környezetének biztosítására a rendszeres fertőtlenítésre
- Az óvoda növényeinek heti gondozása
- Óvodai textíliákat javítják, varrják rendszerességgel gondozzák
- Csoportszoba játékeit javítják

Felelős: óvodavezető, óvodavezető helyettes, dajkák

7. Adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése

- Napi létszám jelentés az OH felé
- Online felület kezelése – a szülők kollégák támogatása.
- Munkarend kidolgozása rendkívüli helyzet fennmaradása esetén.

Felelős: óvodavezető, óvodavezető helyettes

Legitimációs záradék

A pedagógiai program felülvizsgálatának, módosításának kötelező indokai:

a 77/2025. (IV.15.) Korm.rendelet, mely a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramját több mindenben módosította. Az említett Kormányrendelet 2025. IV.22-től hatályos.

A hajnal Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját az főigazgató készítette a nevelőtestület bevonásával és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

Jelen Pedagógiai Programot az intézmény főigazgatója és a nevelőtestület együttesen készítette és elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselője az alábbiakban hitelesítő aláírásával tanúsítja

.....
Pintér NóraFelicia
Főigazgató helyettes óvodapedagógus

Fenntartó jóváhagyta:

.....
Sipos Ferenc
Társulás Elnöke

Tótvázsony, 2025.08. 22.

P.h

.....
Magasi Jánosné
Főigazgató

A hatályba lépés napja 2025. szeptember 01.

A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény előzőleg jóváhagyott Pedagógiai Programja.

A dokumentum jellege: Nnyilvános

Megtalálható: [https: // www.hajnalovi-bolcsi.hu](https://www.hajnalovi-bolcsi.hu) oldal intézményi menüpontjában